3,- €

J. H. ERKKO.
Valokuvan mukaan vuodelta 1872.

J. H. ERKKO

KOOTUT TEOKSET

J. H. ERKKO

KOOTUT TEOKSET

I

RUNOELMIA

EDELLINEN OSA

J. H. ERKKO

RUNOELMIA

EDELLINEN OSA

1868—1885

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

HELSINGISSÄ 1908
HELSINGIN UUSI KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖ

VUODET 1868—1870.

LUKIJALLE.

Täss' *on virteni* vähäiset,
Lapselliset laulelmani!
Suosit niitä vai vihannet,
Ethän polkene poroksi.
Kun et viihdy kuulemahan,
Ohi korvaisi kuleta,
Salli ilmoja samota,
Koetella korkeutta:
Kyll' on taivaalla tiloja
Sävelille suuremmille,
Saati pienen lehtolinnun,
Lauluille vähäväkisen.

KUN VAAN LAULAA SAAN.

Vaikka minne joutunen,
Sitä toivon, rukoilen,
Että laulaa saan.

Onnellisna eläisin,
Hyv' ois mökki pienoisin,
Kun vaan laulaa saan.

Sodan pauhinassa ois
Multa kuolon pelko pois,
Kun vaan laulaa saan.

Mun jos kahlein vangittais,
Vapaus rinnan valloittais,
Kun vaan laulaa saan.

Sairaana jos vaikeroin,
Silloinkin iloita voin,
Kun vaan laulaa saan.

Haahmoin kanssa taistellen
Murran henget manallen,
Kun vaan laulaa saan.

Vietkö, Luoja, luokses mun,
Soitan, tanssin eessä Sun,
Kun vaan laulaa saan.

Vaikka minne joutunen,
Sitä toivon, rukoilen,
Että laulaa saan.

NYT MÄ LAULAN.

Nyt mä laulan! Kuunnelkaatte,
Kuunnelkaatte kummallista! —
Täss' on seinät särkynehet,
Katot maahan murtunehet,
Lattiat lovistunehet,
Rikki ruudut ikkunoista:
Laulan seinät seisomahan,
Katon päälle kaartamahan,
Laulan lattian lujimman,
Ruudut ikkunan ihanat. —

Viel' on seinät siivotonna,
Katto noen karvallisna,
Lattia lakaisematta,
Peite puuttuu ikkunoilta:
Seinät laulan loistaviksi,
Katon kullan kiiltäväksi,
Laulan silkit lattialle,
Taivon ikkunan etehen.

Vielä laulan pitkän pöydän,
Siihen peiton purppuraisen,
Siihen kukkaset koreat,

Kaunihimmat luonnon kaiken;
Siihen mettä maljat täynnä
Mehuisinta, makuisinta,
Mit' on luonto lypsynynnä,
Antanunna äidin rinta.

Vielä laulan lempilinnut:
Sulhon sorjan, neidon nuoren.
Kuvastinna katto heille,
Seinät loistavat sulona,
Leikiksensä lattiainen,
Heille ikkunat iloksi,
Pöytä kaunis kunniaksi.
Kukkia min katselevat,
Senpä taivon enkeliä;
Minkä mettä maistelevat,
Senp' on autuus sielussansa.

SUOMALAISELLE.

Vieläkö on urhoutta
Suomalaisen suonissa?
Saiko suku raikkautta,
Saiko miehet miehuutta,
Niinkuin oli isiemme
Rinnan alla urhous:
Armahalle
Isänmaalle
Kuolema tai vapaus!

Katso, kuinka sankaruutta
Sukusi vaan kuvailee!
Muista vielä muinoisuutta,
Siellä kuva loistelee!
Katso, kuinka kirkkahana
Diamantti tirkistää,
Luolastansa
Kunniansa
Taivahia kaunistaa!

Kuule kuinka sulokielin
Laaksoin hongat laulelee,
Hengäten ja hellämielin
Toisillensa kertoilee:
Oi kuin tässä verta vuoti,
Sankarit kun sortuili,
Tässä kansa
Eestä maansa
Kunnialla taisteli.

Astu tuolla ahoillamme! —
Siellä ruoho ruskottaa,
Siellä veri isiemme
Kukissakin kuiskuttaa:
Kenen maa ja kenen valta?
Eikö sen, min vuotanut
Veri siihen
Viimeisehen
Pisaraan on pudonnut?

Katso, kuule koskiamme, —
Rauhaton on riehuna!
Virroissamme, puroissamme
Virtaa vesi kiehuna.
Kaikkialla — koko luonto
Sama sull' on muistutus:
Elämälle,
Kuolemalle
Sankaruus on kaunistus.

KOHTALOSI, SUOMI.

Oletko jo löytänyt, sä Suomi,
Satamasi, tyynen lahdekkehen,
Miss' ei läiky laineet myrskyisinä,
Rannoiltasi lyöden lohkareita,
Sortamalla sulot suojastosi?
Oletko jo löytänyt, sä Suomi,
Laakson, missä kukkain, pensahitten
Varjostossa vietät vapautta,
Nautit ilon, elon hekumata,
Mettinen kuin nurmen-kukkasista
Mettä imee, ihaa kauneutta?
Vaiko, Suomi, seisot kukkulalla,
Kirjavana mihin kuvastaapi
Onnesi sun taivas tähtinensä,
Selvinnynnä epäilyksen säistä?

Mutta muista: meren tyynimmänki
Syvyydess' on kätkyt kuohutarten,
Petollisna mitkä mellastaapi,

Kunnes tuovat myrskyn toivottoman
Hävittämään rantas rauhalliset.
Muista myöskin, miten mettiäinen,
Uupunut mi onpi unehensa
Mesikannun kultakupehilla,
Tallatahan usein astujoilta
Tahi ryöstää vieras väijyväinen
Puhtahaksi parhaat aartehensa.
Niinpä muista, koska kukkulalla
Lujimpana luulet seisovasi,
Selvinnynnä epäilyksen säistä:
Vaara onpi silloin vaarallisin,
Tuulet uhkaa yhä tuimempina,
Vihurina puuskat vinguttaapi,
Honkiakin ahtain alankohon.

Siispä taukoo unen horroksista,
Jo nyt katso, ettei oikeutes,
Oikea sun kätes kärventyisi
Roviolla rojutavarana,
Kuni kannel kultakielinensä
Suomalaisen oli sortumillaan
Muukalaisen mustakoppeliksi.
Siispä nouse, silmää ympärilles,
Suomalainen, tilaas tarkastele,
Milloinki mi lienee kohtalosi!
Vaappumatta seiso vastuksissa,
Tyyvennessä aina torkkumatta
Kuni vahti, maasi varjelia,
Suojelia kansas, kunniasi!

POHJAN MAILLA.

Miksi täällä pohjan mailla
Elon myrskyt mellastaa,
Vaikka luonto laakson lailla
Tyynen rauhan tarjoaa?

Suotta tänne muilta mailta
Raatolinnut lentelee,
Jalot joutsenet kun noilta
Maamme soilta soutelee.

Suotta mustat korpit kauhun,
Kavaluuden kantaa saa,
Koska käet suoran laulun
Lempi-äänin ilmoittaa. —

Näyttää kuin tää kallis kansa
Orjuutehen poljettais,
Näyttää kuin ei kunniaansa
Suuremmaksi arvattais.

Ei niin — kuulkaa korven hongat! —
Isäin lahjaa tuhlata!
Vielä seisoo seinät, tolpat,
Käsivarret kahleitta!

Vielä huutaa hurme maasta,
Kummut kutsuu vannomaan,
Ääni toinen taivahasta
Iskee tulen leimumaan.

Niinkun tomu tuulen tieltä,
Väärät maasta haihtukoon!
Ken se käyttää kyitten kieltä,
Surma hänet sortakoon!

ITKU LAAKSOSSA.

Mä itkin laaksolossa,
Keskellä kukkia:
Ol' kukat kuivamassa,
Ei noussut nuppia.

Ne kaatui kuihtumalla,
Kuin korsi kuivunut,
Mi poudan polttamalla
On maahan murtunut.

Siin' istuin — ympärillä
Ei linnut laulaneet,
Kuin ennen kesäisellä,
Käköiset kukkuneet.

Mun kieri kasvoilleni
Taas kylmät kyyneleet,
Kun katsoin kukkiani
Eik' enää hymyilleet.

Ma Luojan laaksostani
Jo luulin luopuneen,
Sen lemmen kukistani
Peräti poikenneen.

Vaan kuulin epäillessä
Mä vienon hyminän,
Ja näin, kun lemmitessä
Loi enkel' elämän.

Nyt nurmi taaskin loisti,
Kukatkin laaksossa
Ne toisillensa toisti:
On lempi Luojassa!

VOITTO.

Kuka voittaa vaivat kaikki,
Kenpä kokee kuoleman? —
Taaskin maailmalle loisti,
Niinkuin tähti Pohjolan:
Kirkkahana,
Karkaistuna,
Kuin on kulta tulessa.

Se on armas Suomen kansa,
Jolle apu Jumalan
Mahtavalla voimallansa
Tuopi voiton loistavan
Taistelusta,
Tuonelasta
Kultakruunun kalleimman!

Kärsimykset kansan muuri,
Taivaskin sen todistaa;
Myrskyissäpä hongan juuri
Haarojansa vahvistaa;
Niinpä Luoja,
Maamme suoja,
Kansoamme kasvattaa.

Koska sitte kulta-aamu
Meille koittaa kuoloton,
Silloin soipi riemulaulu:
Kansallamme voitto on,
Toivottumme,
Kaivattumme
Päivä kirkas, sumuton.

HÄMÄLÄISEN LAULU.

On mulle Suomi suloisin,
Vaan Häme siitäi kallihin!
Sen tuskin tiedän vertaista,
Niin kaunista, niin herttaista,
Kuin kulta Hämeen maa.

Lempeitä laaksoin lehtoja
Ja lintuin laulupuistoja,
Ja marjaisia kankaitaan
En unhoittaa voi milloinkaan,
Oi Hämeen kallis maa!

Oi Hämeen pellot viljavat,
Ja kasket kullan loistavat,
Ja tuhannet sen tuomistot,
Sen niityt, norot, varjostot,
Ei maata vertaistaan.

Kuin taivas tääll' on loistoisa
Ja iltatähti kultaisa,
Ja ruskot yhtä runsahat,
Syys-öiden sähköt leimuvat,
Ja talvet suojaiset!

Ei impee missään rakkaampaa,
Ei siveempää, ei jalompaa,
Kuin Hämeen valkotukkainen,
Tuo sinisilmä neitonen
On ruskoposkineen.

Ja kansaa kussa löytänen
Niin jäykkää kuin on Hämehen,
Niin vakavaa, mi' auraltaan
Ei suotta siirry milloinkaan,
Halveksi säätyään.

Kun miestä missä tarvitaan,
Maan eestä vaikka kaatumaan,
Niin uljaita on uroita,
On järkeä, on kuntoa,
Jos toimeen tartutaan.

On mulle Suomi suloisin,
Vaan Häme siitäi kallihin!
Sen tuskin tiedän vertaista,
Niin kaunista, niin herttaista
Kuin kulta Hämeen maa.

5. V. 1869.

LAPSET KESÄLLÄ.

Kesätaisteluissahan pienet
Viatonna vaan vierivät;
He täyttävät kukkaiset niemet,
Mesikankaita kierivät.

Ja lintujen kanssa he kilvan
Vapavirttähän veisaavat,
Varahin ja iltasin hiljan
Tuoll' ulkona tanssivat.

He huutelevat hymyhuulin,
Kuin Lemmetär armahallen,
Ja virvaten vinkuvat tuuliin,
Min kaiku kuin kantelehen.

Kuin ehtoisen auringon loisto
Kesätaivahan kuvaelee,
Niin laps'ajan lauhkea muisto
Sydämessäni sykkäelee:

Se kultainen aika jos vielä
Olis mullakin muinoinen,
Niin saisin nyt nauttia siellä
Sulolempeä lapsuuden.

Vaan mennyt se on kuni varjo,
Se kuivunut kukkakin on;
Sen taivas ei loistoa tarjoo,
Muu mennyt — muisto vaan on.

Mut toivon tok' kevähän toisen
Ja toisenkin lapsuuden,
Kun saan kera kukkain moisten
Ilon, onnen ja autuuden.

HEVOSPAIMENET YÖMAJALLA.

Useissa paikoin maatamme on yleisenä tapana vartioida synkeinä syys-öinä hevosia kaukaisemmilla niitty- ja hakalaitumilla.

Kuunteles mi kumma melske
Kuuluu korvessa!
Sydänyö on — äänten helske
Sointuu korvissa.
Hongat jyskää,
Vuoret ryskää,
Kallioilla louhet kaikuu,
Äänen aallot raivot raikuu:
On kuin telme korkeain
Tapiolan jumalain.

Lähemmäksi astukaamme
Syytä tutkimaan,
Miksi luonto levotonna
Riehuu raivossaan.
Yökkö riehtoo,
Siivin liehtoo
Vastahamme; huuhka huutaa,
Kamalasti korpeen kuutaa
Tuike tulen kalpean,
Liekkiväisen valkean.

Tähdet tuikkaa taivahalla,
Pohjo leimuaa;
Sähkön tulet korkealla
Säihkyin remuaa.
Soitto torven

Läpi korven
Kuusen latvast' äänen antaa
Kohti taivon kaukorantaa:
Poika puussa toitottaa,
Torvi korven kai'uttaa.

Havumaja kuusen alla
Tuossa tehty on.
Majan eessä polttaa puita
Poika pelvoton.
Liekki liehuu! —
Veri kiehuu
Suoniss' urhon rauhatonna,
Huutaa hän vaan vallatonna,
Niinkuin toinen torvellaan,
Kuusessa mi raikuttaa.

Kuluu hetki; huutaminen,
Torvi taukoaa,
Mutta kellot hevosien
Soipi sekavaan. — —
Susi ulvoo!
Hirmu valvoo!
Vaara uhkaa elukoita! —
Syöksee päälle, vaan ei voita!
Hevot hyppii hirnuen,
Tulvaa pojan tulillen.

„Nouse!“ huutaa puussa toinen,
„Riennä tappohon!
Luotiani täältä voinen
Syöstä petohon!“ —

„Nousta voinen“,
Virkkoi toinen.
„Ei nyt tässä pelko auta —
Onhan tuossa vahva rauta;
Sillä koen vastustaa,
Minkä peto puolustaa.“

Silloin sieppaa majastansa
Poika kirvehen,
Juosten rientää rohkeasti
Suden jälkehen.
Ähkää, puhkaa! —
Peto uhkaa
Raatain pojan muserrella,
Vaan jo kaatui ulvehella:
Luoti lensi kuusesta,
Kirvehestä iskuja.

Ylpehinä oiva työstä,
Pojat saalistaan
Rientävät nyt keskiyössä
Kilvan kuorimaan. —
„Korpimaahan
Karheahan
Luusi, peto, lasketahan —
Tapporahat maksetahan
Meille kihlakunnalta,“
Kuului hautasaarnansa.

Aamun tullen aurinkoinen
Loisti taivaaltaan.

Väsyneinä pojat nautti
Unta vuoteellaan.
Hampaan luske,
Ruohon ruske
Nurmell' äänen saada koitti,
Puut ne huokui, linnut soitti,
Juhla tyyn' ol' luonnossa,
Melske öinen tauonna.

MAALLENI.

Nuotti: Ur svenska hjärtans djup en gång.

Oi Suomi, isän, äidin maa!
Ei sua vieras sortaa saa,
Ei vallat vääryyden:
Kun olen jäsen kansasi,
Sull' elän, kuolen, Suomeni,
Tää ota heikko uhrini,
Sä maani armainen.

AIKA.

Niin kulkevi aika, kuin rientävi kiitävä pyörä:
Kun aamua odotan, puoless' onpi jo päivä,
Kun puolehen odotan, ehtivi kohta jo ilta;
Vaan illoin siintävi silmiin aamuinen taivas.
Niin kulkevi aika, kuin rientävi kiitävä pyörä.

JÄIDEN LÄHTÖ.

Koska rannan ruohot nousee
Talven kolkon haudoista,
Silloin järvet jäänsä laskee,
Virrat purkaa kahleensa.

Koska linnut rannan hiekkaa
Suutelee ja tervehtää,
Koska koski riehuu, pauhaa —
Silloin sulaa järven jää.

Silloin laine loiskii rantaa,
Tuuli jäitä järkyttää,
Virran vesi sillat sortaa,
Koneet kaataa, hävittää.

Vaan kun vesi vallatonna,
Työnsä täyttäin, mellastaa,
Taisto taukoo, kahleetonna
Kulkee laine laidoissaan.

Niinpä kansa, noustuansa,
Vallat väärät masentaa,
Sydän samoin taistollansa
Aaltosensa rauhoittaa.

TAISTELE!

Jos mikä vaivaa sieluasi,
Jos mikä polttaa keuhkojasi:
Taistele vaan!
Jos rumat henget raivoten ryöstää,
Tahtoen surmaan sielusi syöstää:
Taistele vaan!

Jos koko taivas tummenisi,
Ei tulet tähtein tuikkelisi:
Taistele vaan!
Vaikkapa kaikki kostoa kiehuu,
Maailma pauhaa, raivoten riehuu:
Taistele vaan!
Taistelu sankarin voittohon vie,
Taistelun kautta on taivahan tie:
Taistele vaan!

PALKATTOMAN PALKKA.

Mon' ei ihmislapsi tässä
Elämässä
Nauttia saa suloista
Kukkiensa
Kylvämäinsä
Kauneutta, tuoksua:

Useasti äiti hellä,
Kätkyellä
Lapsillens kun laulann' on,
Korjatahan
Tuonelahan —
Kalm' on kolkko, armoton.

Usein isä aurallansa,
Kuokallansa
Pellon perkaa pojalleen.
Maat kun vääntää,
Korvet kääntää —
Hautaan horjuu levolleen.

Moni, maansa parahinta,
Kallihinta
Etsein, uhraa voimansa:
Puuhailtuaan,
Taisteltuaan —
Jälkeen jättää aarteensa.

— Kehno oiskin palkka mainen,
Haihtuvainen:
Saatu taikka saamaton!
Työn ja kunnon,
Jalon tunnon
Oma on taivas verraton.

VANHUS.

Lasna huokaelin näin,
Miesten töitä nähdessäin:
„Ah, jos lapskin mies jo ois,
Miehen töitä tehdä vois!“

Kuulin töitä urhojen,
Rauhan, sodan sangarten,
Ajattelin: „Onneton
Olen kurja, kunnoton.“

Nousi päivä nuoruuden,
Hyörin, pyörin, puuhaillen,
Vaan ne, mitkä aikaan sain,
Kaikk' ol' lasten töitä vain.

Rintani nyt raivostui,
Elon päivät halventui,
Huusin: „Enkö nuornakaan
Mies voi olla toimissaan?“

Maltuin. Toivoin miehuutta.
Tuli miehuus, mainetta.
Vaan se, minkä tehdä voin,
Kaikk' on kehno, arvotoin.

Tyydyin, vaikka hämmästyin.
Vanhennuin ja nöyristyin.
Maani alttarille vein
Heikon uhrin, minkä tein.

Nyt ei voimat työhön käy.
Toista toivon, jok' ei näy.
Iloitsen, kun kuntoni
Kaikki kannoin maalleni.

LÄHTÖ.

Lähtö, lähtö seuraa ihmislasta
Äidin helmast' asti hautahan;
Tuhat ilon, tuskan kyyneleitä
Kylvänyt on lähtö hiekkahan.

Lähtö onpi synty ihmislapsen, —
Alku surun ensi kyyneleen, —
Jokahinen askel ottamansa,
Lähtö vaan on monin vaiheineen.

Huolen, toivon, ilon kyyneleitä
Vaikuttavi jättö vanhempain:
Lemmen laiho taikka tuskan tähkä
Tiedossa on päiväin tulevain.

Lähtö, lähtö onpi ihmisriento,
Vanhuuteen kun vaipuu voimansa;
Haudassa on vanhan harmaahapsen
Lähdön loppu, uusi maailma.

JUHANNUS.

Oi sä kallis juhla Juhannuksen!
Toivon silmät sulle aukeaa,
Korvat kuulee soiton kaikutuksen,
Kiitollisna sydän kohoaa;
Kyyneleitä pyyhkein poskiltansa
Huojentelet köyhäin huoliansa.

Kedon kukat, linnut lauluinensa,
Vainioilla viljat laihoineen
Kaunistaapi luonnon riemuinensa,
Lohdutuksen luopi sydämmeen;
Tuhat nousee toivon huokausta
Taivahalle, tuhat rukousta.

Terve, terve, juhla Juhannuksen!
Maa ja taivas sulle aukeaa,
Toivon tuot ja kannat kaipauksen,
Kaipauksen uutta maailmaa:
Kaikk' on kaunis maassa muuttuvainen,
Täm' on kuva, tosi tulevainen.

SOTILAAN MUISTO.

Nyt kuules, kulta neitonen,
Kun eilen ammuin joutsenen,
Sisästä löysin timantin,
Tuon loistokiven kallihin!

Kuin joutsen, lempilintuni,
Sä olet puhdas enkeli,
Mi syämen lennät taivaalla,
Ja laulat lemmen riemua.

Kuin kivi kallis, kalliimpi
On hellä silmänluontisi;
Ei kristallit, ei timantit
Sen vertaiset, niin kallihit.

Siis, sydämeni ruhtinas,
Sen voittaja, sen valtias,
On halpa sulle loistoni,
Vaan ota sentään uhrini!

Se muistoks olkoon minulta,
Kuin hiekka kalman kankaalta.
Se kanna kiehkurassasi —
Sen nähden, muista kultasi.

Jos petän maani, mustukoon
Tää timantti! niin sammukoon
Myös muistoni! Vaan taistellen
Jos kuolen — näet sä loistehen.

Ja vereni kun vuotaa maan
Edestä viime pisaraan,
Sä tähtimaihin katsahtain
Mun näet ja loistat sielussain.

Kun nurmi, nostain kukkia,
Tuo haudalleni kruunua,
Sä lemmen kyynel siihen luo,
Jon levännehet luuni juo.

Tää maa jos sortuu kansoineen,
Jos syöstään kurja orjuuteen,
Niin luokseni sä lennä pois,
Sull' orjan kahleita en sois.

IHMIS-ONNI.

Niinkö täällä ihmis-onni,
Niinkö katoo, kuihtuu, kuolee,
Hautaan hoippuu, hajoaa? —

Moni kantaa, kiskoo, raataa,
Kituin kärsii, kuolo kaataa,
Hautaan hoippuu, hajoaa.

Moni perheen, lapset laittaa,
Leivän leipoo, paistaa, taittaa,
Hautaan hoippuu, hajoaa.

Moni toimii, riehuu, rientää.
Hyvän toivoo, huonon niittää,
Hautaan hoippuu, hajoaa.

Moni kurja kerjää, kiertäin,
Pyrkii, pyytää, samoo sieltäin,
Hautaan hoippuu, hajoaa.

Monen sielu, ruumis runtuu,
Itkein elää, maahan murtuu,
Hautaan hoippuu, hajoaa.

Niinkö täällä ihmis-onni,
Niinkö katoo, kuihtuu, kuolee,
Hautaan hoippuu, hajoaa?

Ei! — Ken kyisen korven kulkee,
Petoin keskelt' turvaan tunkee:
Kunnialla kruunataan.

Niin on maisen matkan laita.
Tääll' on toivoin toukoaika:
Hauta onnen tarjoo.

MAINEN KOSTO.

Kosto, kelvoton, jo viihdy!
Elä kiihdy!
Rinnan runneltaisit jalon,
Hengen valon
Pyhän saisit sortumaan;
Kosto, viihdy, viihdy vaan!

Sydän, salli koston kuolla!
Tuolla, tuolla
Koston kalpa korkealla
Taivahalla!
Parhain kosto päällä maan:
Kiitä kelvotonta vaan.

KIEHKURA.

Suloseppeleisen laittoi
Neito kukkasista niemen,
Istui, allens oksan taittoi,
Varjostohon vesan pienen.

Unelmihin siihen uupui,
Kultaistansa kaipaellen,
Metsäinen kun soitto kuului,
Käki kukkui kaikutellen.

Unetarpa hempukkansa
Laski lemmen taisteloihin:
Siinä sortui kiehkuransa,
Muiston-kukka murennoihin.

Niin nyt herättyään, neito
Lintuin lauluja ei kuullut,
Päivääkään ei nähnyt, keito,
Kukkain tuoksukaan ei tuullut.

„Kirottu!“ soi huuliltansa,
Sydän sykki toivotonna;
„Kuka onnen kiehkuransa
Hukkaapi, on onnetonna.“

KUKALLE.

Väistä, kukka kaunokainen,
Ettei outo ampiainen
Myrkyin sua surmoais!
Väistä, ettei mehiläinen,
Laulavainen, kiertäväinen
Huuhdo mettä huuliltais!

Mutta katso perhon silmään,
Kuin hän lemmen kyynelillään
Lehtiäsi lämmittää.
Hälle hellä suusi suikkaa,
Suusi suikkaile ja kuiskaa:
Tule mulle, mulle jää!

SIKSI ITKEN.

„Miksi itket, poikaseni,
Valittelet illat, aamut?“ —
Siksi itken illat, aamut,
Siksi vaivainen valitan:
Olen ilman impyettä,
Aivan onnetta elelen,

Vailla neidon näppäryyttä,
Soreutta sievän varren,
Vailla kasvojen valoa,
Suun suloisen suuteloita,
Säihkyä sinisen silmän,
Kiiltoa kiharahiuksen.
Siksi itken illat, aamut,
Siksi vaivainen valitan.

KAIPAUS.

Ah! kaipaus täyttää rintani nyt,
Kun Lemmetär onpi mun eksytellyt:
Se enkeliänsä tok' nähdäni tuo,
Mut siipiäns mull' ei varjoksi suo.

Tult' isken, kirpovi kipeniä,
Vaan yöhön ne haihtuvi höytyvinä:
Niin Lemmetär hempeät lapsensa vie,
Se menness' on heillä mi tullessa tie.

Nyt taaskin taivahan impyen nään!
Kah tulta kuin tuiskuvi höyhenistään!
Suur kiitos, lahjasi maalle kun tuot! —
Mut miks ne vaan harvoin kukkia suot?

Ah! aina jos rinta hehkuvainen
Sais kiihtäjän, palkehen liehtovaisen,
Ja saisko sydämmeni vaipuessaan
Ain' untua helmaan rakkahimpaan.

Mull' laaksosi, enkeli, tuo toki, voi!
Nyt kuuntele! — huoleni kantele soi!
Jos pakenet, toivoni riutuva on,
On taivaan riemuki tuikkeheton.

ETSIN.

Kauan etsin kankahalta
Mansikkata mieluisata,
Kauan puron partahalta
Kukkaa lemmen liehuvata.

Etsin taivon purppuroista
Lemmen punaa loistavata,
Mustan yönki haamustoista
Onnen kultakiehkurata.

Etsin tyyntä lemmen silmää
Sinipilvein pieleksistä,
Tutkin tähtein tulta selvää
Kiiltohelmein hettehistä.

Etsin. Kuulin äänen vienon,
Löysin kukan kultapäisen,
Punaposket, hiuksen hienon —
Löysin silmän säihkyväisen.

LÖYSIN TOISEN.

Ah! en huolis,
Vaikka kuolis
Eilinen mun impyeni!
Löysin toisen
Ruusunmoisen,
Kauniimman kuin kastehelmen:
Elän hällen.

Niinpä pyöri,
Hypi, hyöri,
Leiki, lempilintuseni!
Kah, tää vasta
Autuasta!
Taivas, niinkuin enkeleillä,
Maass' on meillä!

YHTYESSÄ JA EROTESSA.

Kun viimeks yhdyin sun,
Ol' uhka pakkanen,
Kuin hangen selkä mun
Myös sydän talvinen.

Vaan tuike silmäsi
Mun mielen virkisti,
Ja huulen-hohtosi
Mun rinnan hauteli.

Myös lempi-silmillä
Meit' taivas katseli,
Ja eron hetkellä
Kasvomme kasteli.

LAULA, KULTANI!

Laulapas, mun kultasen',
Nurmi vihannoi!
Kuules kuinka kerttunen
Pensastossa soi!
Laulus on
Lempe'in,
Soittos on
Suloisin,
Kuulla kuin voi.

Kuules, kultaseni, kuin
Kosket pauhajaa,
Hongat laulaa huimistuin,
Ilma vinkuaa!
Laulus on
Lempe'in,
Soittos on
Suloisin
Kuulla kuin saa.

Laula, hellä kultani,
Kerttu vaikenee,
Kuni pensas kuihtuvi,
Ruusus raukenee!
Lempi mun
Rintani
Täyttää, kun
Laulusi
Vaan helisee.

NYT HÄN NUKKUU.

Nyt hän vaipui vuotehelle,
Huokaa — huoatkoon.
Hymy nousee huulosille,
Pyhä hohde poskusille,
Nukkuu — nukkukoon.

Kuu jo valaa kiehkuroihin
Kiiltohelmiään;
Sielu taivaan asunnoihin,
Loistaviin ja vihannoihin
Lentää leikkimään.

Keveästi sydän sykkii,
Rinta kohoilee;
Veri soutaa, suonet tykkii,
Enkel' häijyt henget lykkiii,
Tuonen torjuilee.

Nyt hän nukkuu; henki häilyy
Lemmen lehdoissa;
Mulle sydämensä säilyy,
Mulle silmä kirkas päilyy
Aamun koittaissa.

SILLOINPA KESÄ MINULLA.

Konsa peippo piipottavi,
Kesä lapsille tulevi;
Konsa leivo laulahtavi,
Nuoret hyppivi norolla;
Konsa kukkuvi käkönen,
Vanhuksetkin virkoavi.

Milloin on kesä minulla? —
Silloinpa kesä minulla,
Kun on kultani kotona,
Joutsen hellä helmassani,
Vaikka talvella tulisi,
Lumisäällä laulahtaisi.

KAHDEN TAHTO.

Suuteloista äiti kieltää.
Pitäneekö noutaa mieltään?
Sydämeni sanoo toisin.
Kumpaakin jos noutaa voisin!

Rinta kiehuu, kuohuu — oi!
Ken nyt viihdyttää sen voi?

Äidillä on vanhan mieli,
Vanhan mieli, vanhan kieli;
Sydämen sain Jumalalta,
Tahtoni lie Taivahalta:

Joudu, kultaseni, jo,
Jo on valmis suutelo!

MIN' EN HUOLI.

Eikös neito naida sais,
Ketä rinta rakastais?
Kaikki miehet naivat niin —
Miksi mua kiellettiin?

Mulle Matti tarjotaan,
Jot' en huoli milloinkaan.
Muut sen kyllä ottaa vois,
Min' en huoli, viekää pois!

MAAILMA JA SYDÄMENI.

Miksi sydämeni töitä moitin?
Maailmallakaan ei toimet toisin.
Missä kaikuu sopu sointuisalta?
Kuohua vaan kaikk' on, aaltoin valtaa:

Pouta-ilma uhkaa ahavalla,
Ahavainen myrskyn pauhinalla;
Niin on melske, niinpä mellastukset,
Salamat ja luonnon liikutukset.

En mä töitä sydämeni soimaa:
Maailmallakaan ei kyllin voimaa
Estämähän eripuraisuutta,
Sotaa, sortoa ja kavaluutta.
Mistä lahkot, eriseuraisuudet,
Vainon valta, surman hirmuisuudet?
Kaikk' on koston, turmeluksen tuoma
Maailmassa karvas myrkkyjuoma.

Sydämeni täynn' on tuhansia
Maailmaisen elon tuntehia, —
Ihmekö jos telmäilee, jos riehuu,
Toisinaan niin polttavaisna kiehuu,
Voimia kun voimat vastustellen
Polkevi ja raataa raivoellen.
Miksi sydämeni töitä moitin?
Maailmallakaan ei toimet toisin.

KAHDENLAISIA KUKKIA.

Kukkii kylmä jää,
Kukkii nurmi nukkapää.
Mut miks, kun on päivän paiste,
Sulaa jäisten kukkain loiste?

Siksi — nytpä nään —
Sulaa loiste kylmän jään,
Silmäns kirkkautt' ei kestä:
Lempi puuttuu sydämestä.

NUORELLE TAIDEMAALARILLE.

Toivon Sulle, nuori Taideniekka,
Että taitos kasvais kukoistaen,
Kesällä kuin Suomen kankahilla
Kasvaa koivut, tuomet tuoksuavi,
Lehdot kaikki leyhkää lähistölle,
Paistehessa kesä-aurinkoisen!
Niin Sun taitos, kuntos kasvakohon
Kuvailemaan kummut, kukkulamme,
Laaksot, lammet, kosket kuohuinensa,
Hyrskyinensä virrat vahvimmatkin,
Maalaamahan maamme mahtipaikat
Sekä sodan, rauhan sankarimme,
Loihtimahan tummat loistaviksi.
Niin Sä kasva, kartu kansallemme,
Kunniasi olkoon kunniamme!

RUKOUKSENI.

L u o j a n i!

Jos nuorna mun viet pois maasta, jos nuorna,
Niin helpota ensin lähtöni kuorma:
Mun kaks elon maljaa juoda ens anna, —
Sä, Kuolema, sitten maljasi kanna.

Runotar, tuo ensiksi
Mulle mehumaljasi!
Nesteet maasta, taivaasta
Salli siihen kumpuilla,
Sulattele nesteesen
Aarteet ihmissydänten:
Rinnoiss' elon virrat saan
Laulaa sitte kuohumaan.

Lemmetär, tuo toiseksi
Mulle herkkumaljasi!
Loihdi lemmen ruusuista
Siihen viina vahtoisa,
Sulattele viinahan
Riemuhelmet taivahan:
Autuaana sitte voin
Elää, kuolla, huoletoin.

Luojani!

Näin juotua, tuon viel' uhrini Sulle,
Ja helppo on silloin kuoloki mulle:
Niin seisota silloin tykkivä suoni,
Niin maasta mun tuokoon luoksesi Tuoni.

VIINIMALJA.

(Suomennos).

Nuotti: Upp genom luften j. n. e.

Veikot, kun vuotavi kultaset maljat,
Niin kevät sieluhun virkoavi;

Murheita murtavi hehkuvat marjat,
Riemujen laakso on maalimaki.
Henki jo nousevi tähtien luo;
Sumutkin sammuvi, maljan kun juo.
Löydy ei pilviä otsalla meidän,
Joit' ei sais viini pois, haihdutellen,
Siispä sen vaahtohon huoleni heitän, —
Riennä jo maljojen kalkkehesen!

PIENI KATRI.

Ruotsalaisen kansanlaulun mukaan.

Kuninkaan eli hovissa pien' Katri piikana
Kuin taivahalla tähtinen, ihana, loistava.

Hän loisti lailla tähtyen ylitse neitojen,
Kuningas nuori näki sen ja lausui hymyillen:

„Jos tahdot olla kultani, sinulle, Katrisen,
Hevoisen annan parhaimman, satulan kultaisen.“

„Nuorelle puolisollesi, kuningas, anna ne,
Äläkä kunniatani minulta viettele!“

„Jos tahdot olla kultani, sinulle lahjoitan
Punaisen kultakruununi, helmistä hohtavan.“

„Nuorelle puolisollesi, kuningas, anna se,
Äläkä kunniatani minulta viettele.“

„Jos tahdot olla kultani, jo saatki, Katrini,
Sä puolen valtakuntaani ja puolen maatani.“

„Nuorelle puolisollesi, kuningas, anna ne,
Äläkä kunniatani minulta viettele.“

„Ja jos et kullakseni mun ruvenne sittenkään,
Niin piikkitynnyrihin sä hirmuiseen syöksetään.“

„Jos kuolla piikkitynnyriin mun nuorna täytyisi,
Näkevät taivaan enkelit mun viattomuuteni.“

Syöksetti piikkitynnyriin kuningas Katrisen,
Ja orjan käski pyörittää, vihasta vapisten.

Kaks sitte valkokyyhkyä lens alas taivaasta,
Takaisin taivahasen ne lennähti kolmena.

PAIMENELTA.

1.

Muistan kuinka paimenessa
Immen kanssa iloitsin,
Muistan kuinka iloitessa
Toisinaan myös suutelin,
Suutelin ja suudellessa
Neiti hymyi hempehin.

Aika kului lehdikossa
Leikiten ja lemmiten,
Kaikk' ol' leikki viatonta,
Tointa luonnon lapsien.
Kaksitellen, joukotellen,
Kaikk' ol' yhtä vapaisuus,
Viatonna vieretellen —
Se on soma suloisuus!

Miks et vielä veri kiehu,
Niinkuin lasna, lemmiten?
Miks et hyöri, liiku, liehu,
Laulaen ja leikiten?
Niin, mä tiedän, miks et liehu:
Tunto suree turmeltu;
Viallinen ver' ei kiehu,
Luonto itkee loukattu.

2.

PAIMENEN LAULU.

Täällä koira karjoineen,
Täällä karja kelloineen,
Hui, huhu huu!
Täällä nurmi ruohokas,
Aho, mäki marjakas,
Hui, huhu huu,
Korpi kajahuu!

Salot suuret salini,
Mätäs pieni pöytäni,
Hui, huhu huu!
Eväskontti aittani,
Lähde kaljakannuni,
Hui, huhu huu,
Korpi kajahuu!

Tyynet lehdot leikkini,
Linnut soittoseurani,
Hui, huhu huu!
Joutohetket juhlani,
Luojan luonto pappini,
Hui, huhu huu,
Korpi kajahuu!

3.

Lauloipa mullekin laakson lintu
Taivahan kaunihill' äänellänsä;
Päiv' oli silloin lämmin ja leuto,
Kukkaset suuteli toisiansa,
Kukkaset suuteli, lehtoset lempi,
Kuusia syleili hempeä henki,
Minäkin lintua lempiä sain.

Autuas aika ja kultanen kehto! —
Laakson lintua lempiä sain!
Kukkaset lempivät, lempivät lehdot,
Luonto kaikk' oli lempeä vain.

Vaan ijäks taivas ei maillemme mahdu.
Onni tääll' on kuin tuulessa rahtu. —
Kulkeva kotka mun lintuni vei!

4.

POIKANA.

Kerran, poikana,
Vuoren harjulta
Katselin koskehen rientoa ankara aaltoin.
Silloin toivoni
Vyöryi, virtaili,
Miettehet taivohon, pilviä ohaten, lensi.
Vuoren korkeus,
Virran vilppaus
Kilvass' ei kyllin kestää voinut.

Läksin laaksohon,
Kosken kalttohon,
Kukkia, Vellamon hopeahelmiä, katsoin.
Nautin tuoksua,
Lintuin laulua,
Maistelin marjoja, suutelin ruusuja rannan.
Näin sai untumaan
Luonto helmassaan —
Vaan jopa kutsuva kaikui soitto.

Käki vietellen
Sai mun vuorellen,
Siellä mä kuuntelin kukkua, pauhua kosken.

Päivät riemuiten
Vietin laulellen,
Muistelin laaksoa, ihmehin huokuja honkain.
Aika riensi vaan,
Riensi rientoaan —
Viel' en ol' entänyt toivoin maata.

5.

Mikä olenki utala? —
Olen höyhen tuulosessa,
Rae raju-ilmasessa,
Vene vieno vaahtopäissä,
Lastu aaltojen ajolla.
Kuhun kulkenen katala,
Kuhun oksahan osannen,
Kuhun jäähän jäätynenki,
Missä löytänen leponi,
Rannan tyynen, rauhallisen?

6.

Kuin himmeä on helmi hohtavaisin,
Timanttihin verraten.
Kuin tumma vaan on tähti tuikkavaisin,
Aurinkohon verraten.
Niin vienosti ja tummaan välkkyväinen
On ihmishenki, korkein käskyläinen,
Luojahansa verraten.

7.

Kun päiv' on kirkas, paisteinen,
Niin pääsky pilviin entää,
Vaan kun on taivas pilvinen,
Se läsnä maata lentää.
Niin toivot, riennot ihmisen
Ne nousee, laskee jällehen.

8.

Kah, punapilvet mustain alle tunkee!
Kah, ruskonenkin yöhön uppoaa!
Vaan rintani tok' riemun, rauhan tuntee:
Näen yölläkin kuin Pohjo leimuaa!
En näe vaan, mut tunnenkin sen palon,
Se sydämeen luo pyhän lämmön, valon
Jok' yli maan ja kansan kuumoittaa.

9.

Kuka iloitseepi kukast' auran,
Päivän kukasta ken punoo paulan,
Vaan on mulle mieluisampi varmaan
Kämmekkäinen Maariani armaan.

10.

KOMPASTUS.

Useesti, kun ma kompastuin,
Niin häpesin ja tuskastuin;
Mut kerta sattui onnikin:
Mä neidon helmaan horjahdin!
Ah, kuinka silloin ihastuin!

11.

Peippo pesii puuhun,
Sorsa salmen suuhun,
Minne pesin neito raukka,
Kun on katkottuna kauppa
Kanssa Kaarloni? —

Pesin turpeen alle
Kauas korpimaalle,
Sinne tuudin turvattoman,
Laitan liekun onnettoman
Lapsi-laittoni.

12.

Kukkaa monta kasvaa kunnahalla.
Muuan kaunis, kiiltävä ja kirkas
Tuoksutonna luopi loistoansa:
Sille paimen hymyy huoletonna.
Kukka toinen, vailla kauneutta,
Lähettävi tuoksun taivahille:
Sitä paimen katsoo kainostellen.
Kukka kolmas, kaunis, tuoksuvainen:
Sille paimen hymyy hiljallensa,
Suutelee ja ottaa rinnoillensa.

13.

Missä kukka,
Siellä kesä,

Missä tähti,
Siellä taivas,
Missä lempi,
Siellä autuus.

14.

Puhjetessa kukka puhtahin,
Lehti tuorein hiirenkorvallisna.
Kevähästä kesä kaunihin,
Lintuin laulu silloin suloisinta.
Aamusella päivä armahin,
Kastehelmen kukkaa suudellessa.
Lemmen kukan ensin puhjetessa
Sydän sulin onpi neitosessa.

15.

Oi, jos oisit sydämeni:
Raitis kuni uusi oras,
Puhdas kuni kehdon lapsi,
Kirkas kuni lähteen silmä —
Niin jos oisit sydämeni!

16.

Missä köyhän kujerrus? —
Kankahilla kuivilla.
Missä reuhtoo rikkaus? —
Korpisoilla kolkoilla.

Entäs maine, kunnia? —
Tuolla vuorten harjuilla.
Mutta missä lempi? — Ai!
Rauhan ruusulaaksot sai!

17.

Kuin kukka rannan hiekassa,
Mun sydämeni Liisassa
Niin kiinni riippuvi.
Mut myrsky jos vaan kohtaapi,
Ja toinen kukka hohtaapi,
Niin jätän Liisani.

18.

Lapsen kyynel kirkkahin
　Äidin rinnoilla,
Lemmen kyynel lämpimin
　Neidon poskilla,
Kaipuun kyynel katkerin
　Haudan reunalla.

19.

Virta! ah kuin kiehut, kuohut!
Sull' on taivas loiston suonut:
Näin sun hyppys hauska ois.
Vaan jop' uhkaa vaahdon vyörre,
Tuoss' sun peittää, miss' on pyörre:
Kiiltohelmet haihtui pois!

20.

Neidolta sai poika suuta.
Paimentyttö kuuli sen,
Kertoi emännällehen.
Koko kaupunki nyt huutaa:
„Neidolta sai poika suuta!"

21.

Jos ma sirkkana sirisen:
Kuuntelevi kukkatarha.
Soittelenko sirkkusena:
Lehdet puissa leikitsevi.
Pensaskerttuna pajatan:
Paimen seisovi polulla.
Laulelenko leivon lailla:
Kyntömieskin kuuntelevi.
Satakielisnä sanelen:
Vaipunutkin virkoavi.
Kukun kuululla käkösen:
Kajahtaapi korpimetsä,
Neidon rinta riemahtaapi.

22.

Käki nauraa kukkuessa:
„Kohta sataa vettä!"
Neito hymyy nukkuessa:

Sataa aamun koittaessa
Hunajaa ja mettä!
Kelle vesi? —
Paimenelle.
Kelle mesi? —
Sulhaselle.

VUODET 1870—1872.

PAIMENELTA.

23.

PAIMENET TULILLA.

Kaikki leikkihin nyt!
Nautinto on karjan työ,
Kuin liekki tuo
Roviolta rangat syö
Ja ilmaa juo.
Kaikki leikkihin nyt!
Yhtykäämme rinkihin,
Kädet käsihin:
Riemu leikin liekki on,
Jossa murheet kortuu,
Leikki karsas, riemuton
Kylmenee ja sortuu.
Laulumme
Leikille
On kuin tuuli liekille.

Leikkivät lehdotkin,
Laulavat linnutkin
Lehdikoissa;

Niinpä me
Laulain leikimme
Nurmen kukastoissa. —
No, no, no!
Nyt loppukohon jo!
Leikki niinkuin laulukin
Lyhyest' on kaunihin. —

Miss' on torvet,
Virkasarvet?
Niihin kynnet, sormet!
Kukin soittamaan,
Posket palkehina liehtomaan,
Että metsä raikaa!
Nytp' on meill' oikein aikaa.

Koko soittosarja
Juur ammoo kuin karja;
Toiset pärrittää ja tärrittää,
Niinkuin ratas tiellä täräjää;
Toisten torvi voimakas
Raikuu raivokkaasti,
Kuulee korven kuningas
Louhilinnaans' asti.
Ei tästä säiky maailma —
Pedot säikähtyy,
Ei mielly ihmiskuuntelja —
Karjat mielistyy.

Vaan hengästyyhän orhitkin,
Uupuu härjät ammomasta,

Niin miks'ei heikko paimenkin
Torveansa soittamasta.
Hoho, hoho hoi!
Koirat haukkuu, karjan kellot soi.

24.

Ellös kadehtiko onneani,
Paimenellakin on pahat henget:
Paarmat käskee kiroelemahan,
Närhi räiskyttävi ruokotonta,
Korppi kavaluutta ylistääpi,
Varkautehenkin pyytää vares,
Kotka kiihoittavi murhatöihin,
Viel' on yksi pahin kiusanhenki,
Joka täyttää koko sydämeni:
Se on, näet, tuo Nella nilkosilmä.

25.

MYRSKYINEN JA TYYNI LAMPI.

Kun kylmänlintu myrskyn ennustaa,
Ei muut kuin tuuli silloin uskaltaa
Kuohutella lammen lainehia,
Liikutella rannan lehtosia.

Vaan taivasta kun lampi kuvailee,
Niin sorsat siinä kilvan uiskelee,
Sulho soutaa kanssa impyensä,
Taivas täyttää heidän sydämensä.

Näin vaihetellen sydän vallatoin
On usein riehuvainen, rauhatoin;
Vaan kun lohdutus tuo rauhoituksen,
Tyyntyy rinta, löytää virvoïtuksen.

26.

MARJATYTTÖ.

„Oi te maasta mansikkaiset,
Saatte kyllin suudella:
Teitä etsii ihmislapset,
Teitä lintu laulava;
Vaan ken etsii minua,
Kenen silmä mulle tuikkaa,
Ken se mulle suuta suikkaa?“

Näin se neito suulla soitti,
Mansikoita poimien;
Vuoret kaikui, vaikka koitti
Neito laulaa hymisten:
Metsämiespä hiipien
Suunsa tarjosi, — mut kuuli:
„Pois sä, käärme, myrkkyhuuli!“

27.

Kuuluu kellot, kalkkanat,
Ulkon' orhit kuopivat,
Talohon käy kosijoita:

Tyttö, säpsähtäen noita,
Heräjääpi aitastaan
Ylkävierait' ottamaan:
Silmäns' unen sikkarassa,
Korvans' unen kokkarassa,
Pääns' on turrin tarrillaan,
Suunsa mirrin marrillaan:
Kosiotpa peljästyvät,
Ovest' ulos peräyvät,
Ratsuin kellot helkähtää: —
Tyttö parka yksin jää.

28.

Miksi viheltääpi Vilho,
Miksi ilon itsestänsä
Ottaa aina iltasella? —
Siks kun päiv' on päähän päästy,
Päivä päästy, työt on tehty,
Kulku viepi kullan luokse,
Asunnolle armahansa.

29.

PAIMENTYTTÖ.

Mättähältä mättähälle
Poika seuras neitoa:
„Annathan sä suuta mulle,
Ethän poista huulia?
Eihän torju kukkakaan
Perhosia huuliltaan!"

Mättähältä mättähälle
Neito juoksi allapäin:
„Enpä kuule kuiskujasi,
Elän paimenessa näin:
Satakieltä kuultelen,
Mansikoita suutelen.“

30.

Havahduin kevät-aamulla.
Juur ehti korvan' aueta:
Niin kuulin soittavan
Kuin lehtolintusen;
Juur ehti silmän' aueta:
Näin aamun koittavan,
Kuin kasvoist' enkelin.

Ei laulu lehtolintusen,
Ei koite kevätpäivyen:
Ol' laulu oman lintuni
Ja koite kasvot kultani.

31.

Likisti neito kättäni:
Vavahti silloin rintani;
Sivelsi sormin poskeain:
Kuohahti veri rinnassain;
Syleillen vaipui kaulalleni:
Jo luulin jättäväni maan;
Huulensa liitti huulilleni:
En tiennyt mitä luulinkaan.

32.

Sin' et usko tarua,
Ett' ois ruusupensasta
Luotu puiden kuninkaaksi;
Vaan kyll' uskot, poika, sen,
Ett' on luotu neitonen
Sydämesi valtiaaksi.

33.

ARMAANI SYNTYAIKA.

Silloinpa syntyi minun kultani,
Kun kirkas päivä nousi taivahalle:
— Siitä sielun kirkkaus.
Ja kuu kun riensi lempeänä länteen:
— Siitä syämen lempeys.
Koi kaunihisti silloin vilkutteli:
— Siitä silmäin ihanuus.
Ja ruusut juuri puhkeilivat silloin:
— Siitä kasvoin kauneus.
Ja lemmenkukkaa kevät kasvatteli:
— Siitä lempi rinnassaan.
Sen Luoja käski mulle kasvamaan.

34.

Miks aholla mansikkainen? —
Kun vihertää nurmen nukka.
Miks vihertää nurmen nukka? —
Kun lehottaa lemmen lehti.

Miks aholla lemmen lehti? —
Kun heloittaa immen vuode.
Milloin siihen impi untui?
Kaivatessa kultoansa.

35.

EL' AINA.

El' aina kerro keväimestä,
El' aina kevät-aamusta,
El' aina kuisku kukkasesta,
El' aina laula lemmestä!
Vaan mistä nuorna laulaisin,
Kun kevät nuoruuteni on?
Ja oisko kukka-aikakin
Ja lemmenpäivä lauluton?

36.

KEVÄTLAULU.

Vihertää viljasarka
Ja hyppii lammas arka
Edellä paimenen,
Ja vuohet vainiolla
Vipeltää vallatonna,
Kuin hurja poikanen.

Ja tuulten kanssa pillit
Viheltää: pedot villit
Kavahtaa kankailta;

Kaikk' ilkipeikot kuiluun
Pujahtaa, kuullen huilun
Sävelten sointua.

Hyvästi, murhe musta!
Nyt rinnan tahrausta
Kev'-aallot puhdistaa,
Ja kukkain kanssa mieli
Havahtuu: sydän, kieli,
Kuin linnut, laulahtaa.

37.

TAMMEN VARJOSSA.

Mä kesä-iltan' uuvuin
Unehen nurmikolle,
Varjohon vahvan tammen,
Keskellä tuoksukukkain:

Mun luoksen' astui impi
Utuisin hienohelmoin
Ja hapsin hajannaisin,
Valosta välkkyväisin,
Kuin säikehinä kullan.
Kasvonsa loiste hehkui
Kuin helle aamupäivän,
Ja siniliekin lailla
Myös säihkyi silmäsensä.
Mun luoksen' astui impi
Ja taittoi tammen lehvän
Ja kukkakimpun taittoi,
Tul' itse kolmanneksi.

Hän lehvin peitti pääni:
Niin järki raukan sulki.
Kukilla täytti rinnan:
Niin sydämeni ryösti.
Ja tuosta rohkeasti
Syliini itse hiipi: —
Näin kerrassaan mun voitti.
Ei, totta, neito viekas
Näin valvoissan' ois tehnyt.

38.

Kukka rinnoillani on
Kuva lemmen-ruusuista;
Lemmen-ruusun varjossa
Säilyy kuva kultani,
Mutta kullan rinnassa
Säilyy oma kuvani.

39.

On jotkut tulleet näkyihin
Ja silloin nähneet enkelin,
Vaan selvälläpä päällä minä
Sain suudellakin enkeliä.

40.

Kaikk' ihmein oudoksuu, kun Katri rohkenee
Levätä aitassa, joss' aavet hoippuilee,
Vaan lujastihan Katri uskoo sen,
Ett' aaveheks ei muutu sulhanen.

41.

Kukka nukkui —
Neito valvoi vieläkin;
Linnut nukkui, —
Neito lauloi vieläkin!
Sulho nukkui, —
Nytpä nukkui neitokin!

42.

Etelä-Hämeestä löydetyn kansanlaulun mukaan.

Yleni vuori kaunis kaukana,
Puu kaunis kasvoi vuoren kupeella,
Puuss' ihanainen oksa viherti,
Ja oksa kantoi pesän ihanan,
Pesässä linnun munan korean,
Munasta sievä lintu liverti,
Linnussa kasvoi höyhen hienonen,
Ja höyhenestä tehtiin tyynynen,
Tyynylle kaunis neito nukahti.
Niin nukahti, vaan siit' ei mainittais,
Jos onnellisen unt' ei uinahtais.

43.

Niin muinen lauloin lemmestä,
Kuin oudon kukan tuoksusta,
Jon tuuli toi
Ja huokua mun soi.

Nyt löysin lempiruusun, nyt
Voin laulaa myös kuin lempinyt,
Ken hunajaan
Kastaapi huuliaan.

44.

ERHETYKSIÄ.

Me ihmislapset usein erhetymme
(Vaikk' erhetyksiä en ylistä):
Kas, äsken janossa mä vettä etsin,
Mut vahingossa tartuin viinahan;
Nyt neitonen toi mulle kukkakimpun,
Mä erhetyin ja tartuin — neitohon.

45.

PAKENEVA LOHDUTUS.

Pisarainen,
Loistavainen
Lehden poimessa:
Kuiskaellos hiljaa mulle,
Mistä löydän vertaa sulle
Kirkkaudessa.

Näin kun lausuin, — tuima tuuli
Kukkaa häilytti,
Hiljaa vavahti sen huuli, —
Helmi hälveni.

Kukka rannan!
Kelle annan
Sinut muistoksi?
Kell' on huulet samanlaiset,
Kasvot, kuin sun, ihanaiset,
Ken on kultani?

Laine läikkyi, — rannan sorti,
Ryösti kukkasen,
Niin mun mielenikin murti,
Jätti murheesen.

Hellä rastas!
Mieli raskas
Multa virvoita!
Lausu voinko toista kuulla
Ääntä suloista, kuin sulla,
Kuulla armasta!

Rastas lauloi — mutta haukka
Hänet karkoitti!
Yksin siinä seisoin, raukka —
Kyynel vierähti.

46.

Tuskan kuumuus liekillään
Murhemaljan kuohuttaa,
Mutta kyynelhelmillään
Kuohut liekin sammuttaa:
Murhemalja vailentuu,
Tuskanliekit laimentuu.

47.

KEVYTMIELI.

Mik' oisi parhain elon malli? —
Tuo kevytsydän kimmopalli.
Mitenkä parhain kuolla ois? —
Lennähtää tuulispäässä pois.

48.

En tiedä miksi laulaa lintunen
Ja miksi jyräjääpi ukkonen,
Vaan itse tiedän siksi laulavani,
Kun sävelehet soivat rinnassani.

49.

Kun sulhoist' impiseura haastelee,
Yks siinä naurahtaa, yks hymyilee
Ja toinen raskahasti huoahtaa,
Salassa kolmas itkuun tillahtaa.

Ken arvaa, miksi näin he kujeilee? —
Ken naurahtaa, sen toivo vahva on,
Ken huoahtaa, sen toiveet horjuilee,
Ken itkevi, se raukk' on toivoton.

50.

Äiti.

Rakas tyttöin, kuulepas!
Kun sä kitket kukkasarkaa,
Ellös kitke kukkias.

Tytär.

Kas, kuink' äiti näiss' on arka,
Vaan ei sääli ruusuja
Sydämeni pellolla.

51.

Kukahti käkö kolme ennustusta
Kes'-yön sydännä talon tanhuvilla:
Kukahti emännälle kuolinvuotta,
Ja leskivuotta lauloi isännälle,
Vaan tyttärelle kuiskui sulhovuotta,
Niin, sulhovuotta sekä naimavuotta.

Tuost' aamusella miel'-aloja syntyi:
Emäntä itki lähdön katkeruutta,
Isäntä armastansa sureksivi,
Vaan tytärtäpä lohduttavi sulho.

52.

Tyttö kaunis ja korea,
Hienohelmainen, sorea
Tuli tanssihin ilolla,
Toivorintana remahti;
Etsi sulhonsa suloa,
Kaihomielin kultoansa,
Etsi silmin, kuuli korvin,
Kuni lintua lehosta.

Vaan ei kuullunna käköä,
Nähnyt ei hunajahuulta,
Kuuli vierahan vikinän,
Sävellykset oudon linnun:
Murhe mielensä pimenti,
Huolia herätti harmi.
Tyttö kaunis ja korea,
Hienohelmainen, sorea
Läksi seurasta surulla,
Kaihoten keralta joukon.

53.

PAIMEN LÄHTEELLE.

Niin on paimenen elämä,
Kuin on lähtehen lirinä
Läikkyväisen lehdikossa:
Kuuset sulle kunniaksi,
Rannan kukkaset ratoksi
Rengastavat reunojasi,
Hongat huolias puhuvi,
Koko metsä murheitasi;
Lehtolintujen lirinä
Tunnot syämesi sanovi;
Kuun kuvat ja päivän paiston
Kalvosi kimaltelevi;
Tähdet tuikkavan tulensa
Yö-sydännä sylkyttävi
Pintasi pimentehelle.
Lemmeksi sinulle luonto,
Ihmisist' ilo vähempi:

Jos ken juo heleän helmen
Silmäsi sirottamasta,
Kasvonsa ken kaunistavi
Pohjasi pusertamasta,
Niin jo matkalleen menevi,
Sun uralle unhoittavi.
Niin on lähtehen lirinä,
Kuin on paimenen elämä:
Lemmeksi sinulle luonto,
Ihmisist' ilo vähempi.

54.

Tuost' iloitsevi nuorin tyttö,
Kun kohta puhkee ruusunsa,
Vaan tuost' on riemu vanhimmalla,
Kun nyt jo kukkii ruusunsa.
Tuost' iloitsevi nuorin tyttö,
Kun toivoo naimavuottansa,
Vaan tuost' on riemu vanhimmalla,
Kun nyt jo löysi sulhonsa.

55.

MURRETTU SEPPELI.

Tyttö tanssi nurmikolla,
Päässä kukkaseppeli;
Poikajoukko vainiolla
Vallatonna hyppeli.

Tyttö istui nurmikolle,
Nauraen ja ilkkuen;
Poikajoukko ruusustolle
Riensi luokse tyttösen.

Poikajoukko liehakoi: —
Tyttö seppeleensä soi:
Vaan sen ruusu murtui rikki: —
Tyttö vaikerti ja itki:
„Voi, mun seppeleeni, voi!“

56.

VIIMEINEN TOIVO.

Kevät kului kesää toivoen.
Kesä rankka myrskyn raatama.
Tule syyskin, keltahiuksinen,
Haudalleni hapses hajoita,
Käske kukkas saattovierahaksi,
Nurmi haudalleni nukkujaksi,
Iltarusko haudan siunatkoon,
Tuulen viima virren veisatkoon,
Talvi tulkoon, hautapeittoni,
Senpä all' on viime toivoni!

57.

Mik' on kuulla kaunihin? —
Korpin laulu ja vareksen.

Mik' on nähdä ihanin? —
Suden silmät ja ilveksen.
Tuntea mik' armahin? —
Surman sormet ja suukkonen.

58.

TYYTYMÄTTÖMÄT.

P i s a r a:

Miksi mä kurja
Pisarana?
Miksi ei suotu
Virtana vierrä
Viitojen halki
Järvehen mun?

V i r t a:

Miksi mä halpa
Virtana vain?
Miksi en järven
Lainehin loiski,
Kuohuen kauas
Merehen käy?

J ä r v i:

Miksi mä mieto
Järvenä näin?
Enkö mä aalloin
Vyöryvin voisi
Merenä maita
Valtaella?

M e r i:

Miksi mä hurja
Rantoja lyön?
Miksi en taivon
Pilvenä päily,
Taikkapa loista —
Helmenä vaan?

59.

Maa yksi, joss' on kukkia,
On mulle herttaisin;
Kukista yksi nurmella
On muista armahin;
Yks impi neitoparvessa
Muist' onpi rakkahin.

60.

PAIMENEN SURMA.

Pelvotonna paimen leikki
Rannalla, joss' aallot vyöryi;
Lainehille lastun heitti,
Venheesen hän itse vieryi —
Aalloistapa äänsi tuuli:
„Paimen, ellös eksy harhaan,
Käänny Tapiolan tarhaan!" —
Leikiksi sen paimen luuli.

Ärjy-aallot mylleröivät,
Kuohutellen vetten karjaa,
Suuret pienempänsä söivät.
Vaan kun hirmun vaahtoharjan
Herkkuihin nyt syttyi mieli,
Kurkkuns' ahnehen se aukas,
Suuretkin, kuin pienet, haukkas, —
Paimenenkin silloin nieli.

61.

Akka raiska käyssäleuka väijyi
Kadehtien kiharoita immen.
Kevät-yösen kuutamossa hiipi
Harvahammas immen vuotehelle;
Siinäpä hän säkkäräiset ryösti,
Iloissahan tuosta ilkkuellen.

Aamullapa auringon valossa
Peilihin nyt silmäs impi rukka,
Hämmästynnä lausuin kyynelissä:
„Unissani kultan' ylisteli
Ihmetellen pääni kiharoita,
Liehuivat kuin tuulen lainehissa,
Päivyen keväisen kullatessa:
Iloitsinpa tuosta ujostellen. —
Vaan nyt ikän' itken ilkityötä,
Kujertelen kurja kiharoita,
Hävetenpä katson kultahani,
Uskallan hänt' tuskin toivoella.“

Kevähän ja kesän suri neito
Häpeällä kultasäkkäräänsä:
Kesäiset kun rusoitteli ruusut,
Poskuetpa vaalenivat immen;
Lakastui kun syksyn kukkasarja,
Sammuneena vaipui neidon silmä.

62.

Et suosioa voittavan
Sä näy vaimos rakkahan; —
Mik' ihme, jos en vois mä siis
Mieliksi laulaa maailman,
Jok' on kuin tuhatpäinen hiis?

63.

LYHYT KESÄ.

On lyhyt kesä Pohjolassa, on,
Sit' usein täytyy, usein surkutella:
Töin tuskin lintu ehtii lentohon,
Töin tuskin kevätlaulut lauleskella,
Niin myrsky jo sen lannistaa, ja hän
On nähty kuolevan tai nääntyvän.

64.

YÖN KUU JA TÄHDET.

Yön kuu ja tähdet miksi noin
Hääjoukon lailla loistavat?
Mä mietin. — Arvata jo voin:

Unissaan henget hurskahat
Taivaassa käyvät vieraisilla,
Siit' ilo syttyy taivahilla:
Yön kuu ja tähdet loistavat.

LAULUNI.

Mun lauluin halvat kaikumaan
On alttarilta isänmaan.
Ehk' oiskin parhain jäädä pois,
Kun tehdä vois
Sen poika-innoltaan.

Puhunko tuulta turhanpäin?
Tai voinko peikot peljättäin,
Kuin paimen-torvi toitottaa,
Niin raikuttaa
Ratoksi maamme ystäväin?

Se liikaa ois! — Mä laulan vaan
Kuin paimen kulkein polkujaan
Hyräillen hyppii mielissään,
Vaikk' yksikään
Ei lainais hälle korviaan.

SILMÄYKSIÄ.

Se silmäys, jonk' ensin sulta sain
Ol' liekki maasta jumalain,
Kuin aarnitulten liekki lehkuva,
Niin luoksehen se lumos sielua.

Ja silmäykses toinen polttavan
Löi rintahani vasaman,
Kuin noidannuolen sinipilvistä, —
Se pois on polttaa puoli sydäntä.

Vaan silmäykses kolmas loisti kuin
Salama-pilvet suutasuin
Kun sähkön säkeniä vaihtavat: —
Maa, taivas silloin suuta antoivat.

KULLAN LUONA.

Vaikk' on ilta noin
Synkkä, valotoin
Nips, naps,
Luona kultani
Haihtuu huoleni
Yks, kaks.

Vaikk' on ulkona
Myrsky raivoisa,
Nips, naps,

Luona kultani
Sointuu syämeni
Yks, kaks.

Vaikka taistelun
Kuulen juurikun
Nips, naps,
Vaivun herttaisiin
Lemmen unelmiin
Yks, kaks.

Vaikka maailman
Tiedän murtuvan
Nips, naps,
Kaksi lempivää
Taivas yhdistää
Yks, kaks.

SOINTU JA LEMPI.

Ja neitonen soittaa;
Ja sulho laulaa vieressään,
Hyväillen neittä silmillään:
Kuin soitto liittyy lauluhun,
Niin sielu sulaa sieluhun
Ja syntyy sointuisuus.

Ja neitonen soittaa;
Sulhonsa laulaa, kiertäen
Kahleensa immen kaulallen:

Kuin soinnut äsken tauonneet
Niin taivahasen kohonneet
On sielut lempiväin.

YKSIN.

Kun yksin laulelen,
Näin aina aattelen:
Ah jos kultani
Yhtyis kanssani
Laulamaan!

Kun huulein kosketan
Taas maljan laitahan,
Soisin silloinkin
Huulet huulihin
Yhtyvän.

Ja illan tultua
En muuta toivota,
Kuin: jos nukkuvan
Immen helmahan
Nukkuisin.

ÄITI JA MORSIAN.

Yö myrskyilevä merellä
Upotti poikasen,
Niin turvan ryösti äidiltä,
Tytöltä sulhasen.

Tuost' äiti raukka itkien
Odotti iltoaan:
Hän toivoi hautaturpehen
Levoksi murheistaan!

Mut tyttöp' ei vaan viihtynyt
Hautaansa toivomaan:
Luo kultansa hän riensi nyt —
Merehen kuohuvaan.

RAKKAHAT LAAKSOSSA.

Nyt tarinan Kalman kalliolta
Surulla kertoilen katkeran;
Sen koski kallion alangolta
On kuiskunut kansan korvahan.

Kuleksi neitonen notkelmissa:
Se vattu-marjoja poimien,
Kutoili seppelen kukkasista:
Sill' aikoi kruunata kultasen.

Vipelsi kallion hartehille
Se neito — kuunteli kuohuja,
Jotk' iloiten vuoren jalkamille
Valoivat hopean hohtoa.

Alhaalla aaltojen kaltehella
Hyräili lauluja poikanen;
Sen soinnut hajoili taivahalle,
Kuin iltasen ruske kultainen.

Tään neito, katsoen kalliolta,
Het' omaks äkkäsi kullakseen:
Kuin kotkan siivet ois hartiolla,
Hän viepi sulholle seppeleen.

Hän juoks, ei muistanut turmioita,
Hän luokse armahan riensi vaan.
Ja alas kiiveten kallioita,
Hän — loukahti surmaan kamalaan.

Ja sulho, silmäten äyrähällä,
Näk' oman armahans' turmion:
„Mik arvo onpi nyt elämällä? —
Sen tuiki sammunut valo on."

Hyvästit otti hän maailmalta
Ja painoi seppelen päähänsä:
Näin syöksihe kuohuin partahalta,
Syvyyteen päättäen päivänsä.

Öill' usein kuullahan aina vielä
Sen kosken huolella huokaavan,
Ja jylhän kallion murhemiellä
Suloista neitoa kaipaavan.

Vaan kevätpäivyen lämpimillä
On nähty rakkahat laaksossa:
Siell' laulavat riemu-sydämillä
Nuoruuden ihanat muistonsa.

TYTÖN MUISTIKIRJAAN.

Runoilijat ne vertaavat
Sun silmiäsi, neitonen,
Sinehen taivahan;
Ja poskillesi laulavat
He sulanneeksi pilvien
Punervan purppuran;
Ja, imarrellen, huulias
Vertaavat pilven reunuksiin,
Joist' annat vuotaa hunajas
Janoovain sulhoin sydämiin:
Ah, neito, ällös vuodata
Siis sielustasi sappea!

VIINA JA RAKKAUS.

Maan päällä kaks on voimakasta,
Jotk' onneen ihmislapset muuttaa:
Yks ydinmehu kuolon maasta,
Jok' ajaks hengen riemastuttaa,
Ja huolet pyörryksihin nukkuvat: —
Maan asukkaat sen viinaks kutsuvat.
Vaan toinen taivaan viinapuusta
On ydinneste, vuodatettu
Sammuttamahan kaipausta,
Kun paratiis' on kadotettu;
Maass' autuaita sillä juotetaan
Ja rakkaudeksi se kutsutaan. —
Ken „maast' on tullut", nauttii viinoja,
Ken taivaan tahtoo, etsii rakkautta.

PERINTÖMALJA.

On sata kosinnut jo Rusillaa,
Mont' tarjottu on kihlaa kalleimpaa,
Vaan rukkasill' on tulleet palkituiksi
Ja kotiansa sulhot neuvotuiksi:
Sill' isävainajansa tahtoa
Kuink' unhottaiskaan kaunis Rusilla.

Näin isä: „Mun jo pääni kallistuu,
Sun, rakas Rusillani, kohouu;
Sä perinnöksi jäät ja perijäksi,
Sua sulhosarjat etsii ystäväksi, —
Vaan kihloiksi heilt' ano pikari,
Jonk' isäs sotavuonna hukkasi!

Se, Rusillani, vaadi sulholta,
Ett' töissänsä hän näyttää urholta
Ja maljan vuorenhaltialta tuopi,
Sen tehtyään vast' onnen viinaa juopi.
Tuoll' onkalossa vuoren takamaan
Se malja löytyväksi kerrotaan.“

Näin isä lausui, päänsä kallisti,
Vaan tyttärensä ensin siunasi:
Ja tytär vannoi lemmen-hunajansa,
Ken maljan tuopi, sille antavansa;
Ja sulhoja tää saalis lennätti
Nyt maljaa etsimään, mink' enätti.

On sata kosinnut jo Rusillaa,
Ei kenkään voita vuorenhaltiaa,

Viel' ykskään heist' ei niellä uskaltanut
Sit' ihmejuomaa, jonk' on ehdoks pannut
Se vuoren-ukko, antaaksensa sen
Rusillan maljan sekä sydämen.

Jo neidon ruusut luullaan kuihtuvan,
Eik' ikänään sen lemmen koittavan, —
Vaan silloinpa, juur silloin ryöpähyttää
Kalpaavo kartanolle, välkähyttää
Soturi miekkaansa ja vaahtosuun
Oriinsa kytkee oksaan tammipuun.

Niin reipas ei, eik' uljas, voimakas
Muut sulhoist' olleet, kuin tää sotilas:
Pukunsa pulska silmät häikäsytti,
Katseensa valloitti ja peljästytti:
Sill' urhouden kanssa lempeys
On maassa voimallisin väkevyys.

Luo impyen nyt urho lähestyy;
Povestaan kultapikar ilmestyy,
Kivillä kalleimmilla koristeltu
Ja ympäriinsä kauniiks kirjaeltu:
Sen Rusillalle nöyrästi hän tuo
Ja säkenöivät silmäykset luo.

„Teit', armas neito, kauan rakastin
Jo salassa; nyt julki uskalsin,
Kun sallimus teit' antanut ei muille
Ja onni vastakynttä valituille
Osoitti urhoillen, jotk' ensisti,
Kosissa käyden, teitä rakasti!

Kun haltioit' ei nähdä päivällä,
Mä yössä ratsastin kuin pilvessä,
Ja aattelin: kun taistelussa kuolla
Urholle kunniaksi lie, niin tuolla,
Jos voittoa en löydä, kuoleman
Suloisen löydän eestä Rusillan.

Näin, valmis kuolohon kuin voittohon,
Mä ratsastin ja löysin onkalon,
Niin jylhän kuin on kerrottukin noissa
Saduissa haltioiden asunnoista;
Vaan vasta kylmenin ja kuumenin,
Kun vuoren-ukon itse äkkäsin.

Voi hirmua, kun muistan muotoaan,
En ihmislapsiin vertaa suuruuttaan:
Hän pienest' äkkipikaa suurentui ja
Kädessään häälyi vankka rautanuija,
Silmänsä synkät, suunsa ammollaan,
Partansa harmaa, hiukset harrillaan!

Tepastain kuorskui valko ratsuni,
Vaahdossaan vapis, maata tallusti:
Ukolla vaippa pilven-harmajainen
Peljätti niinkuin sota pauhaavainen,
Ja tuskin orhi ehti talttua,
Kun vuorest' alkoi tulta suitsua.

'Saap' impi maljan, urho impyen,
Ken surmajuoman nielee tulisen!'
Näin huutaen hän myrkkyviinaa laski
Sen maljan täyteen, josta juomaan käski.

Ens-hetkeksi tuost' aivan ällistyin,
Mut, keinon keksittyä, selvennyin.

Tein päätöksen — työ seuraa päätöstä: —
Otinpa maljan ukon kädestä,
Tuon maljan, joka silloin tulta hohti, —
Jost' ilkein myrkky ärsyttää mua tohti,
Sen myrkyn paiskasin, kuin salaman,
Silmille julman vuorenhaltian.

Pois ratsastin, kuin tuulten siivillä,
Maa järkyili, soi parku jäljessä:
Mua murhatakseen ukko haperoiten
Ja koston-vimmass' etsi vaikeroiten:
Mut päiväkullan juuri noustua,
Mä kiitin Herraa tuolla kirkossa.

Mä kiitin Herraa, Hän kun kaunisti
Mun voitolla ja neidon lahjoitti
Noin jalon — ah vaan anteeksi tok' suokaa
Tää rohkeuteni ja kaksi tuokaa
Viel' urhotyötä! — ne kun täyttäisin,
Ehk' ansainneeni teidät näyttäisin."

Täst' ihastuu nyt impi sankariin,
Punaisen viinan kaataa pikariin,
Sen hymyhuulin sulholleen hän näyttää:
„Nyt toisen urhotyösi voinet täyttää,
Ja kolmannen teet, kun tään kultaisen
Kädestäin painat sormees sormuksen!"

Näin tarina. — Vaan loppu lausutaan:
„Sokeentui vuoren-ukko viinastaan,
Ja tuskissaan hän tulivuoreen syöksyi,
Niin henkensä ja valtansakin ryöstyi:
Mut tuli tukehtui ja vallita
Nyt ihmislapset voivat vuoria.“

KUNINGATAR.

Kuningas armast' itselleen
Yhä etsii ympäri maata,
Ei mielly yksin ylhäiseen,
Jalon impyen tahtoo saada.

Hovissa silmin ahnahin
Kyll' immet hänehen tähtää,
Vaan tytöt kreivin, paronin
Kaikk' katkerin mielin nähdään.

Kuningas vaatteiss' sotilaan
Alhaisten parvehen astuu,
Näin lausuu: „Mökkiin matalaan
Sydän kaunihin, suurin mahtuu.“

Hän neittä kolme kuulee — kas! —
Salavihkaa haastelemassa:
„Ken lie se neito, kuningas
Jonk' käypä on kosimassa?“

Yks jatkaa: „Tulkoon naimahan
Hän mun, jok' kutoa taidan
Yhdestä kuidust' aivinan
Joka miehelleen soman paidan."

Vaan toinen näin: „Jos mun hän nais,
Jyväst' ohran laatisin oltta,
Jok' urhot intoon kuohuttais,
Sotaliekkinä vois näin polttaa."

Näin kolmas: „Tää mua hauskuttaa,
Lupa leikkihin, vaikk' ei toivoon,
Jos leikki toiveet ilmoittaa,
Ne haudatkoon tosi kaivoon.

Jos kuningas tänlaisen nais,
Niin poikapa syntyis multa:
Kuut kulmilta sen kumottais,
Kasvoilta auringon kulta."

Kuningas tämän kuultua
Nyt liekkihin leimaht' aivan:
„Ei toista kanna maailma,
Jok' etsiä maksais vaivan!"

Hoviinpa neito saatetaan,
Kuin kruunuhun timantiksi,
Pääs puolisoksi kuninkaan,
Kuin päivytär paisteheksi.

* *
*

Kuohahti sota surmaava,
Sota karsas, rikkoja rauhan:
Kuningas miekkaan. — Armaansa
Hänt' itkein kaipasi kauan.

Minister' ohjat rauhaisat
Sai hovissa hallitakseen,
Sai käskyt kovin ankarat
Kuningatart' totellakseen.

Unhottain käskyt, himonsa
Hän iski irstahin mielin
Armaasen uljaan herransa,
Vietellen viekkahin kielin.

Pois kuningatar inhoten
Luotansa työntävi häijyn,
Vaan kostoa tää vannoen
Näin miettii: henkeäs väijyn!

Mut ennustettu syntyiki: —
Kuninkaall' ihana poika:
Kulmansa kuita kuvasti,
Kasvonsa auringon koita.

Ja hovi riemulaululla
Nyt liekkihin leimaht' aivan:
„Ei toista kanna maailma,
Jok' etsiä maksais vaivan!"

Ilonsa tahtoo ilmoittaa
Nyt puoliso armaallensa;
Siis tiedon kalliin kirjoittaa
Hän synnystä poikasensa.

Voi tuskaa, voi kun kirveltää!
Kun minister' viestin ryöstää:
Hän valhekirjeen lähettää,
Totuuden jalkoihin syöstää.

Näin kirjoittaa: „Nyt puolisos,
Kuin konnan, synnytti lapsen;
Mun työn' on täyttää tuomios,
Sun tahtos teen, sitä käsken."

Kuningas tät' ei uskonut,
Vakuutta hän vaati tarkkaa:
Minister', keinon huomannut,
Heti väärät vannojat palkkaa.

Nää vannovat, ett' ilkiön
Laill' armas on elänynnä,
Niin synnyttänyt sikiön,
Jost' on kovin hämmästynnä.

Voi tuskaa, voi kun tuomitaan
Päiviltään puoliso surmaan;
Syyt' ei hän tiedä, vaivassaan,
Ei ymmärrä kehen turvaa! —

Suur' tynnyr', kolme vannetta
Sen laitain ympäri kiertyy:
Sinn' äiti syöstään, lapsensa, —
Sen kanssa merehen viertyy.

Voi tuskaa, voi ja itkua
Hovissa ja kaupungissa,
Voi äitiä ja lastansa
Laineiss' ylen kuohuvissa.

* *
*

Vaan kokko ilmass' uikselee —
Se laskihe tynnyrille,
Se vanteen siitä katkaisee —
Taas lentävi taivahalle.

Kun toinen kokko kiljahtaa,
Niin äitipä rukoilevi:
Taas vanne poikki paukahtaa
Ja ranta jo lähenevi.

Viel' yltyy äidin rukous,
Ja kolmas kokko jo viiltää
Halk' ilmojen: kuin laukaus,
Pois kolmannen vanteen siirtää.

* * *

Kuninkaalt' onnen ryöstänyt
Ylen surkee kohtalo ompi,
Miesjoukot henkens heittänyt,
Taikk' on vihamiehen vanki.

Pien' ympärillään joukkonen
Hän piileksii pakoteillä,
Rannalla meren vaahtoisen
Sotalaivat turvan' on heillä.

Ei tiedä tuskaa armaansa
Kuningas, vaan mure miellä
Kadonneeks uskoo toivonsa —
Mut koittaapas valo vielä:

Yht'äkkiä rannall' ilmestyy
Kuu valvas, aurinko kirkas:
Kaikk' ihmetellen ällistyy, —
Kuningas toivohon virkas.

Hän rantaan astuu innolla,
Hän löytävi puolisonsa;
Sen syliss' armaan poikansa,
Kuuvalon ja aurinkonsa.

Ken kertoa voi riemua
Kuninkaan, kuin sotilaitten:
Kun hurraa kaikui kilvalla
Läp' ilmain, merien, maitten.

Kaikk' urhokkaina ryntäävät
Nyt lyömähän vihollista,
Ja voitolla sen pyörtävät
Meren aaltoihin aluksista.

Taas voitto uuden riemun toi
Ja hurraa-huutoja kuullaan,
Ylistys taivahille soi,
Maan, meren sortuvan luullaan.

Ja voittoretkin juhlaisin
Kuningas maillehen kulkee,
Kerallaan armas rakkahin
Syliinsä poikasen sulkee.

Ja riemulaulut raikuvat
Hovissa ja kaupungissa:
„Kiitoksen saakoon taivahat,
Taas onni on maakunnissa!“

Vaan minister' saa surmansa
Ja kansakin kuninkaansa,
Saa kuningatar loistonsa,
Jalo poikanen kunniansa.

POJARI.

Tässä kuvatun tapauksen kertoo kansa toteutuneen Kiteellä Alakarjalassa. Salmi, jonka yli Pojari pakeni, nimitetään Syrjänsalmeksi.

„Kosta, kosta korkea Luoja,
Kosta Pojarin ilkeät työt!
Morsiuskammarista hän ryösti
Nuorikon, ainoan tyttäreni.
Mieheni tyttöä takaisin tahtoi,
Pojari surmas miehenikin.
Kyösti nyt itkee, Jumalan suoma,
Armastaan yli kaivaten yöt.
Kosta, kosta, korkea Luoja,
Kosta Pojarin ilkeät työt!

Jumalan kiitos! tyttöni kuoli,
Järven aaltoihin hyppäsi hän.
Paremp' on toki järvehen kuolla,
Kuin himo-uhrina Pojarillen. —
Hauta, jo vie tää kauhtunut korsi,
Vahvankin sekä vehreän veit!
Auta jo leskeä miehensä luokse,
Äitiä johdata tyttären luo! —

Kosta ensin, korkea Luoja,
Kosta Pojarin ilkeät työt!

Tuossa on hauta, mieheni vuode:
Siihenpä vuotaa kyyneleni.
Tuolla on taivas, tyttöni tarha:
Sinne nyt äidin huokaus käy.
Kyynelet näin sanan Tuonehen saattaa:
Kohta jo lähtee puoliso pois.
Huokaus, kuin tulikypenet, nousee,
Siittäen koston salamata.
Välkytä miekkaas, taivahan Herra,
Salamas iske Pojarihin!" —

Äiti näin haudan partahall' itkee.
Kyöstipä kalman kalpeana
Huolet kätkevi vain povehensa,
Lohduttaapi hän leskeä näin:
„Odota aikaas, itkevä äiti,
Noussut ihana päivä jo on!
Noussut on tämä Juhanin päivä,
Jolloin kultainen morsiuspuu
Kruunasi kaunihin tyttäres otsaa, —
Taivahan kosto nyt Pojarin lyö

Morsiot kullan hetalehissa
Kulkevat temppelin kumuhun taas.
Tok' ei heitä nyt Pojari ryöstä,
Vaikka hän, kuin susi, väijyelee.
Niin todentotta kuin päivä nyt Herran
Noussut on kunnaita kultailemaan,

Niinp' on koittanut Pojarin kosto,
Koston kellot kohta jo soi:
Hällepä kauhistusta ne vonkuu,
Meille ne lohdun hetkeä lyö." —

Juuripa kellot kirkkohon kutsui,
Kirkkohon kannusti Pojarikin:
Seljäss' orhin karjuvan kulki
Keskell' uljast' temppeliä.
Korskast' iski hän kekälesilmäns
Ympäri kirkon morsiomiin:
Morsiot vapisi, vaan vihan vimma
Sulhojen rintoja karsi ja söi.
Saarna kun kaikui, Pojarin orhi
Sanoja kuunteli — Pojari ei.

Ylpeäll' orhill' ylpeä herra
Hopeasatulall' istuvi vaan,
Kultapa suitsist' orihin hohtaa.
Kiireest' ain' alas kannuksihin
Herra on kullan ompelehissa. —
Kasvot, kuin sydän, synkkä on yö!
Silmät hehkuvat kuin tulikuulat,
Valmihit saalist' ampuamaan:
Niinp' on Pojari, huikeahattu,
Kuin peto keskell' lampahia.

Kyynelin kuumin rukous nöyrä
Kansan rinnast' uhkuelee.
Saarnan tulisen pappi jo päätti,
Kuultokseen kajos äkkiä hän:
„On kuninkaalta näin kuuluva käsky:

Oikeuden jos ryöstävi ken
Teilt', alamaiset — kostohon käykää
Nimessä Herran ja kuninkahan:
Näin omin kourin oikeus tuokaa,
On majesteetin tahto nyt näin."

Kuin tulivirran kuohuva koski,
Kansa nyt, raivoon yltyen, nous.
Temppeli, kuin ois liekkiä täynnä,
Hehkui koston palavasta.
Kalman hiki nyt Pojarin kastoi,
Kannustaissahan orhia pois.
Koston kiukkua takana kiehui,
Herran huoneest' aaltoellen.
Tuonn' yli salmen Pojari uittaa,
Kansa, kuin verkkona, vastahan käy.

„Verrytä varsaas, verrytä, häijy!"
Pojarin jälkehen huutavi yks.
„Nyt vihan liekkiä saat sitä niellä,
Jot' olet kauan liehtoellut!" —
Takana salmen Pojarin orhi
Maahan kuorskahtaa vahasuin.
Kansa jo Pojarin ympäri kiertyy,
Lennättäin kiven lohkoja: „Näin
Herrallemme nyt lahjoja tuomme,
Täyttäen viimeisen verotyön".

— „Tuossa on ylpeän Pojarin hauta,
Haudan merkkinä roukkio on.
Ravakan orhin vierehen vaipui
Korskean herran rotevat luut.

Vääryydellepä oikeus kosti,
Säätyisyys pyhä rikkojalleen.
Sorrettuin tuhat huokaus-ääntä
Salamaks yhtyi, liekkiä löi,
Rakeina koston kyynelet lankes.“
Tämä on siunaus Pojarillen.

KÄRSIN AIKANI.

Mua revitään ja mua raastetaan,
Kuin korpit raatelevat saalistaan.
En sanaaa virki, vaikka kirveltää,
Vaikk' kappaleita koirat häyheltää,
En sanaa virki, kärsin aikani,
Vaan aikani.

Te välttäkää! — nyt teitä varoitan —
Mä tuliterän miekan sivallan!
Te välttäkää, jos ruuti kuuman saa,
Niin kellarikin ilmaan paukahtaa.
En sanaa virki, kärsin aikani,
Vaan aikani.

KALJU LUOTO.

Miksi luotonen merestä
Pinnalle pilaksi nousit,
Kaljupääksi katsellaita,
Kun et nurmena kohonna,

Kuni neitonen, kukilla
Meren soutajan suloksi,
Kunniaks oman elosi,
Tahi maannut maan omana,
Venynyt veden povessa?

Ellös vain mokoma moiti!
Luoto on Jumalan luoma
Ihmislapsien iloksi:
Jos olis syvälle syösty,
Piiloteltu pinnan alle,
Ehk' ois surma soutajalle,
Kuolema meren kululle,
Kuni kahlehet salassa
Väijyväiset vainolaisen.
Vaan nyt, tultua tukalan,
Yön myrskyisen mylleröivän,
Voitpa väistyä pulasta
Luodolle lakeapäälle,
Kuni kultasi sylihin,
Rinnoille oman emosi.

ENKEL'-LAULU.

Nukutti äiti lapsosen
Puun varjoon liinaliekkuhun;
Suut' antoi hälle siunaten,
Riens' itse töitten humuhun.

Laps äänetí vaan nukkuikin,
Kuin lintu oksall' yötähän,
Ja äiti voimin ahkerin
Iloisna riehui töissähän.

Nyt tuuti turvatonta se,
Ken löyhytteli lehtoja;
Se virren lauloi lapselle,
Ken kai'utteli korpea.

Se lämpimän, se valon soi,
Ken kukat aamuin aukaisee;
Se suloiset unelmat toi,
Ken kevätluonnon kultailee. —

Vaan sävel outo illalla,
Kuin veisu, kaikui korvihin;
Siit' aateltiin: „se laulua
Lie lapsoselle enkelin!"

Jo päivyt sammui. Lapsen luo
Riens äiti riemuin kukkineen:
Hän syleilee, vaan — kylm' on tuo! —
Tukehtui raukka ryysyilleen!

Niin: — „enkel'-laulu" äskeinen
Vuoteella lapsen veisattiin:
Hän kanssa kultapäivyen
Valoisiin maihin muutettiin.

PERHEEN JOULUHARTAUS.

Tervakset takassa loimotteli,
Juhlapöydäll' loisti kynttiläinen,
Takan ympär' istui perheväki,
Äsken noussut atrialta. Lapset
Kulta-oljill' iloisesti leikki,
Iloisesti muistoks' ilon tuojan.

Katkaisipa sävel lapsileikin:
Perhe veisull' alkoi ylevällä
Ylistellä juhlan sankaria;
Autuaasti sointui sävelvirrat
Leimuavan liekin ympärillä.

Juhlavirren kuminakin taukos,
Niinkuin koski lampehen laseikse
Kuulemahan hongikon humua:
Perhe-vanhin äänell' arvoisalla
Pöydän äärell' luki Raamatusta
Jaloimmasta Isän armotyöstä.
Kiitokset ja rukouspa päätti
Vanhuksen vakavan palveluksen.

Äiti nyt kuus-vuotiasta lasta
Lauluhun kehoitti kunniaksi
Jumal-lapsen, valon ruhtinahan.
Niinkuin kukkareunuksinen virta,
Kulta-aalloin heleästi helkkyy,
Puhdistellen juuret rantapuiden, —
Niinpä lapsen viattoman veisu
Virvoitusta valoi kuulijoihin:

Vavahteli huulet vanhojenkin,
Silmät kiilsi kyynelkarpaleina,
Rauhanvilja solui sydämihin,
Rauhanvilja, joulun jalo lahja.

Lapsi lakkas. Äänetönnä perhe
Tunsi, mit' ei kertoella tainnut: —
Povessansa tunsi jumaluuden.

ÄIDIN HAUDALLA.

Pois äiti läks, jäi tänne lapsensa!
Nyt kuinka maksan huolet, vaivansa
Ja monet kyyneleensä kylvetyt
Mun sairasvuoteheni vierellä?
En maksaa voi niit' itkullani nyt,
En katkeralla murhemielellä.

Oi, kallis äiti, lahja armias,
Useesti lasna nukuin rinnoillas!
Voi, silmäykses, sielus huokaus,
Ne sydämeni pohjaan tunkevat!
Ah, muistutukses, rintas rukous —
Ijäti sielussan' ne valvovat!

Läks äiti pois! Ei itku haudallaan,
Eik' kultapatsas maksa vaivojaan, —
Vaan multa tää, jon nukut helmassa
Odottain suuren päivän pasunaa,
Se mullekin on maassa kalleinta —
Ah, vanhempain ja — munki hautuumaa!

Oisinko maalleni kuin kukkapuu,
Jok' kummun kunniaksi versostuu,
Jaellen ympär' ruusut tuoksuineen:
Niin hautas kunniana loistaisin;
Kuin kukka turpeesen, kuin keväinen,
Niin luokses, riemuksesi raukeisin!

LIPULLE KIRKOSSA.

Sä uljas lippu urho-aikojen,
Sä voitonviiri töitten veristen!
Mik' on sun tuonut aikain telmehistä
Tänn' urkuparven juhlasoitelmiin?
Siell' ennen liehuit kiihoitellen, mistä
Soi sotatorvet saloin sydämiin.

Siell' ennen liehuit, missä parkua
Vaan kuultihin, ei juhlaveisua,
Ja kuulain pauke rummun räminähän
Sekaantui siellä kuolon kutsuna, —
Vaan täällä taivas vuotaa elämähän,
Täält' ilon, rauhan raikuu sanoma.

Siell' ennen liehuit, missä sankarten
Vuos' hurmehet kuin koski höyryten, —
Nyt kyynelvirrat vuotaa hurmehena,
Täält' uhrisauhuna käy rukous;
Et liehu, lippu, seisot vakaisena,
Isäimme töitten jalo muistutus!

Sä sodan muisto rauhan temppelissä,
Sä tänne johdat aikain telmehistä:
Tääll' innostutat rauhan sankareita,
Kun kerrot ihmeit', iki muistojas,
Vaan kiroukses polttava on heitä,
Jos halpan' unhoittavat toiveitas.

TAKKAVALKEAN ÄÄRESSÄ.

Teräksellä piistä voin
Iskeä liekin noin,
Niinkuin silmä silmästä
Iskee lemmen liekkiä.
Kipunat
Polttavat
Ympärille räiskyy;
Kaikki väistyy.
Liekki syöksyy huminalla
Kiukkuisalla
Hormihin. —
Intokin
Nuoruudessa riehuu, reuhaa,
Vaarat ympäriltään peuhaa:
Kohouu,
Kirkastuu.

Liesi tyyntyy, talttuu;
Perhe ympärille käy,
Rauha vaan on, tuult' ei näy.

Näin ne raivomielet malttuu;
Miehuus seuraa nuoruutta,
Järjen johto hurjuutta;
Näin kuin takka perheellen
Vanhemmat on lapsillen:
Valo, lämpö virvoittava,
Karkoittava
Järjen taudin tyhmyyden,
Syämen kolkon kylmyyden.
Niinpä vanhemmat
Taivaan töitä auttavat,
Juurkuin iltatuike on
Apulainen auringon.

Katso yöhön,
Kuinka valhekuvan tuolla
Ikkunaisen ulkopuolla
Lieden työhön
Melkein voisit verrata!
Petos vältä,
Tutki lähemmältä!
Usein tyhjä valon varjo
Kolkon pimeyden tarjoo,
Vaikk' ens näyttää loistoa.

Puutkin riutuu, räytyy,
Niinkuin ihmis-elämä
Täytyy
Vanhuutehen nääntyä.
Liekki puhdas, sinervä,
Niinkuin senki
Jalo henki,

Jok' on juuri lähtevä.
Mutta raitis lämpö jää
Huoneellen,
Perheellen; —
Miks ei siis ylevämpää
Maansa ja
Kansansa
Sydämiin
Kätke ihmishengen lyhtykin,
Muuttaissaan
Taivaalle loistamaan.

KAMPPIAISET.

Tuuli huojuttavi hiljaa
Pellon viljaa
Valmista.
Isäntä tuo väkensä:
Sirpit viuhkaa niittäissä
Kilvalla.
Päivät vierii. Kuhilaat
Vainioll' on mahdikkaat.
Syletysten jyväkkäät
Tähkäpäät
Suutelevat toisiaan:

Kas nyt isäntää, kuink' ilo
Kasvoilla sen väreilee,
Silmistänsä lemmen valo
Emännälleen säteilee.

„Kiitos Herran!
Ilmat sääsi, voimat säästi,
Niiton loppuhun näin päästi,
Hetken verran
Suopi huoata. —
Ravinnolla pöytä täytä,
Vaimoni, nyt voimme uhrata!
Täytä pullot, kannut, näytä,
Ett' on voimaa viljalta!
Kutsu miehet, käske naiset,
Sano, ett' on kamppiaiset,
Ett' on aika riemuita!"

Emäntä nyt olvet laatii,
Keittää, paistaa, höyryttää;
Naapurit pitoihin vaatii,
Toimi töitä pyörittää.

Pidot alkaa.
Vieraiks' entää joka henki,
Suurempi kuin pienoinenki,
Jolla vaan on kaksi jalkaa.
Lup' on syödä, juoda, niellä
Mielin määrin:
Käskee antajat, ei kiellä.
Vaan ei väärin
Vapauttaan käytä kenkään. —

Syöty on ja loppuun liitos
Pantu: antajille kiitos.

Leikiten
Lapsiparvi kirskuu lattialla,

Pojat, tytöt toisialla
Naureksivat, silmät tulta iskien.
Äidit, emännät
Lapsiaan ja miehiänsä tähtäävät,
Haastaen
Lehmistä ja lampahista,
Villoista ja pellavista:
Työnsä kullai huolena.
Mutta miesten huulilla
Kunto on ja toimekkuus,
Voimakkuus:
Miesten avuja.
Ukot taas, nuo harmaapäiset,
Miettiväiset,
Ylistellen Luojan tuomioita,
Muistelevat tekoja,
Joill' on kiitos, ansioita,
Halveksivat kaikkea,
Jok' on tuonut turmioita.

Käsistä käy käsiin olvikannut;
Tuo on juonut, toinen aloittanut.

Ilta lähestyy,
Töitten päätös, pitoin jatko.
Lepoon lähtee, joll' on pakko.
Kannut pintaralleen vielä täydentyy.
Vanhus, huulensa kun kastaa,
Suoraksi selkänsä nyt nostaa,
Toivottaa:

„Maasta nouskoon kyntäjälle kyllin
Tavaraa,
Syötävää ja juotavaa! —
Hänellä, jost' on meill' apu hellin
Ja ken suojannut on tähkät, korret
Pellolla, —
Hänelläp' on voima aitat, orret
Täyttää riistalla:
Palkita niin talon
Juhlapidon jalon.“

— Vanhat pois!
Haittaa ois
Heistä nuorten kesken. —
Hyppy alkaa!
Joka jalkaa
Nostelee
Viulu, tullut äsken;
Hiki virtailee
Kautta ruskoisen posken.
Suku nuori kun nuokkuu,
Hartiot,
Vartalot
Verevyyttä huokuu.

Jokainen nyt yhtä sorja,
Kuin on viljan niitossa
Ponteva;
Tanssiss' yhtä nopsas, norja,
Kuin on työssä, toimessa
Tukeva.

Hauskaa on totta
Puristaa tytön kättä,
Tuon ottaa,
Tään jättää;
Riemuss' uiden kaiken iltaa
Polkea salin siltaa,
Kunnes ilta yöhön vie:
Tanssi taukoo, pois on tie,
Viulun kielet sorahtaa —
Kamppiaiset lopun saa.

OLVILAULU.

Tää olvi, kas tää on herkkua vasta!
Jos tynnyr' ois oltta, en katoamasta
Maailmoja kieltäis, olvi kun jäis,
Sill' olvipa huolet hornahan veis.

Muun unhoittakoon tää nouseva polvi,
Mut muistossaan pyhän' olkohon olvi:
Ken unhoittaa, sen parempi ois,
Ett' astuisi maailmastakin pois.

Kas viisas Väinämö, oltta hän nieli,
Ja siitäpä virkos lauluhun kieli;
Ja Lemminkäinen, se urhokas mies,
Myös olven arvoa parahin ties.

Muit' urhoja paits' iloll' lausunen senki,
Ett' ois mun täytynyt hyljätä henki,
Jos oltta en juonut, mutta kas nyt
Olen syntymäst' alkaen vaan elänyt.

TOUKOKUUN 1:NÄ PÄIVÄNÄ V. 1870.

Jo Pohjan taivas pisaroihin puhkeaa,
Jo lämmönmalja loistaessaan läikkyy
Ja maalle terveen elonvoiman vuodattaa,
Jo talvenvalta kesän tieltä väistyy.

Ja linnut, jalon juhla-aamun kaunistain,
Jo tänne rientää matkoiltaan ja laulaa
Nyt kunniata Korkeimman, nyt toivottain
Myös menestystä maallemme ja rauhaa.

Kuin luontohon, niin sydämihin ihmisten
Myös kevään lemmen taivas vuodatteli,
Ja enkel'seuran suojelijaks lintujen
Maan lapsist' ihanaisen valitseli.

Ei murhaten, mut iloisina tervehtäin
Nyt lapset rientää lintulaumain luokse,
Ei niinkuin vihollisten luo, vaan ystäväin
He tästäpäivin merkittyinä juoksee.

Siis terve, Suomen lapset, „Kevätseuroihin“!
Näin luonnon juhla-aamu kuiskuttaapi.
Siis terve linnut tänne Pohjan laaksoihin,
Tääll' ystävien joukko odottaapi!

MANAUS.

Meill' olkoon ansiona työ,
Työ kunniallinen,
Ja totuus vahva rintavyö,
Jok' ei sydäntä syö,
Vaan kantaa miehuuden.

Tuo kumarrusten kunnia
On halpain ansio;
Ei nöyryys kiellä miehuutta,
Vaan koirain tapana
Imarrus olkohon.

Ken möisi maansa onnea! —
Nuo henget irstaiset:
He vieraan jalkapohjia
Nuoleevat raukkoina,
Kuin ruotuvaivaiset.

Hävetkööön häijyt! — häpyä
Jos verimadoill' ois:
Ei elonvoimaa, henkeä,
Eik' ihmissydäntä
He kansallemme sois.

Nuo tunnottomat uskaltaa
Viel' luunsa saastaiset
Tän maamme poveen tallentaa,
Hyväillä kunniaa,
Jot' ovat häväisseet!

Vaan maamme multa rauhoa
Ei anna raukoillen;
Uus uljas polvi nouseva
Kiroilee muistoa
Maan kurjain semmoisten.

Työ olkoon ansiomme vaan,
Työ kunniallinen!
Jos nostetaan tai poljetaan,
On onni synnyinmaan
Työmm' alku, loppu sen.

VUODET 1872—1878.

VIIMEISTÄ PÄIVÄÄ.

Niin muistot mieluisat,
Kuin katkerat,
Niin muistot riemujen,
Kuin murheitten:
Ne yhteen maljahan
Nyt kaikki liuennan
Ja juon.

Niin muistot lemmekkäät,
Kuin tuimapäät,
Niin rakkauden-yöt,
Kuin kostontyöt:
Totia teistä teen,
Suu kutsuu huulilleen
Ja juon.

Ja toivon maailman,
Kuin rakkulan,
Näen vaahtoharjahan
Nyt hukkuvan:

Niin helmen, kalliimman
Kuin Krasso, sulatan
Ja juon.

1872

URHOIN HAUDALLA.

Vallan tuntuvi kuin Jumal' its' olis ollunna tässä;
Niin pyhä, juhlahinen, jalo on koko tää ketokumpu.
On isäsankarten pyhä, rauhallinen lepoturve,
Jost' ylös käy satavuotiset harmaat kunniahongat,
Tai viherjöitsee huojuen, aaltoellen elonvilja.
Nyt pojat laihoa leikkaa, miss' isät toukoja kynti,
Miss' isät toukoja kynti ja hurmeen kallihin kylvi.
Täss' ilo on eleskellä ja armas huolia kantaa.
Ken tyly tahtoiskaan lopen unhoittaa pyhän haudan,
Tunnoton ken isäarmasten hi'en, työn, veren hylkää —
Ruhjoilkoot ihanasti hänt' isänmaan kiroukset,
Hänt' isänmaan pyhä taivas uhkailkoon vihasilmin! —
Ah! sano miss' suloisempi ja arvokkaamp' elon tanner?
Täss' elon kunniakenttä ja kuolokin autuas tässä.
Täst' en järkähtää taho viimeiseen verentilkkaan.
Kamppailut, sodat, rauha ja vastukset palavimmat
Täss' sukuhaudallaan hyv' on kestää versovan polven.
Ken, isänmaani, ken julma ja tapparakainalo tohtii,
Raivoellen rajupäissään katkertaa ilopäiväs,
Katkertaa ilopäiväsi, lannistaa jalot rientos?
Ah, Jumal' aut'! suo koston kalpojen välkkyä silloin!
Haamut haudoistaan nykypolvehen taas pukeutkoot.
Kuin tuli tauloa jäytää, sortajat syö tuli koston;

Hurmeetkin sadevihmana virvoittaa sulon haudan.
Nouskohon näin vapauskin ruskona, kuin sulo aamu,
Päiv' elon auetkoon tahi haut', isänmaan povi armas!

ISÄNMAANI.

Jos minne kuljen, mistä lähden,
Tää maani mulle kallis on,
Mut kallis on se vaan sentähden,
Sen kansa kun niin armas on.
Sen kansa taas on armas siksi,
Se maansa kun tek' kallihiksi
Verellään, kärsimyksillään.

Salomme vaikk' ois täynnä kultaa,
Hopeita hyrskyis aaltomme;
Vaikk' ois meill' loistoa ja valtaa,
Vaan konnan töit' ois muistomme,
Kansamme kulkis hylkyteitä, —
Ah! silloin maamme varjo meitä
Kuin musta haamu vainoais.

Vaan nyt ei synkät syyt, ei hallat
Meit' isäin haudoilt' eroita,
Ei taistelut, eik' ilkivallat
Maast' armaimmasta vieroita,
Niin korvet synkät, kallioiset,
Kuin laaksot, järvet tuhatmoiset —
Kaikk' ovat kalliit, rakkahat.

Takana soitten, kallioissa
Sai äidit piilon lapsineen,
Kun urhot kaatui taisteloissa,
Tai voiton toivat armailleen.
Niin korpea kuin vainioita
Luut isäin peitti, veri noita
Kostutti kallis kaikkia.

Vakaana niinkuin vuoren seinä
Kansamme puolsi maatansa;
Ei huikennellut niinkuin heinä,
Säilytti pyhät tapansa.
Parjatkoot tyhmät, ett' tää kansa
Hyljätty, halp' on tavoiltansa —
Maan kalliin ostanut se on!

Muun riemun jos ken ryöstäis multa,
Maan'-armahan kun muistot jäis:
Ne rinnassani voiman tulta
Ja innon liekin virittäis.
Oi urhoin kehto, isänmaani!
Suojelkoon Herra armastani,
Siunatkoon hautaa urhojen!

PALAVA KANSA.

Nyt rovioihin kansa kootkaa
Ja sytyttäkää tulehen
Ja palavina päästäkäätte
Taas liekkiväiset valloilleen.

Kuin lentäväiset tulisoihdut
He vihollista säikyttää
Ja ilkimykset, niinkuin sääsket,
Pois joukostamme häviää.

Ja silmät tippuu peikkoin päästä
Valoa vastustaessaan,
Ja huuhkat lakkaa huutamasta
Ja sudet nääntyy luolissaan.

Ja salomme, nuo syksyn synkät
Ja talven kolkot, valkenee, —
Ne lämpiää ja ruusut puhkee
Ja urhoin haudat aukenee.

Ja isäin henget poikiansa
Taas siunaten käy johtamaan,
Jo kansa kuohuu innoissansa,
Kohoten tähtein kunniaan.

HERÄNNYT SUOMI.

Pois sortajan valta ja ansa
Saloilta mun Suomeni maan!
Tult', intoa täynnä on kansa,
Pojat valmihit taistelemaan.

Et, Suomeni, nyt unisilmin
Saalistasi kaapata suo;

Siis voimasi nostaos ilmiin,
Etukyntehen kuntosi tuo!

Ken ties, vihamiehesi uhkaa
Sun silmäsi puhkoa pois,
Tai työntäis täytehen ruhkaa,
Hämärään sinut eksyvän sois.

Vaan syys-yön tonttujen kanssa
Voit rynnätä taistelohon,
Et peljätä voi petokansaa,
Kun vaan valo lippunas on.

Jalo kansani ei kitukasvi,
Mut voimakas orhi on vaan,
Joka kytkyess' innoten puhkaa,
Yhä kaivaten valjahiaan.

Siis valjahat orhini ylle
Ja kansojen kilpaeluun!
Ei lainatut konkarit tälle
Vedä vertoja päivinä kuun.

Niin surraten vaapsiaisparvet
Ja paarmat karkavi pois,
Ja vastukset ei satasarvet
Hätäpäiviä tiellesi tois.

Pala, kansani voimakas henki,
Valon leimua Pohjahan luo!
Läpi vuorien vaskisienki
Etukyntehen kuntosi tuo!

LAULU VUOKSELLA.

Mahtavasti,
Voimakkaasti
Saimaan aallot vyöryy Vuoksessa.
Vuori nostaa poikiaan
Veden voimaa kiusaamaan,
Synnytellen salakaria.
Leikitenpä hypähtää
Niistä aalto kuohupää.
Mahtavasti,
Voimakkaasti
Saimaan aallot vyöryy Vuoksessa.

Virran raisun
Mahti paisuu,
Vuoren vastuksista vimmastuu.
Jäykkäpäisen kallion
Kylki vastassa nyt on —
Ahdistettu aalto rajustuu!
Kuohut uppiniskoissaan
Eespäin työntää toisiaan.
Mahtavasti,
Voimakkaasti
Saimaan aallot vyöryy Vuoksessa.

Aaltoin vimman
Kiukkuisimman
Tieltä särkyy voimat kallion:
Kas, kuin ähkymähän jää
Vuori jyrkkä, härkäpää,

Syrjin katsoo virran voittohon.
Metsä, äänetön kuin yö,
Näkee aaltoin ihmetyön.
Mahtavasti,
Voimakkaasti
Saimaan aallot vyöryy Vuoksessa.

Maalle sullen,
Kiusatullen,
Voitonvirttä laulaa Imatra.
Saimaan aallot uneljaat
Vuoksessa on voimakkaat,
Kalliot niit' ei voi kahlita.
Niinp' on kansa Suomenmaan,
Herättyään, noustuaan,
Mahtavasti,
Voimakkaasti
Ilkivaltain muurit murtava.

TUNNETHAN IMPENI?

Tunnethan impeni kaunoisen?
Hänethän tuntevi jokainen!
No niin, yht' armas on synnyinmaani,
Yht' armas on se ja ihana.

Kuin vuorten metsistö lehväinen
On neito kukkiva, keväinen,
Jonk' otsa-kumpua seppel suojaa
Ja tukka tuulessa lainehtii.

Tuo aalto on sinisilmäinen,
Kuin neito helmassa sulhasen,
Ja rannat aalloillen suuta suikkaa,
Kuin sulho kultansa huulillen.

Jok' aamu kultaavi ruskollaan,
Jok' ilta painavi ruusujaan
Tuon sinisilmäisen poskipäihin,
Tuon aallon armahan kalvohon.

Tääll' armas on koti kultani,
Jonk' isät taistellen perkasi;
Ja tuoll' on kirkko, jonk' kainalossa
On hautakumpu mun vanhempain.

On maani kaunis ja kansalla
On voima tenhokas tallella.
Oi kallis maani ja jalo kansa,
Oi kansa uljas ja voimakas!

Tunnethan impeni kaunoisen?
Hänethän tuntevi jokainen!
No niin, yht' armas on synnyinmaani,
Yht' armas on se ja ihana.

VANGITTU ÄITI.

Yöll' istui vangittuna linnassa
Murheinen äiti, lapsi rinnoilla,
Sodassa, vertä niellehessä, jo
Kuol' isä lapsen, äidin puoliso,
Suomelleen sortuen,
Sen onnellen.

Hirmuisna karjui vihollinen, kuin
Hirmuinen tiiker', etsein sakkasuin
Uutt' ydintä ja verenvaahtoa.
Niin äidin luo ja lapsen julmana
Vihollissoturi
Käy, lausuvi:

„Sun pääsinpäiväs, vaimo, lähestyy!
Iloitse! Kas kuin poikasällistyy!
Armosta olet vangiks' otettu,
Sä muutoin paikall' oisit tapettu,
Kun miehes kuollehen
Näit pyörtyen.

Kun suoritat nuo helpot lunnahat,
Ett' aseman ja piilon ilmoitat,
Mihinkä piili sotajoukko se,
Jok 'äsken syöksyi päälle joukkomme -
Koht' astut vapaana
Pois linnasta.

Kavahda! Kuule linnan tornista
Vapaitten petolintuin kirkuna.
No, eikös koske korvarumpuhus
Kahleitten kalke, vankein uikutus?
Ne maasi lapsia
On kurjia!"

Vavahti äiti, lapsi parkasi,
Kun julmur' raaka sisään karkasi.
Vaan pelko ensi kyynelissä jo
Valahti pois. Vaikk' uhkas turmio,

Vakaasti äiti vaan
Käy lausumaan:

„Voin olla vanki, kuolla vankina,
Kun säilyssä on maani kunnia!
Vaan uhrata en vertä urhojen
Voi edestä näin halpain, heikkojen,
Kuin äiti lapsineen
On kansalleen.

Oi sotilas! jos sydän rinnassas
Sun onpi, eikä kiven kannikas,
Et vainotöilläs veren vikoja
Niskoilles etsi viattomilta!
Ne tahra sotilaan
On kunniaan. —

Ja kaunihin mun oiskin ollunna
Tään lapsen kanssa silloin sortua,
Kun armahani hurmevirrat mun
Löi pyörryksiin kuin sieluun ammutun.
Mä siitä virkosin
Vaan — kahleihin!"

Irvistäin nauroi julma sotamies:
„Sun kahlees katkeaa ja loppuu ties
Tää maallinen. Nyt surman satulaan
Saat kohta istua ja ratsastaa
Kuolleitten kamalaan
Yömaailmaan.

Sun silmäs kirkastuu! ja riemusta
Suu muhoilee myös tuolla lapsella!

Te kuolost' iloitsette? Malttakaa!
Voin lähtöhelvetin ma valmistaa.
Se riemut hälventää,
Vaan tuskat jää.

Tuon poikas ensin näet paistuvan,
Sun hiilloksilla sitten korvennan.
Yks sana vaan sun tästä pelastaa:
Tahdotko sotajoukon ilmoittaa?
Lupaatko tehdä sen?" —
Vaan äiti: „En!"

Mies myrkkyinen pois läksi. Äitipä
Polvilleen vaipui, lapsi sylissä:
„Nyt, taivaan Herra, tahtos pyhän näin,
Sä armosilmin katsot meihin päin: —
Suot kuolla kansallein
Mun lapsinein.

Vaan lapseni, jos tahdot, pelasta:
Se miehenä vois maataan palvella!
Viaton säästä! Kunnialla mun
Suo kuolla, urhoin edest' uhratun:
Niin lapsen isänmaa,
Mun kuolo, saa."

Näin äiti rukoili ja silmänsä
Nyt muuriss' aukon löysi — äkkiä
Siit' ulos laski lapsen itkevän
Kuin suuhun surman kaikki nielevän,
Vaikk' antoi enkelten
Sen kätehen.

Taas julmur' raaka sisään karkas,
Kädestä miekanterä irvisti.
Ja jäljessä toi toinen kattilaa
Tulisten hiilten alla hehkuvaa:
Näin ilmi helvetti
Nyt uhkasi.

Härnistäin miekkaa toinen karjahti:
„Nyt tänne lapses!“ — „Sen vei enkeli!
Kun armoa ei teiltä riittänyt,
Sit' olen taivahalta pyytänyt.“ —
„Vait! istu kattilaan
Nyt kiehumaan!“

Näin komentaen, nilkosilmiään
Hän toverilleen paahtoi ähmissään. —
Kas silloinpa, kuin iskein valkeaa,
Uroolta vaimo miekan sivaltaa! —
Rintaansa syöksee sen
Nyt — kaatuen.

Yö kirkastui ja kahleet helskähti,
Ään' outo vankein keskelt' tärähti:
„Oi, jalo vaimo, maasi kunnia,
Sä sankar-arvon ostit vankina!
Vapaina urhot maan
Nyt puoltakaan!“

NEITI IISA ASP'IN HAUDALLA.

† $18^{12}/_{11}72$.

Lausuttu vainajan hautakiven nostettua Jyväskylän hautausmaalla kesäkuun 7 päivänä 1874.

Tuoll' aina, missä Pohjantulten palo
Yön synkeydeltä rauhan valloittaa,
Siell' yleni se ihmishenki jalo,
Jon ruumista tuo hauta tallentaa.

Siell' yleni hän, siellä syttyi koitto
Sieluunsa Pohjan taivaspalosta,
Ja isänmaalle kunnia ja voitto
Säteili vienosti sen valosta.

Ja siellä hälle sielun hartautta
Herätti salon syvä huokaus;
Siell' antoi rauhan, riemun runsautta
Kotoisen lammen tyyni kirkkaus.

Mut Pohjan tuli, kerta syttyneenä,
Ei rauhaa suo, se tahtoo valaista,
Kun päiväks' yön se näkis muuttuneena,
Silloinpa vasta löytäis lepoa.

Se Pohjan neiden rauhatonna syöksi
Valoa isänmaalle kantamaan,
Se rinnastansa levonlaulut ryösti,
Kamppaavan kosken nosti pauhaamaan.

Vaan taivaan tult' on kauan mahdotonta
Maan lapsen kestää, tomu-asunnon:
Tuo toivon maa, tuo tähtein valtakunta
Taivaisten tulten asuinpaikka on.

Kas sinne Pohjan leimuna myös lenti
Kukinto-ajallansa neitonen;
Tääll' lepää ruumis, siell' on puhdas henki,
Kotoisen lammen tyyntä nauttien.

Jäi laulun ruusut haudalleen ja tänne
Jäi ystävät ja siskot suremaan.
Vaan hautakumpu kuiskaa: Elämänne
Valoksi loistakohon synnyinmaan.

LYHYT KESÄ.

On lyhyt kesä Pohjolassa, on,
Sit' usein täytyy, usein surkutella:
Töin tuskin lintu ehtii lentohon,
Töin tuskin kevätlaulut lauleskella,
Niin myrsky jo sen lannistaa, ja hän
On nähty kuolevan ja nääntyvän.

TOHTORI R. POLÉN'ILLE
50:nä syntymäpäivänä 18$^{23}|_{4}$73.

Taivas, ota kiitos meiltä,
Kiitoksemme lahjoistas:
Miehiä suot Suomellemme
Jotka johtaa kansoas!

Niinpä puolen sataa vuotta
Tästä taakse syntyi mies,
Taimi puhkes, puuksi paisui —
Myrskyt torjua se ties.

Moni nyt jo viikset kantaa
Jok' on lasna kuullunna
Miehestä, jok' kaikki antaa
Kansalleen ja maallensa.

Jos ken suomenkieltä sortaa,
Esill' on hän aseillaan,
Valmis aina valon teitä
Kansallensa avaamaan.

Ja jos kansaa tunnet, sieltä
Kuulet rintain huokuvan:
Suomenkielen puoltajata
Kiittävän ja siunaavan.

Sydän sulaa, silmät vettyy,
Korvillaan kun kuulla saa
Kansan suusta nimet urhoin,
Jotka maataan rakastaa.

Nimihinpä niihin sulkee
Suomen kansa armaakseen
Kunnialla kunnon miehen,
Nimen — Rietrikki Polén.

ARMAANSA KADOTTANUT.

Ykstoista vuotiaana vasta
Kisailin, kun jo taivahasta
Kuiskaili mulle rakkaus.
Kakstoista täytin töin ja tuskin,
Niin sammui tuo ens' rakkauskin, —
Sen tukahdutti kateus.

Lie viidestoista vuosi tullut:
Taas rakastuin — voi ihmishullut!
Me palamme kuin rohtimet! —
Vaan pian sammui rohdintutta:
Mä kylmenin ja etsin uutta,
Näin vierauntui sydämet.

Vuos' yhdeskolmatt' ehti tulla:
Kuin teräksellä karkaistulla
Mä iskin lemmen valkean:
Voi tuhat, voi sit' armautta,
Sit' ihmissielun kirkkautta! —
Vaan sen vei surma hautahan.

Hän kuoli! Ken vois ihmetellä,
Jos, synkeällä sydämellä,
Suon kyynelvirran vuotavan?
Vei kateus — ei murhe siitä;
Söi halla — tapahtuuhan niitä; —
Vaan surma vie mun surmahan!

ENKEL'ARMAHANI.

Mä enkeliksi tulla himoitsin,
Kun enkel' oli armahanikin.
Mut tomussa mun ollessani, jo
Hän loisti kirkasna kuin aurinko.
Kun siipiänsä tahdoin sukostella,
Ne välkkyivät jo Luojan istuimella.
„Tee, Luoja, minut enkeliksi, tee!"
Niin sieluni viel' aina huokailee.

Himoitsen yhä armahani luo,
Ja kerran hetki koittaneekin tuo.
Maan mustan tomut päältäni kun puistan,
Mä rinnoill' enkel'armahani loistan.

HELMIN LÄHTÖ.

Syys itki kesän lähtemistä,
Vaan syksy raukan kyynelistä
Ei kesä kulta huolinut —
Ol' elämä sen sammunut.

Ja kesän sammuessa impi,
Keväistä kukkaa kaunihimpi,
Pois lähti maailmasta: hän
Taivaasen näkyi rientävän.

Hän iltaruskon rauetessa
Vaaleena lepäs vuotehessa,
Ja noustess' aamuauringon
Vierellään kyynelseura on.

Uus päivä katsoi kyyneleitä,
Ja taivas parven enkeleitä
Lähetti immen noutamaan, —
Maan lapsille jäi muisto vaan.

Vaan muisto kasvoi kukkasiksi,
Haudalla immen loistaviksi;
Niit' ystävien kyyneleet
On illoin, aamuin kastelleet.

HELMI.

Sairas on Helmi:
Sen rusoposkien
Ruusuinen seppel
Kuihtunut on.

Kuoliko ruusut?
Ei — mut on enkeli
Autuain maahan
Kantanut ne.

Sairas on Helmi:
Sen sulosilmien
On palo armas
Himmeä jo.

Sammuiko liekki?
Ei — mut on enkeli
Autuain maahan
Kantanut sen.

Kuollut on Helmi:
Sen jalo henki jo
Kalpean haamun
Jättänyt on.

Kuoliko Helmi?
Ei — mut on enkeli
Kantanut sen.
Autuain maahan

Purppuraposkin,
Leimuva-silmänä
Autuain maass' on
Helmeni nyt.

YÖN KUU JA TÄHDET.

Yön kuu ja tähdet miksi noin
Hääjoukon lailla loistavat?
Mä mietin. — Arvata jo voin:
Unissaan henget hurskahat
Taivaassa käyvät vieraisilla,
Siit' ilo syttyy taivahilla:
Yön kuu ja tähdet loistavat.

SUREVALLE SULHOLLE.

Kansanlaulun tapaan.

Ellös surko nuorukainen, ellös huolko ylkä!
Eihän sua armahasi ikänänsä hylkää.

Hänkö sinut unhottaisi? Kuinka taidat luulla?
Ennen aallot järvissämme jäätyis kesäkuulla.

Voishan kukat kuihtua ja syys ja talvi tulla,
Immen sydän liekkiväinen säilöss' ain' on sulla.

Muut jos kaikki unhoittais sun, eihän Suomen impi:
Hälle maansa, armahansa muit' on kallihimpi.

KUVAN VAAN.

Ja viimeksi
Hän katsahti
Kultansa kuvaa illalla.
Ja noustuaan
Sen povestaan
Taas ensin otti aamulla.
Hän siunasi
Ja rukoili
Tuo kullan kuva rinnoillaan —
Ja muistanpa, kun kuollessaan
Hän vaipui, kuva huulillaan.
Vaan tiedetään,
Ett' eläissään
Hän muut' ei nähnyt kullastaan,
Kuin — kuvan vaan.

ERÄS MATKA POHJANMAALTA.

Ah, kuink' armas muistilleni
Matk' on Pohjanmaalta pois:
Neiti istui vierelläni,
Ah, jos vielä siinä ois!

„Kerro, kerro!" kuiskui neiti. —
„Sano mitä kertoisin!" —
„Jokos murhe muistos peitti?" —
„Ei, mä eksyin toiveihin." —

„Mitäs toivot?“ — „Enpä jaksa
Toivoa tät' enempää!
Toivoisinpa, ett' tää matka
Meill' ois ijät' kestävää.“ —

„Päivästäkin tulee loppu,
Illan ruskot lähestyy!
Matkan päähän meill' on hoppu,
Aika-kulta tärkistyy.“

Näin se neiti, — mut kas täältä
Mäki kuvettansa tuo;
Taivas nousee mäen päältä —
Onkos kaikki totta nuo?

„Eihän taivas maahan riitä!“ —
„Riittääpäs, kun koskee noin!
Parahin sen tunnen siitä,
Autuas kun olla voin.“

Vaan nyt silmiin astuu maamme!
Tuolta järvet aukeaa,
Tuolla vuoren nähdä saamme,
Hartioitaan kohoittaa.

Oi te laaksot, niemet, saaret,
Kenpä helmassanne ois,
Vierell' armas lemmen aarre,
Koskaan sielt' ei pyrkis pois!

Näin ma lauloin, ratas kulki,
Läpi seutuin armaitten,
Vaan en lempeäni julki
Voinut laulaa immellen.

Päivä hämärään jo vaipui,
Minä unelmihin jäin:
Käten' immen vyölle taipui,
Pääni rinnoillensa päin.

Ah, kuin armasta! — „No varsa!
Juokse, ethän seistä saa!" —
Käten' impi varreltansa
Päästi — pääni kohoaa.

Sydämeni sulaa aivan,
Koht' on matka päättynyt.
Suutakaan en saanut! taivaan
Kadotan! — Jo päättyi nyt!

KESÄMUISTO LOHJALTA.

Maantietkin auhdot Lohjan nummella
Mun silmissäni näytti kukkivan,
Ja taivas loisti Lohjan aalloista
Mun rintahani onnen rauhaisan.

Ja laaksojen ja saarten kukastot
Mä hymyhuulin kuulin kuiskuneen:
Maan nurmet, metsät, vuoret, vainiot
On lemmen tulta nousseet tulvilleen.

Miss' oli lintuin laulut vaienneet,
Siell' oksat puun sai lehdet kielikseen,
Ja, kuin ois tuulet sormin soitelleet,
Mä luulin suvilintuin laulelleen.

Ja öillä soudellessa, vaikka kuu
Ja tähdet piili pilven peitossa,
Venheessä taivas mulle kirkastuu —
Näin aurinkoni immen kasvoissa.

Nyt pois on impi, poissa aurinko
Ja nurmi vaan nyt hiekkaa tuoksuttaa,
Ei kukkain hymy, lintuin laulelo
Voi Lohjan maita mulle sulostaa.

Jäi Lohja, jäi. Nyt rinta rauhaton
Vaan kaipausta hiljaa laulelee:
Ah, armas neiti! onni, rauha on
Sun luonasi — sun kanssas pakenee.

LEMPI.

Mun elämäni aamuruskona
Sä, lempi, loistat, palat tulena.
Vaan päivän valjetessa laajenet
Ja sydämeni joka sopukan
Sä puhdistat kuin kesätaivahan,
Niin koko elämäni valaiset.

Vaan illan tullen, ilman viileten
Ja lempipäivän maassa sammuen,
Mik' onpi silloin iltarusko tuo?
Ikuisen lemmen aamukoi se on,
On juhla-aamu, joka lepohon
Tomusta kutsuu meidät Luojan luo.

POJAN LAULU.

En lempiä mä tahtois
Teater'lavalla,
En kihloja myös kantais
Tytöllen kirkossa.
Vaan laaksossa, kun kaksi
Sydäntä kaksin on,
Kuullessa lehtolintuin,
Nähdessä ruususton —
Siell' armahani huulet
Sais' ensi suutelon.
Kas sieltä linnut kantais
Taivaille sanoman,
Ja ruusuin tuoksu täyttäis
Lemmellä maailman.

HÄN.

Kuin hoikka Pohjan neiti
Hän onpi varreltaan,
Pelloilla kasvatettu
Viljaisen Pohjanmaan.

Ja kasvot Hämeen immen
On hällä kainommat
Kuin laaksot, metsälammet
Hämeessä hohtavat.
Silmäinsä sulo, säihky
Kuin Savon tyttären,
Saimaalla päivän nousu
Ei niin lie herttainen.
Jo mainitsenko tukkaa
Niin tumman ruskeaa,
Kuin salohon syys-ilta
Sulattais purppuraa.
Vaan armain aartehista
On sydän kultani,
Kuin Suomen naisen sydän:
Sulouden temppeli.

SYKSYN TULLEN.

I.

Jos olet mun,
Tuo syyskin kevähäksi käy.
Jos olet mun,
Ei myrskyt taivahalta näy.
Ei ruoho lakastu,
Ei lehti kellastu,
Ei jäädy aallotkaan,
Hymyilee taivas vaan,
Ei tule talvi, vaikka näyttää,
Vaan kevät sydämeni täyttää,
Jos olet mun.

II.

Syys lähestyy.
Jok' aamu kukat kyynelehtii,
Jok' ilta heist' yks surkastuu.
Pois linnut laaksoistamme lähti,
Nyt laulaa tuuli hallasuu;
Pois lähti linnut, veivät kanssa
Mun armahani parvessansa —
Kauniisen kaikki ihastuu. —
Tuoll' on hän, merten tuolla puolla.
Kun jätti, antoi rukkasensa
Lähteissään mulle kullallensa
Ja käski syksyn tullen kuolla.
Mutt' enpäs kuole kiusoinkaan!
Syys tullut on, mä elän vaan —
Mä elän! Ja kun kevät koittaa
Kun uudet ruusut puhkeaa,
Voin uuden armahan mä voittaa,
Voin riemuita ja rakastaa.

POHJATUULELLE.

Syys muita uhkaa Pohjolasta,
Syyshallat muita peljättää,
Mä pohjatuulten huo'unnasta
Kevättä toivon lempeää.
Mä kenties aivan syyttä luulen
Niin lempeäksi pohjatuulen.

Et vaan, oi tuuli vankkasiipi,
„Ei"-sanaa immeltäni tuo!
Sen tuotko — koht' yöhallat hiipii
Viluisna sydämeni luo.
Mä kenties sentään suotta luulen
Niin ankaraksi pohjatuulen.

Mä toivon pohjatuulen tuovan
Simaisen lemmen sanelman,
Niin ruusut rintahani luovan,
Niin luovan kukkamaailman.
Mä kenties sentään syyttä luulen
Niin lempeäksi pohjatuulen.

Nupussaan kukat sydämeni
Uneksii puhjetaksensa;
Oi, tuuli, säästä kukkaseni,
Ett'eivät kuole kehdossa!
Mä kenties sentään suotta luulen
Niin ankaraksi pohjatuulen.

Puhalla, armas pohjatuuli,
Rintaani lemmen sanelma:
Kun impen' ei lie hallahuuli,
Hän kukkani suo puhjeta.
Mä kenties sentään syystä luulen
Niin armahaksi pohjatuulen.

POHJATUULEN TUOMISET.

Oi ruusut rintani,
Oi vilustunehet,
Oi surkastunehet! —
Oi ruusut rintani,
Kuink' ovat kuollehet!

Kuink' uskalsin ja voin
Hyyn, hallan tuulelta
Rukoilla rakkautta!
Kuink' uskalsin ja voin —
Toi talven pohjola!

Toi talven, linnut vei
Ohitse etelään.
Ne lauloi mennessään:
„Ei tyttös lemmi, ei" —
Jäi kannel itkemään.

El' itke, kannel, noin,
El' itke ruusujas,
Sureksi lintujas!
Viel' et lie onnetoin:
Voit soida Suomestas.

Pois lempi kieliltäs,
Pois kaiu kuolemaan! —
Vaan Suomi ainiaan
On lempityttönäs:
Soi kannel synnyinmaan!

HÄILYVÄT SAARET.

Oi maailma, muh mereni,
Kuin häilyvät on saaresi!
Kas valtameri saariansa
Ei kuohuttele juuriltansa —
Sun saares yhä häilyvi.

Sun aaltois ajoll' ihmiset
On saaret tuhatlukuiset.
Kun luokse toistensa he rientää,
Sun mielijohtos heitä kieltää —
Heit' aavikolle viskelet.

Mä pieni luoto tahdoin vaan
Liittäidä saareen kukkivaan;
Sun kitas silloin, ahnasmieli
Kurimus, kukkasaaren nieli —
Mä aaltoihin jäin huojumaan.

Taas toinen, saarten ruhtinas,
Niin keväinen, niin loistokas! —
„Sun ruusu-rinnoilles mä liityn,
Saan rauhan autuaan, kun piityn
Ihailemaan sun tuoksuas!"

Niin uneksin ja toivotin,
Mä saari saarta hyväilin, —
Vaan silloin aalto raisu kiskoi
Mun saareni, sen kauas viskoi:
Taas yksin jäin yömyrskyihin.

Yön epätoivo, hämmästys
Ja ulapalla eksymys
Mun syöksi kurimusta kohti;
Vaan silloin taivahalta hohti
Valoisan tähden välkähdys.

Nuo tähdet Jumal-asunnoista
Meist' epätoivon tuskat poistaa.
Ja kukkasaaret saarta vasten
Uneksuu lailla autuasten,
On meri hetkeks tyyntynyt.

Kupeesta saaren liittyneen
Näen pikku saarten syntyneen:
Ne kasvaa, kukkii, riemuitseepi,
Vaan kurimus ain' ahmaileepi —
Se nielee saaret lapsineen.

Oi, tähti, johda kulkevaa,
Äl' aaltoin anna johdattaa!
Kas tuolla luoksein saari kiitää,
Sä, taivas, voit mun siihen liittää,
Kaks yhdeksi voit sulattaa!

Jo kuulen lintuin laulua,
Jo tunnen kukkain tuoksua,
Jo nautin, taivas, sointuisuuttas,
Syleilen, saari, kauneuttas —
Jo rauhoittuupi maailma.

LEMMINKÄISEN LAULU.

Ei lampea välkkynyt rauhaisaa
Mun kotini ikkunan alla,
Vaan koskipa vaahtosi vallaton —
Siit' aina on rintani rauhaton,
Kuin aallolla taistelevalla.

Ei vakainen huo'unta hongikon,
Vaan lietopa lehtojen helke
Mun heijaili lapsuen kehtohon —
Siit' aina mun mieleni lieto on
Kuin tuulessa lehtien välke.

Ja en lepovuonna mä syntynyt,
Vaan sota oli ankara silloin:
Sen pauhussa viettelin vuosia —
Siit' ain' ilotyöni on taistella,
Kun on sota myrskyisä milloin.

Näin kuohun mä aikani koskena
Ja lemminpä lietona hetken.
Mä taistelen — toivonpa voittoa,
Kun armahan äitini helmassa
Olen päättänyt melskeisen retken.

ELONI.

Mun eloni tääll' on kuin astunta
Petollisella haudan kannella,
Jok' usein upottaa
Ja uhkaa vajottaa
Povehen mustan kirkkomullan.

Niin maassa riemu mulle pilkahtuu
Kuin pilvitaivahalta valju kuu,
Ja immen rakkaus,
Kuin tähden kirkkaus,
Vaan kaukaa hohtaa kaipausta.

On elon kukat tomumajassa
Kuin Lapin kevät hetken loistava,
Ja harvoin kypsyvät
Tääll' ehjät hedelmät:
Ne toivon maa voi valmistella.

JOULUTÄHTI.

Taivaalla muinen tähti kiilsi,
Kuningas tähtiparvien.
Sen sydänt' usein murhe viilsi,
Nähdessä vaivat ihmisten;
Ja, surren synkeyttä maan,
Hän jätti riemun ylhäisen
Ja astui maata loistamaan.

Majaanpa pienehen täht' ensin
Valonsa pyhän vuodatti;
Siit' ympär' ihmiskunnan lensi,
Sydämet, mielet lämmitti.
Hän kuoleman ja varjoin maan
Elämän maaksi kirkasti,
Ja rauhan toi sit' asumaan.

Tuo tähti synkeästä yöstä
Valoisan armopäivän loi,
Ja ihmissielut harhatyöstä
Totuuden tielle viedä voi.
Hän, taivahinen kirkkaus,
Joul'-aamuhun tuon valon toi,
On *maan ja taivaan valkeus*.

TÄHTEIN TANSSI.

Pihalla taivaan tanssivan ma nään
Tuon tähtiparven ringissään.
Sen keskell' loiste auringon
On valonsoihtu summaton.

Hymyillen katsoo tanssiseuroja
Auringon silmä valvova;
Vaan surunsätein himme'in
Vilahtaa tähtiin eksyviin.

Oi onneton, ken tähtyeistä vaan
Vieraantuu alkuvalostaan:
Se jähmettyen, sammuen,
Musertuu avaruutehen!

Vaan toiset, „Herran kehrää“ kiertäen,
Radallaan riemuin tanssien,
Valoa juovat, loistavat —
Rinnoille päivän nukkuvat.

Maan lapset, tomun sikiötkin me
Valolla Luojan loistamme:
Elämä riemujansa tuo,
Kun Herran Henki valons' suo.

Vaan onneton, ken Luojast' eksynee:
Sen sielun soinnut vaikenee,
Sydämen liekit sammuu — hän
Rintansa tuntee jäähtyvän!

Oi taivaan soihtu tanssiseuroines!
Ken onnellisna rinnoilles
Tuikahtaa vois ja ken sais sun,
Sun luonas soinnun kaivatun!

MAAPALLO.

Mun sydämeni kiveä lie raskahinta varmaan,
Kun toisinaan pois puhkaista on rintakehäni.
Ei kovaa tok', ei jähmeää kuin kylki vuoren harmaan,
Kosk' useasti kuohulähteen lailla läikkyvi.

Maapallon nuorna kerrotaan myös tulikehrä olleen,
Joss' aaltoeli kalliot ja vuoret virtana;
Kun hiukan vanhui, kerrotaan maan kuoren kovaks'
tulleen,
Vaikk' ydin malmivuorineen viel' uhkui kuumana.

Vaan ydin kuuma pintahan kuohutti kukkatarhat,
Loi maahan avull' auringon puut, ruohot, pensastot,
Eläimet — riemuks' toisilleen niin halvimmat kuin
parhaat,
Täynn' elämää, täynn' onnea viherti vainiot!

Näin kevätloistossansa maa heloitti nuorna ollen,
Vaan joskus rinta pakahtui nuort' tulta kuohumaan,
Kun kirousta nousnehen näk' elon-vainiollen —
Sen poltti, rankaisi — ja taas sävystyi innostaan.

Mon' ennustaa, ett' ydin, maan vanhaksi tullen, jääh-
tyy —
Tuot' ennustusta, rintani, el' usko kauheaa!
Kun ain' on liekit valveilla, elämä maassa viihtyy,
Maa autioksi kallioks' ei kohmettua saa!

Maapallo ihmissydän on, joss' aaltoelee tulta,
Tult' aaltoilee, kun nuoruutta sen ydin uhkuaa.
Ah, sydän, hedelmöitse myös, kuin kukkii kevät-
multa,
Jos puhkeat, niin rankaise vaan *pahaa* maailmaa!

EI — JOS.

Ei purjelaivat nähdä
sais aaltoin huojuvan,
Jos tuulet aina torkkuis,
ei näyttäis valvovan.
Vaan myrsky-yöt on Herran hallussa.

Maan valkeat ei koskaan
valaisten ruskottais,
Jos hiilihin ne hiipuis,
ei leimuks' lekahtais.
Vaan vaaratulta Herra torjukoon.

Ei elämä, ei henki
maailmaa valloittais,
Jos haltioiss' ei koskaan
maan lapset touhuais.
Vaan torju, Herra, murhan enkelit!

TOMUSSA.

Mudassa uivat helmisimpukat,
Hiekasta virran kulta huuhdellaan,
Timantit erämaasta nousevat —
Tomussa kaikk' on kalleudet maan.

Vaan ihmisrinnan mutalähtehestä
Maan arvoisimmat löytyy aartehet.
Jos kaivaa voisin, kirkkaiksi ne pestä,
Tuhannet loisin maalle loistehet.

Ma loisin valot, jotka lämmittäis
Ja elonvoimaa paistais maailmaan;
Ei Pohjan jäätkään kukkimatta jäis,
Ja Pohjan kansa hehkuis loistossaan.

Niin, loisin, loisin — moinen raukka luoja!
Omatkin kalleuteni uppoais,
Jos aarteitten ei korkein ilmituoja
Rintani tomuun joskus puhaltais.

KUKKA JA LINTU.

Kukan ympäri
Leikki lapsia,
Lapset kiitteli:
Kah kuin kaunista!
Kukka tuoksui vaan
Eikä tauonnut,
Kukka loisti vaan
Eikä kuihtunut —
Kuihtui vasta syksyn tultua.

Linnun ympäri
Leikki lapsia,
Lapset kiitteli
Linnun laulua.
Lintu lauloi vaan
Eikä tauonnut,
Lauloi innoissaan,
Pois ei muuttanut —
Muutti vasta syksyn tultua.

Kukka kaunihin
Lienet, lapsonen,
Lienet lintukin
Laulu-lahjainen:
Kiihdy tuoksumaan,
Konsa hyväillään,
Laula parhailtaan,
Konsa kiitellään —
Tauota voit syksyn tultua.

PIKKU ILMA.

Helmass' äidin, suojass' isän
Pikku Ilma iloitsee,
Aamupäivän, kevätkesän
Riemuja hän nautitsee.

Rauhan laakso äidin helma,
Jossa sadut kukoistaa,
Isän sylissä taas Ilma
Hongan turviss' istahtaa.

Päivyt hellä hymyileepi
Isän, äidin kasvoista,
Joka silmä tuikkeleepi
Hälle tähtivalona.

Ilman kyynelkin on armas,
Kuin yön kyynel kesäisen;
Raitis on se eikä karvas,
Ei kuin myrskyt murheitten.

Taas kun riemuita hän saapi,
Enkelitkin riemastuu,
Ja ken häntä katsahtaapi,
Siltä murhe surkastuu.

Taivas, ellös viekö maasta
Tuota viatonta pois!
Tääll' ois monta autuasta,
Monta puhdasta jos ois.

LAPSEN OSA.

Naapurihin Tuomo aamull' astui
Iloissahan, hyppyhynkin valmis;
Vuorotellen vihellys ja laulu
Tuomon suusta hilpeästi raikkui.

„Miksi, Tuomo" — emäntä näin kysyi —
„Läikkyvi nyt ilos' yli laitain?
Joko onni lapsilles soi leivän,
Puuttehessa ennen itkeneille,
Vaiko otti osan heistä Tuoni
Majoillensa riistarikkahille?"

„Eipä Tuoni ottanut, mut leipä
Taivahasta putosi, kun kuuteen
Lapsehen loi Luoja seitsemännen.
Hälle „hengen antaja suo leivän",
Leivän, jot' ei nauti vielä lapsi;
Toisillenpa osansa siis jääpi.
Työtä anon, emäntä, nyt sulta
Iloissani Luojan antimista."

ÄITI LAPSELLE.

Nyt, Herran lahja, lepäät helmassani,
Vaan kerta lepäät Luojan helmassa;
Nyt imet elon voimaa rinnoistani,
Ikuisen elon imet taivaasta;
Nyt leikkielet halvoin heppeleisi,
Taivaassa voitonpalmu tarjotaan;
Hymyillen katselet nyt kasvojani,
Sun kerta Herran kasvot kirkastaa.
Ja äänes heikko, usein murheellinen,
On riemulaulu seuroiss' enkelten:
Viaton unimaailmasi viimein
On ilmestyvä riemuks' autuuden.

KODISTA JA KOTIIN.

Kun jätin kodin hyvästi,
Syntypaikkani parahan,
Taivas pilvihin pimeni,
Ilma heltyi itkemähän;
Ihmissydämet syvästi
Huokaeli, huolten pilvi
Niistä synnytti satehen.

Kun kodista matkustelin,
Tiepä pystyhyn pysähti,
Vastamaaksi vainiotkin,
Matkan tuuletkin tukalti,

Vinkui vastahan vihuri;
Kaikki ihmiset ivalla
Tiepuolista tirkisteli,
Mua pilkaten poloista.

Käännyinpä kotihin koito:
Nytpä vainiot viherti,
Myötätuulet tuuditteli,
Maat mäelti mennessäni,
Kulkeissan' alamäkeä
Kodin kultaisen pihalle:
Taivas kiilsi kirkkahana
Päivän paistavan valossa,
Luonto riemussa rehoitti,
Ihmiset ilon väessä
Mun syliinsä sieppaeli.

Niinp' on vierahisin kulku,
Kuin syksyllä surman suuhun;
Niinpä on kotihin kulku,
Kuin keväällä kullan luokse.

KUUN SAMMUTTAJAT.

Kiiruusti apuhun kaikki jo!
Miss' ovat kiulut ja ammehet,
Ves'-ruiskut, rattahat, hevoset?
Tuoll' yltyy valkean vahinko,
Sen leimu väikkyvi kauhuna:
Kohoontuu, näettekös, pilvihin
Hivuksin liekki nyt punaisin,
Kuin orhin kaulakin kaareva!

Näin talost' äkkiä tuoksahti
Nyt väki valkean vaarahan,
Ja vuoren taakse se kiiruhti,
Sielt' uskoi tult' ylös kuohuvan.
Syys-illan riensivät hämärää,
Jop' aukas' huutoihin hätä suun;
Vaan silmät vuorella selviää,
Kun nähdä saavat he hellän — kuun.

TAIKAVOIDE.

Kolme kertaa kolme
Koston rauhoittaa,
Kolme kertaa kolme
Surman karkoittaa,
Kolme kertaa kolme
Haavat parantaa.

Ruoste kirkonkellon,
Tuhka kyisen pellon,
Lähdevettä lemmon
Kanna kiehumaan.

Ydinpihka puusta,
Vaahto karjun suusta,
Hammas hiiden suusta
Tunge kattilaan.

Ihmisvertä nuorta,
Muru ikivuorta,
Lemmon leivän kuorta
Työnnä hautumaan.

Kiehuvi,
Kuohuvi, —
Kypsyy.

Jäähtynyt,
Pentynyt, —
Haavaan.

Kirvelee,
Paranee, —
Terves!

Kolme kertaa kolme
Koston rauhoittaa,
Kolme kertaa kolme
Surman karkoittaa,
Kolme kertaa kolme
Haavat parantaa.

VIINANPOLTTAJAN SANAT.

Kiehu kattila,
Si'itä sappea,
Jolla pyörrytä
Ihmishenkeä.

Höyry polttavin,
Liity liekkihin,
Niinpä vimmahan
Syökset maailman.

Liemi vaahtoinen,
Loitsi ihmisten
Himot nielemään
Neste höyrynään.

Maistanut ken on,
Olkoon rauhaton,
Siks' kun juodessaan
Kurkku sauhuaa.

Pää kun selviää,
Sydän kirveltää,
Kunnes suitsuvi
Niinkuin helvetti.

HURJAN VIISASTELUA.

Ken moittii, sano, ken,
Jos viiniss' uiskelen?
Maailma tukehtuis
Ja ain' ois tomuinen,
Jos viinissä ei uis.

Ken moittii, sano, ken,
Jos syöksyn tulehen?
Kun viin' ei puhdistaa
Voi saastaa sydämen,
Sen liekit kirkastaa.

Näin vuoroin uiskelen
Ja syöksyn tulehen:
Mä viinissä vaan uin
Ja lemmen tulehen
Mä syöksyn päin ja suin.

VYYHTYNYT.

Yöt päivät yhtä mittaa nyt
Tuo lapsi park' on itkenyt
Rinnoilla äitiarmaan:
Sairasna pieni vaikeroi,
Kertoilla kipujaan ei voi,
Kun sanoiksi sen ään' ei soi —
Hän kenties kuolee varmaan.

Yöt päivät äit' on valvonut,
On rukoellut, toivonut
Herralta lahjaa kahta:
„Laps' armas terveheksi luo,
Kotihin lapsen isä tuo,
Selkeenä häntä nähdä suo!" —
Ken noita kieltää mahtaa?

Yöt päivät isä juonut vaan
On kapakassa raivossaan,
Ei muista kotiparkaa;
Vaan kaikk' kun tuhlannut hän on,
Järkeensä niellyt turmion,
Niin koti johtuu muistohon —
Hän sinne vihdoin karkaa.

On äiti vuotehella nyt
Ja laps' on hiukan vyyhtynyt,
Kun haamu tulla horjuu:
Ov' aukenee ja lonkahtaa,
Sisälle haamu horjahtaa,
Vaan taas laps' sairas kirahtaa —
Tuost' isä hurja karjuu.

Last' äiti heijaa polvillaan,
Mut pieni kiihtyy itkussaan,
Ei saa hän unt', ei rauhaa.
Äit' itkee myös ja vapisee,
On hiljaisna ja rukoilee,
Mies mieletön kun kiroilee
Ja huimapäisnä pauhaa.

Juur' äiti lasta siunasi,
Vaan kohta huone tärähti,
Kun kirous soi raskas:
Sylissä pieni säpsähti,
Sen kyynelvirrat vaikeni,
Hän riutui, sydän seisahti —
Nyt Herra korjaa lastas!

Yö rauhoittui. Mut aamulla
Sairasti äiti vuoteella,
Kalpeena nukkui lapsi.
Vaan isä huokaa tuskissaan,
Valittaa, itkee polvillaan,
Kun lapsi hänt' ei milloinkaan
Tunnusta vanhemmaksi.

LOISEN POIKA.

Pimeessä synnyit pirtissä
Sä mustaan maailmaan;
Vaan äitis päivän rinteellä
Sun kantoi kasvamaan.

Loispoika pirtin pimeään
Jäi yksin äitineen;
Häll' ehk' ei äidin silmäkään
Paistellut sydämeen.

Sinulle äiti lauloi näin:
„Valosta puhkeaa
Maan ruusut — valost' ystäväin
Myös sydän aukeaa.“

Loispoika pirtin nurkassa
Peikoista kuuli vaan.
Häll' äiti lauloi: „Petoja
On asuvaiset maan.“

Näin tunteet julmat, katkerat
Poik' imi äidistään;
Sai pedon kynnet, hampahat,
Pirtistä lähteissään.

Nyt loisen poika maailmaa
Hurjasti raatelee:
Yöt murhaten hän rosvoaa,
Korvessa karkelee.

Ja kylän kansa vapisee
Nyt loisen pojasta,
Hänt' etsii, häntä vainoilee
Kuin metsän petoa.

Oi kylän kansa, laskekaa
Valoa pirttihin,
Ja loisen poikaa muistakaa,
Sen hirmutöitäkin!

MÄSSÄÄVILLE SUUNSOITTAJILLE.

Tulta kurkkuhun
Työnnän teille, kun
Huutaa hoikotatte!
Milloin isänmaa
Teistä miehen saa? —
Kieltänne vaan sille palpatatte!

Ja kun synnyinmaa
Teiltä parhaaltaan
Vaatii uhrianne,
Mielen katkeran,
Jäisen Gehennan
Tarjoatte sille rinnastanne.

Herra hengestäs
Iske liekkiäs
Noihin rahkasoihin!
Tunge rintoihin
Tulta Horebin,
Sielut että syttyis salamoihin!

SYRJÄHDYS.

No, väitelkää min väittelette,
Jos uskotte sen taikka ette —
Vaan sydän luotiin ihmiselle
Ens oikealle kupehelle.
Mut syntihin kun langettiin,
Niin vasemmalle kaaduttiin,
Myös sinne sortui sydänpalli —
Siit' asti kaikk' on mullin mallin.

SUKU-ETU.

Jaloa on sukua
Sander'; ei siis lukua,
Vaikka juo ja huilaa suotta:
Esi-isäin töihin luottaa.

UUSI MAAILMA.

Ma noitur' olla tahdon nyt,
Lumooja, velho verraton —
Ma riidan irvihampahan
Pois manaan tieltä maailman —
Luon rauhan sulo-sovinnon.

Ma vihan, kateuden työt
Ja kostonhimon alhaisen
Pois loitsin — rakkauden vaan
Ma kutsun maata asumaan,
Maan lapsill' luomaan autuuden.

Nuo himot, surman siittämät,
Ja kaiken vainon, vääryyden
Sanalla ruhjon syvyyteen:
Totuuden päästän valloilleen,
Perintöön valta-istuimen.

Yön maasta kadotan mä pois,
Ja kärsimys ja vaivaisuus
Lieventyy suloisuutehen:
Näin valonmaahan uutehen
Jää puhdas kuolemattomuus.

Maailman mikä rumentaa,
Mi saastuttavi elämän,
Sen avaruuden rajoista
Pois karkoitan — maa ihana,
Kuin taivas, nähdään välkkyvän.

Maa autuain näin valmis on —
Maan lapset siihen joutukaa!
Vaan kenpä joutuu, hyljätkään
Hän rumat henget syämestään:
Hääkauneutta vaaditaan.

Siipenne tomust' irrottain
Siis nouskaa kilpalennossa!
Kohotkaa valon sydämeen,
Unelmain iki totuuteen,
Ihaillen jumal'-istuinta!

PÄIVÄN SÄDE.

Oi, jos päivän säde oisin,
Niin sun silmäis kautta voisin
Tunkeutua sieluhus!
Valona siell' lämmittäisin,
Mit' ois mustaa, hävittäisin:
Vallan voittais sulous.

Vaan mä, ollen itse musta,
Kaipaelen valaistusta —
Sinä sieluhuni käyt.
Siellä loistat puhtautta,
Kauneutta, hurskautta —
Toivon-tähtenäni näyt.

Olet päivän säde hellä,
Joka lemmell' ijäisellä
Johdat mun luo auringon,
Josta rauhaa autuasta,
Josta — itse Jumalasta —
Vuotaa voima elohon.

MATKA AURINKOON.

Maast' ihminen luo auringon
Matkustaa kuoltuansa.
Sä tiedät, siellä Luoja on,
Odottain lapsiansa.
Vaan tähdissä Hän matkalla
Suo lasten huo'ata.

Hän lemmen säteill' lähettää
Autuutta matkaajille,
Vaan valo kirkkain yllättää
Tähdille lähemmille.
Siks' usein Venus-tähtehen
Halaapi ihminen.

Maass' onni vaan suo *vaskihäät*
Riemulla viettääksemme.
Häät juomme — kohta myrskysäät
Jo pauhaa etehemme.
Ei kauan kestä onni maan,
Kuin maistimiksi vaan.

Väsynyt taistelosta jo
Nyt puuhaa lähtöänsä.
Maan jättää. Kirkas aurinko
Vaan loistaa silmissänsä.
Taas väsyy tiellä, poikkeaa —
Venukseen seisahtaa.

Kas riemua, min nostattaa
Uus tulokas nyt siellä,
Vaikk' itse matkan vaivoista
Hän itkusilm' on vielä!
Vaan toivo pyyhkii kyyneleet,
Maan muistot viimeiset.

Nyt lempi satakertainen
Heloittaa auringosta,
Hopeahäitä tanssien
Saat laulaa Merkuriosta:
Kas sinne Venus-tähdestä
Himoitset lähteä.

Maan lasten lemmen-jumala,
Tuo Venus, meit' ei voita:
Henkemme etsii korkeinta,
Himoitsee auringoita.
Kas sinne — lempiviikot vaan
Kun loppuu — matkataan!

Sä sanot: „Lentotähtiä!"
Ei, nuot on enkeleitä.
Kautt' ilman, Luojan käskystä,
Noin kaitsevat he meitä.
Oi riemua, kun astutaan
Merkurion satamaan!

Nyt lempi tuhatkertainen
Vastaamme tulvaileepi,
Ja *kultahäitä* tanssien
Nyt sielu riemuitseepi.
Ja meri, täynnä hekkumaa,
Eteemme aukeaa.

Vaan tuonne, ah maa autuain!
Oi tuonne Luojan luokse
Nyt henki siivin innokkain
Halk' avaruuden juoksee.
Hän valloittaa tuon uuden maan,
Totuus on miekkanaan.

Timanttihäitä oi ken vois
Kuvailla luotu kieli!
On murhe, tuska, vaiva poiss',
Autuutta täynn' on mieli.
Auringost' auringoihin päin
Me matkustamme näin.

LAULAJAN LAPSET.

Sun lapses, laulaja, on kummanlaiset:
Jo synnyttyään täysikasvuiset,
Ja lausehet on suussa sointuvaiset,
On usein purevaiset hampahaiset,
Vaan joskus huulet leikinlaskuiset.

Vakaasti toisinaan kuin hongan humu
Nuo lapset haastavat, ja otsallaan
Heill' useast' on surun synkkä sumu;
Vaan suru tuo on maasta noussut tomu,
Mi lemmen valkealla poltetaan.

Niin, lempisilmin, täynnä rakkautta
On laulajani lapset ainiaan.
He leikitellen suosii viisautta,
Vaan välttävät sen yliherrautta
Ja kauneutta luovat maailmaan.

Vaan, Herran tähden, jospa suuttumahan
Nuo jumal'-lapset syntyissään jo saat:
Lemmenkin liekit vihan valkeahan
Vaihtuupi silloin, syttäin kapinahan
Ja kukistaen kaupungit ja maat.

Ikuiset kuin nuo tähdet korkeuden
On laulajani *jalot* siittämät.
Maan yöhön paistavat he kirkkauden
Ja lämmittävät jäisen kolkkouden,
Maan ärist' äärihin näin lentävät.

KUN KERTA VÄSYN.

Kun kerta väsyn enkä jaksa laulaa,
Kas silloin kastan kuolemaksein kaulaa,
Ja lähden pois maat' isäin kiusaamasta,
Vaan kuoltuani laulan taivahasta.

Suo anteeks' silloin, armas maani, mulle,
Runoilijalle surmaan tuomitulle!
Sun häpeäkses eläisin; kun kuolen,
Sun kunniasi kasvaa toisen puolen.

Mä taivahille mainetöitäs soitan,
Sielt' arvoseppeleitä sulle voitan;
Ja kevätpäivän paistaessa sieltä
Tuon saloillesi tuhat satakieltä.

Ja taivahasta laulan maailmalle,
Runoillen sanat metsän huminalle,
Ja lainehille loiskiville rannan
Syvyyden suusta sanoja mä kannan.

Kun myrsky-yö on, meuruaa kun tuulet,
Sanani niiden säveleissä kuulet,
Ja ukkosenpa tulen pauhinassa
Sanoja lausun voiman Jumalasta.

KAS NYT EN LAULA.

Kas nyt en laula, en!
Kun paimen, hyppelen
Mäillä, kunnahilla,
Kukkivilla.

Keväällä laulelin,
Kun lauloi linnutkin:
Nyt hoitaa pääsky pieniään,
Niin, kenties, peippo, kerttunen,
Töin tuskin kuulet leivosen,
Ja rastas sata säveltään
Jo vaihtoi tiukkuvirtehen;
Huus käki ammoin: „hoiloilo“,
Ja päätti laulun jo.

Joukossa laulais huonoinkin,
Ja yksin, kun ei kuultaisin;
Vaan kuullen monen kultasuun,
Pilannen ehkä laulupuun,
Halvennan virretkin:
Siis kesän vietän näin ja noin,
Vaan syksyll' yhtyä mä voin
Taas lähtövirsihin.

Kas nyt en laula, en!
Kuin paimen, hyppelen
Mäillä, kunnahilla,
Kukkivilla.

MAANTYTTÖ.

Maantyttö syntyi kotonaan,
Hän syntyi laulamaan:
Hän lauloi kotikunnailla
Ja riemastutti rintoja,
Ja kansa riensi kuohuna
Nyt häntä kuulemaan.

Maantyttö kulki kaupunkiin
Ja lauloi tielläkin:
Hän kiitti koti armastaan,
Ylisti leikkikumpujaan —
Kaikk' kansa juoksi kuulemaan,
Kun tyttö lauloi niin.

Ja tyttö kaupungille sai
Hän lauluvallan sai:
Nyt korvansa kun aukaisi,
Sen sydänsuonet hehkuili —
Vaan kateus viel' ylpeili,
Maantytön halventain.

Maantyttö salon sydämmeen
Palasi lauluineen:
Hän hetken korven rinnasta
Kuunnella tahtoi rastasta,
Sen säveleitä seurata —
Taas läksi lauluilleen.

Nyt ken sen laulun kuuli vaan,
Sen sydän palamaan!
Maa, kaupunki nyt riemastui
Ja häijyt henget kukistui,
Ja korvat kaikkein auentui
Maantytön laulantaan.

MOKOMA LEMPI.

Keväällä kun kihlasin
Syksyllä sain rukkaset,
Näinkös luonnon kuollessa
Kuolee lemmen kukkaset?

Syksyllä taas kihlasin —
Keväällä sain rukkaset,
Näinkös vasten luontoa
Kuolee lemmen kukkaset?
Tuost' en valheesta nyt huolis,
Ettei muka lempi kuolis.

NIITTYPURO.

Näin moititaan: voi kuink' on murheinen
Ja synkän musta niittypuron juoksu,
Vaikk' onkin niityn metsä lehväinen
Ja partahilla kukkain tuhat tuoksu.

Ei muisteta: tuo puro kotoisin
On synkältä ja hallaiselta suolta,
Ja korven kautta juosten, kuulikin
Se näljänhätää, itkua ja huolta.

Nyt, kukkaniityn läpi kulkeissaan,
Vilkastui puro, iloisammin hyppii,
Vaan murhe kuvastuupi muodossaan,
Kun rinnassa viel' entismuistot sykkii.

TUETTU PÄÄ.

„On mulla sydän vasemmalla,
Vaan jotain puuttuu oikealta,
Sen vuoksi elo kaikkialla
Niin tuntuu heikolt', ontuvalta:
Tuo syrjäpaino laitaan kiskoo,
Useesti vasemmalle viskoo,
Pois eksyttää tielt' oikealta."

Niin nurkui mies. Vaan naisen kainon
Kun puolelleen löys' oikealle,
Hän tunsi kohta tasapainon
Ja toisin lauloi maailmalle:
„Mies naisen pää on, pappi lukee!
Niin, kyllä — sydän kun vaan tukee
Sen, ettei eksy hunningalle."

VASEN PUOLI.

Kun kunniamerkkejä annetaan,
Ne pannaan rintahan vasempaan,
On tähdetön oikea puoli.
Ja morsiusneito, kun kukkasen
Istuttaa rintahan poikasen,
Oikeesta puolest' ei huoli.

Kas pappia — kelle hän paukuttaa?
Hän vaan sydänpohjia kuohuttaa
Ja järjen syrjähän käyttää.

Ja laulaja — kelle hän laulelee?
Hän syäntäsi ruusuilla kiehtoelee
Ja kukkien tuoksulla täyttää.

Ken liittyisi kylmähän järkehen?
Vasemmallapa on sydän lämpöinen,
Se valtias kenpä sen voittaa:
Hän järkesi mykkänä seisottaa
Ja maailmoita hän valloittaa —
Se valtias kenpä sen voittaa.

KULTAA.

Kultaa, tyttöni, kultaa sulta mä kaipaan,
Rikkaudetta ja aarteitt' en tule aikaan.
Kultaa täytesi! ulkokulta ei kelpaa,
Ontto jos sisus on tai täynn' iki velkaa.

Onkin, tyttöni kalliimp' onpi kuin kulta,
Verrakseen minä halp' olen tuhka ja multa.
Vaan ken köyhä on, rikkautt' etsivi silloin,
Rikkaall' ei rikas tarpeeseen ole milloin.

AATTEHET.

Oi, jalot aattehet,
Tähtyet taivahan!
Tuulet jos myrskyiset
Puskevat laivahan,

Tähtien johtohon
Luottaen tie
Aukevi, aavikon
Halki mi vie,
Luo levon valkaman.

Oi, jalot aattehet,
Voittajat kuoleman!
Maass' elonkukkaset
Näyttävät kuihtuvan,
Vaan säde aattehen
Taas elon luo,
Taas kevät ruusujen
Tuoksua tuo,
Vallaten maailman.

PAIMENET.

ENSIMÄINEN JAKSO.

On ilta. Pirtin istujat
Näyttääpi rauhaisalle,
Vaan ikkunasta ikkunaan
Käy levotonna Kalle.
Rinnassa häll' ei katumus —
Poskilla kevät-tuoreus
Toist', aivan toista todistaa,
Ja silmiensä palon
Sä luulet luovan, loitsivan
Tähdille uuden valon.

Hän harteva ja varteva,
Häll' otsa kirkas hohtaa;
Tuo otsa kirkas, kaareva
Pelvotta vaarat kohtaa.
Syys-yölle vastakohtana
On tukka liinan valkea.
Mut huolta kantaa rinnassaan
Ja rauhatonna kulkee,
Kun laulut äidin lauhkean
Tiet, ovet hältä sulkee.

„Et mallassaunaan mennä saa
Tän' iltana, se muista!
Nuo miettehet nyt mielestäis
Vaan, poika parka, poista!
Syys-illat on ja pitkät yöt,
Vaan viel' ei lopu iltatyöt:
Voit veistää re'en kaplaita
Tai pärehiä vuolla —
Niin, luulen, isäs tahtoo — yöks'
On sulle sänky tuolla.

Ei muulloin iltavalkea
Niin hauskuta kuin silloin,
Kun perhe kaikk' on kotona
Ja takan ympär' illoin.
Myös silloin vanha rukkini
Voi pyörähdellä helposti,
Ja huolet, joita kantaa saa
Lapsestaan vanhin aina,
Ei silloin muistu mielehen,
Ei höyhentäkään paina."

Näin äiti, polkein rukkiaan,
Pojalle lauleskeli,
Puut paukkuen kun takassa
Ratosti leimueli.
Vaan Kalle yöhön synkeään
Tähysti — terässilmistään
Hän ehkä syys-yön pilvihin
Valoa luoda tahtoi. —
Tuost' äidill' outo aavistus
Rinnassa piillä mahtoi.

Sisälle isä astui nyt,
Mies lyhyt, vankka varsi.
Entistä käskevämpi on
Nyt hällä käytösparsi.
Hän poikahan kun katsahtaa,
Sen käskyksi het' oivaltaa:
„Sä otat eväskontin nyt,
Kirveen ja pyssyn parhaan!
Kuin nuoli nopsa, kiiruhtaa
Saat Villin niittytarhaan!

On karhut, kuulin, kaataneet
Kylästä orhin nuoren.
Muu hevosparvi paennut
On turviin Räihävuoren.
Kylässä kaiken nuorison
On hanke karhun-ajohon.
Mä häpeän, jos poikani
Ei siell' ois' joukon kanssa;
Kun nuoremp' oisin, nuolena
Saapuisin seurahansa.“

Kuin päivän silmäteraltä
Pois pilvet pyyhkii tuuli,
Niin Kallen yö nyt kirkastui,
Tuon sanoman kun kuuli. —
„Tult' iskee nuorten kantapäät,
Vaan vanhain pohkeissa on jäät!
Kun korven herran turkki vaan
Silmiini vilkahtaapi,
Niin metsän rinta raikahtaa
Ja karhu kellahtaapi!"

Mut tuohon isä: „Maitosuut
Noin kerskaa ennen työtä.
Kun voiton toisit kotihin,
Muut kiitoksen tois myötä."
Vaan näitä Kalle kuulisko?
Hän valmis lähtöhön on jo.
Mut lähteissään mit' etsii hän? —
Hän säästömakeisensa
Kokoopi kontin pohjahan —
Ne viepi kullallensa.

Kylässä matkan varrella
On Kallen Mari kulta.
Keväästä asti kummankin
Rinnassa hehkui tulta.
Kuustoista täytti kumpikin,
Kun kevät puhkes kukkihin.
On syys — se kesän kuihdutti,
Vaan loistaa nuorukaiset;
Rehoittaa ruusut poskien,
On rinnat paisuvaiset.

Syys-ilt' on, tähtein silm' ei näy,
Kuu hallava ei paista.
Keveesti Kalle kiiruhtaa,
Yön synkeytt' ei muista.
Syys vaikk' on kolkko, kukaton,
Vaan tähtitarhan, ruususton
Rinnassaan poika säilyttää
Ja laulaa riemuisasti;
Noin vuoroin laulaa, viheltää
Hän mallassaunaan asti.

Kas, höyry sauhun sekainen
Ovesta tupruaapi.
Käy joutuin, Kalle, kiiruhda,
Jo Mari odottaapi!
Ah, makeata lämmintä!
Oi Maria, kuin lempeä!
Sen tukka liekin leimuna
Harteilla lainehtiipi;
Kuin lintunen hän liikkuvi,
Kuin pääsky sirkosiipi.

Uunissa hiillos punoittaa,
Kas Marin poskipäitä!
Oi, sulho, aamun koittavan
Sä luulet, nähden näitä.
Sinervä liekki hiilloksen
On leimu Marin silmien.
Oi, poika, etsi taivahas
Ja joudu tyttös luokse!
Oi, muista aamuruskoas
Ja kiiruisammin juokse!

Kuin tulen kieli tuikuttaa
Pihdissä pärevalo,
Ja viulu-Aapran sävel soi,
Rehoittaa nuorten ilo.
He permannolla pelmuaa,
Ken laulelee, ken rallattaa. —
Kupeessa uunin yksinään
Ei sirkan virsi soinut,
Ei soinut sirkan — Mari ei
Myös laulella nyt voinut.

„Pois, Aapra, viulu! laulut pois!
Syys-yöll' ei leikki sovi! —
Vaan ken se kopsii ulkona?
Aukeeko saunan ovi?
Oi, soita, Aapra! laulakaa!
Nyt vallan vaikka tanssi saa!
Ah, oisko seinät, katto pois,
Sais hyppiä kuin hullut!
Taas Mari onnen lapsi on:
On Kalle kulta tullut." —

„Oi, Mari, katso konttihin —
Kas siellä ispinöitä!
Tuo suukkosi!" — „Oi, Kalle, noin
Sä kuljet yksin öitä!
Kas täältä naurispaistikkaat
Ja ohra-pannukaakut saat.
Tääll' ystäväs' ja kultas' on,
Et yksin lähde varmaan;
Voit hetken hellän viipyä
Ja laulaa luona armaan."

Niin kuiskuivat, ja Aapra taas
Viritti viuluansa;
Sai Kalle, Mari rinnakkain
Taas laulaa muistojansa.
Hymyili huulimansikat
Ja silmätähdet loistivat.
Syys synkkä vaihtui riemuhun,
Neidoiksi karhut vaihtui;
Loi lempi sielut kahleihin
Ja vaaran pelko haihtui.

He ylistellen lauloivat
Suloa paimenmuistoin,
Kuin kautt' ois rinnan kulkeneet
Purojen, metsäpuistoin: —
Kuink' kevät uhkui armautta,
Kuink' kesä kantoi kukkia,
Syys kuink' on runsas lahjoistaan,
Syys-illat rauhaisia,
Ja talven jäillä leikitkin
Kuink' ovat raittihia.

KUN VOISIN.

Ylhäinen metsästäjä
Näin lauloi kulkeissaan:
„Oi teitä laakson lehdot,
Kanervat kangasmaan,
Puut pienet, puolan varret
Ja korven mökkinen!

Teilt' ei vie myrskyt rauhaa,
Ei tuiske tuulien;
Teill' aina kaste kirkas
Otsalla loistelee,
Luonanne perhot pyörii
Ja linnut laulelee.
Niin tyyness' aina oisin,
Kun voisin."

Vaan köyhä mieron poika
Tien varrell' lauloi näin:
„Te hongat uljaslatvat
Taivaasen käytte päin;
Palatsit teistä paisuu
Valoisat aina vaan —
Mit' on nuo laakson lehvät
Pimeessä piilossaan! —
Te tuulten juhlavirttä
Synnyitte laulamaan,
Saleina loistollisna
Soitollen kaikumaan. —
Niin ylhäinen ain' oisin,
Kun voisin."

Vaan paimen huiluhuuli
Polulla soitti noin:
„Kuin raitis kevättuuli,
Vapaana laulaa voin:
Kuin kuuset huokaa, silloin
Hartaammin laulelen,
Ja myrskyll' entis-aikain
Murheita muistelen.

Ja kosken pauhu kertoo
Kuink' ennen taisteltiin,
Vaan laakso tuolla kutsuu
Iloihin nykyisiin.
Tällaisna aina oisin,
Kun voisin.

Kas täällä lintu laulaa
Ilonsa, huolensa,
Ja kukka armas kuiskaa
Suloimmat toivonsa.
Mä rinnassani tunnen
Purojen helkkehen,
Ja aamukaste kirkas
Mik' on, sen tuntenen:
On paimentytön silmä,
Jok' etsii kukkia
Laaksossa — poika poimii
Aholla marjoja. —
Tällaisna aina oisin,
Kun voisin."

AAMULLA.

Tutu, tuu, jo päivä koittaa,
Tutu, tuu, jo paimen soittaa
Laitumelle laumojaan:
Laajan laakson, ruohomaan,
Virran vieremille,

Miss' on paimenille
Kukkakumpu, marjamaa,
Missä lauma rauhan saa
Rehoittaa.
Ahdas laidun, lauma nälkäinen
Syy on paimenten. —
Tutu, tuu, jo kellot kaikuu,
Tutu, tuu, jo torvet raikuu:
Riemu aamun, rauha illallen.

KESÄAIKA.

On kevät. Paimentorvi soi
Ja soipi karjan kellot.
Jo nurmen nukka vihannoi,
Vihoittaa viljapellot.
Purosen partailla vilppahan
Puut puhkeaapi jo lehteen,
Ja paimentyttö hän kirkkahan
Istuupi laidalla lähteen.

Ja tuores kevätvesa on
Purosen luona poika;
On raitis hän ja huoleton,
Kuin toivon-, riemun-aika.
On puhdas lähde se tyttönen
Ja poika kuin kevättuuli,
Ei heitä hallan ja myrskyjen
Viel' ole koskenut huuli.

Heill' elämä on aavistus,
Kuin toivon aamurusko:
On haaveksiva rukous,
On murtumaton usko.
Min kevät kätkevi kohdussaan,
Sen kesä kukkina kantaa;
Ja syys kun joutuvi, tultuaan
Se lahjat runsahat antaa.

Sai toiste nurmi kukkihin,
Heräsi tunnot nuorten,
Puroset niinkuin ilmihin
Rinnoista puhkee vuorten;
Niin sammalmättähäll' istahtaa
Luo tytön poika nyt tohti. —
Vaan luudat, siivilät singoittaa
Tuo tyttö poikasta kohti!

Ei poika suutu — poimi vaan
Ropeisen mansikoita:
Nyt tyttö ylväs nauramaan
Ja huolinut ei noita!
Vaan sitten suolla kun luutineen
Hän karjan jälkiä astui —
Jo vaipui multahan, lietteeseen,
Ja tyttö parka nyt kastui!

Poik' avuks' ehti, ryntäillään
Kummulle tytön kantoi:
Nyt kiitokset jo mielissään

„Marjoista“ tyttö antoi.
Ja sammalmättähäll' istua
Luo tytön poika nyt tohti;
Nyt silmät säihkyivät riemua,
Nyt posket ruusuja hohti.

On kesä. Kummut kukkivat,
Aholla marjat hohtaa,
Ja paimenlapset iloisat
Nyt usein toistaan kohtaa.
He marjat kukkihin vaihtavat
Ja missä kulkevat, siellä
Jo vuortenrinnatkin huokuvat
Ja laaksot on ilomiellä.

On päivä kuuma, helteinen
Ja harvoin käki kukkuu;
Niin paimentyttö kukkien
Keskelle väsyi — nukkuu.
Kuin metsäruusujen haltijaa
Nyt kesän hengetär suojaa,
On tyyni rauha, on pyhä maa
Ja luonto kiittävi Luojaa.

Katveesta paimenpoika vaan
Tuon näkee suloisuuden;
On hiljaa, tuskin huokuikaan —
Hän havahtuu vois muuten!
Vaan silloin kellot soi karjojen,
Jotk' eellä paarmojen kiili: —

Heräsi tyttö ja — poikanen
Nyt taakse pensahan piili!

Vaan kevät, kesä lyhyinen
Kuin siivin ohi kulkee.
Syys saapuu, suru paimenten
Ja riemun laaksot sulkee.
Jo laumast' on susi kaatanut
Parasta hiehoa kaksi:
Nyt paimentyttö on muuttunut,
On käynyt murheisemmaksi.

Vaan paimenpoika lohduttaa:
„Kas pellon kuhilaita! —
Ne hiehoja taas kasvattaa! —
Ja muista niittymaita.
Suo syksyn tulla! ja talvi tuo
Paimenten juhlivan joulun,
Talv'-illat raittihin riemun suo,
Kun viulu soi kera laulun.“

Niin kesä vierii paimenten
Ja muistot hellät painaa;
Yks' etsii toista kaivaten,
Yhdessä oisvat aina.
Kun sitten näin kesät vuorottain
On mennyt, toisia tullut,
Niin poika, tyttönen rinnakkain
On vihkityynyllä ollut.

ILTALAULU.

Ukon ilmaa, sadetta,
Tyyntä, päivän paistetta —
Ken niit' aamull' aatteli!
Vaan kun päivä mennyt on,
Kaikki johtuu muistohon,
Ilta kaikki muistavi.

Päivän silmä sammuva
Luopi iltaruskonsa
Vainioille, metsillen.
Väsyttää jos paimenta,
Vielä soittaa torvea
Hyvästiksi saloillen.

Kylä viljavainion
Keskelt' aukee; laaksohon
Rauhaisaan se viettelee.
Sauhut kohden taivasta
Nousee ilta-uhrina,
Laakson virta vilisee.

Kylän lapset laulaen
Rientävät luo paimenen:
„Missä metsän tuomiset?“
Karja ammoo, kellot soi:
Päivän voiton ilta toi,
Kylän lapset riemuiset.

Sinne lauma kylläinen
Edellä käy paimenen.
Heltehestä väsyneet
Siellä virvoitusta saa.
Paiment' innoll' odottaa
Siellä kasvot kaivanneet.

Petoin kanssa kamppailla,
Myrskyss' olla, ukkoista
Kokea jos päivän saa,
Kunhan illan tultua
Löytyy koti rauhaisa —
Taistella se kannattaa.

PAIMENTEN TALVILAULU.

On kesä mennyt paimenten,
Ja kuihtui kesän kukka;
Syys ohitse on myrskyinen,
Pois metsän keltatukka.
Ne mennehet,
Vaan paimenet
On talven pakkasissa
Viel' iloiset,
Kuin tähtyet
Tuoll' ylätaivosissa.

Vaan kukkalaaksot muistoineen
Ei heitä paimenlasta:
Ne piilee paimensydämeen

Viluhun kuolemasta.
Viel' lauluja
Kuin niitulla
Saat kuulla paimenelta!
On ruusuja
Sen poskilla,
Ei poistu pakkaselta.

Nyt paimen metsäst' ajelee
Vaan havuja ja multaa,
Ja mieli täynnä hehkuilee
Vaan hunajaa ja kultaa!
Hän muistelee,
Kuink' kutelee
Nyt tyttö kangastansa,
Tai neulonee
Ja kehräilee
Hän äitimummon kanssa.

Ja hän, jok' kutoo palttinaa,
Hän ketä aatteleepi?
Hän muistaa mullan-ajajaa,
Hänestä lauleleepi.
Oi, poikanen
Jos tyttösen
Kädestä paidan saisi —
Ois lämpöinen!
Vaan noin nyt ken
Toivottaa uskaltaisi!

Saas jouluaamun joutua,
Voi hauskaa, riemullista!

Kun tervaslyhtyin loistossa
On kylät juhlallisna.
Ja kilvassa
Kun kelloissa
Kirkolle varsat juoksee! —
On tullunna
Nyt valoa
Maan paimenlasten luokse.

On Hiivanuutti, Laskiain
Kaks suurta talven juhlaa.
Oi, niistä kieli laula vain,
Et turhan päiten tuhlaa!
Kun illoilla
Soi raitilla
Tuhatta kellokaulaa!
Kun varsat vaan
On vaahdossaan
Ja nuorikansa laulaa!

Mont' talven jouto-illoista
Kuluupi leikkilöissä
Ja monta tanssin tahtia
On soinut tähtiöissä.
Ei murheitaan
Suo kaikumaan
Tää raitis paimen-elo.
On talvi vaan
Kuin tarinaan
Puettu kesän sulo.

Syys-illall' istuessa noin
Soi viulu, laulut luisti:
Ken miehentöitä, vaaroja
Yön hekkumassa muisti?
Vaan kopse kuuluu ulkona,
Ov' aukenee ja — ovesta
Sisälle vanhus keikahtaa,
Muut' yllä ei kuin paita;
Hän säärin seisoo paljahin
Ja katsoo „kuink' on laita".

Pään harmajan ken nosti noin
Yövuotehelta varhain,
Kun kukko viel' ei laulanut,
Tuo aamun virkku parhain?—
No, eihän koske kukkohon,
Min soitto, laulu tehnyt on. —
Hän vakavaan kun silmäilee,
Ujoina seisoo naiset
Ja vaiti miehet tuijottaa —
Niin kaikk' on kummanlaiset.

„Kun elin nuorna", ukko näin
Nyt laukes' lausumahan,
„Ei tyttö kättäns' antanut,
En mennyt ottamahan —
Ma kunnes töissä olin mies,
Niin että muut, kuin tyttö, ties
Mun urhoseuraan kelpaavan, —
Nyt tyttäreni tässä
On valmis kätens' antamaan,
Vaikk' ken ois pyytämässä!"

Tuo soimaus kuin käsky soi
Ja kaivoi nuorten mieltä.
Asehet nousi olallen,
Ei kuultu äänt', ei kieltä.
Kätellen jäivät tyttöset. —
Marilta vieri kyynelet. —
Kuin päivä ukkoispilvehen,
Niin riemu peittyi yöhön.
Viel' lähtöviulu vingahti —
Ja sulhot riensi työhön.

TOINEN JAKSO.

MATKALLA SYYSYÖSSÄ.

I.

On metsätiellä poikajoukko
Niin reipas astumaan.
Ken myrskyss' itkisi, ois' houkko,
Vaan mies ei milloinkaan.
Vaikk' usein hongat vuorten
Saa tuuli sortumaan,
On selkä notkee nuorten,
Ei sorru kuitenkaan.

Jos riemu runsas tyttötarhaan
Jäi poikaparvesta,
El' eksy toki nuorna harhaan,
Vaan kestä urhona!

Saas tulla taisteluita,
Ne meistä miehen saa,
Yön petoja tai muita —
Ne voimme karkoittaa!

Yö must' on, kesän kiiltomato
Ei loista ruohosta;
Vaan aamun voitto, runsas sato
On meillä toivona.
Pois nimen poikanalkki
Me kauas suljemme:
Kuin urho uljas halki
Maailman kuljemme.

II.

Syysviima vinkuu puusta puuhun
Ja metsä huokuu raskahasti.
Yön pilvet varjonsa luo kuuhun
Ja taivas katsoo surevasti.
Vaan vaikk' on luonnossa
Syys-yö ja kuolema,
Ain' nuorten rinnoissa
Elämän virrat pauhaa:
Ne rauhaa
Ei suo — ne jalohon vie taisteloon.

Nyt itkee luonto kyynelsilmin,
Syys kun sen riisuu kukat yltä;
Noin rinnan huokaus käy ilmi,
Kun kuihtuu ruusut lemmityltä.

Mut poikaparv' on vaan,
Kuin kevät, riemuissaan,
Ja toukolauluillaan
Se ennustaa: syysvallan
Ja hallan
Taas nuori kevät kerran karkoittaa.

Hitaasti valtansa yö heittää,
Pimeys ei sois' päivän tulla;
Yön varjot aamun otsaa peittää,
On usva luonnon hartiolla.
Vaan nuoret rinnoistaan
Saa usvat poistumaan
Ja aamun koittamaan,
Vaikk' keskell' luonnon yötä —
Miestyötä
On poikaparvi uljas alkamaan!

LAULU HEVOSPAIMENISTA.

Annas kuulla kertomusta
Poikaparven keskeltä,
Kuinka ennen hevospaimen
Eli syys-yön metsässä:
Kuinka alla kuusien
Luona niittylähtehen,
Havumajan edustalla
Roihui liekki korkealla,
Yötä mustaa valaisten.

Kuinka koivukannon päähän
Tulinuijaa jyskittiin,
Taikka paimentorven rai'ull'
Ilmanranta halkaistiin:
Metsät, vuoret vastasi,
Sudet, karhut pakeni.
Kellot vaan soi hevoskarjan,
Hirnu kuului liinaharjan —
Paimentaan se muisteli.

Satuja jos kerrottihin,
Peljätty ei peikkoja;
Painittiin jos toisinansa,
Aina oltiin veikkoja.
Nukkua jos tohti ken,
Jalat ilmaan nousi sen,
Vettä kylmää satoi päähän. —
Ken nyt, jos ei käynyt jäähän,
Taas ei tuost' ois virkkuinen?

Valvoa ja hoitaa tulta
Tääll' on virka paimenten;
Huuto, pauke, torven raiku,
Niissä pelko petojen.
Niin he lauman säilyttää,
Vaikk' on yö ja myrskysää,
Kunnes kultaotsa aamu
Koittaa — poistuu yö kuin haamu,
Rauha maille leviää.

KARHUN SAARTO.

Ryöstösaalist' usein rauhassa
Kun par'aikaa nautitaan,
Mehu mieless' on ja huulilla,
Rangaistust' ei aavistetakaan, —
Silloin saapuu nuolet kostajan,
Päättää päivät, matkat maailman,
Tilin vaatii ankaran.

Niinpä osmon, korven herran,
Kohtas kosto kerran,
Saalistaan kun aamusella
Räihävuoren kupehella
Ahmi parhaillaan.
Silloin saapui parvi nuorten,
Sulki tiet ja polut vuorten
Jahtiverkoillaan.

Joukko uljas ties:
Niinkuin yksi mies
Kuulat laskettava on —
Petohon.

Vaan ken käskyn ankarimman
Sai, ja toivon suloisimman
Tallentaa, ja kellä tahdon ponsi
Luja on, ei mielenhaave onsi, —
Valmis on hän mielellänsä
Täyttämähän tehtävänsä,
Säästämättä henkeänsä.

Semmoinen
Nuor' on joukoss' sulhanen.

„Kättä neidon enkö voittais,
Kun sen miehen työllä saa?
Nuorukaisna enkö koittais
Vanhain toivot vahvistaa?
Mik' on miesten työksi luotu,
Lie se mun myös tehdä suotu!"
Näinpä sulho rohkeasti.
Silloin joukko vakavasti
Tähtäsi —
Paukahti!
Huuto hurja raikui,
Vuoren rinta kaikui!

Vaan nyt nousi kämmenilleen
Korven herra kauhea;
Ennustaen vainojilleen
Kuolemaa ja kostoa. —
Päälle karkaskin
Kaksin kämmenin,
Irvihampahin,
Karjunalla
Hirmuisalla!

Pyssyn ponsi, kirveslapa,
Minkä kukin löytää!
Paeta ei ole tapa,
Päälle parvi töytää.
Ensi miesnä ken on siellä,

Jonk' on peto melkein niellä?
Hän, tuo nuorin,
Pulskin, suorin,
Sulho parven parhain!
Hänpä viskaa
Lailla huiman
Pedon niskaan
Iskun tuiman —
Mutta sortuu varhain
Maahan alle kämmenten,
Raivoisten.

Avuks' ehtii toiset.
Silloin sinkuu iskut julmat,
Lyönnit rajunmoiset:
Puhkoo pedon otsakulmat,
Verihinsä sulloo, sortaa,
Maahan murtaa
Urhokkaan
Korven kuulun valtiaan.

Miks ei kuulu riemun raiku,
Miks ei kaiku
Kajahtele vuoresta?
Voittoparv' on synkkä aivan,
Lailla taivaan,
Jok' on pilvivaipassa.
Siit' on päivä pilvessänsä,
Poikaparvi murheissaan:
Urhon alku, ystävänsä,
Tainnoksiss' on haavoistaan.

Vaan ei hädäst' auta voivotus, —
Työstä, toimesta on lohdutus.

Kotihin nyt vaan on tie.
Heinäreki, valjahat
Niityll' on. Siell' uljahat
Ruunat syö; — kas niistä pari
Reippahasti kyllä vie
Saalihit ja sairahat,
Vaikk' ois tie kuin hiekkakari. —
Elävän ja kuolevaisen,
Vanhuksen ja nuorukaisen
Koti, armas koti saa
Rauhoittaa.

PALAUS.

Himmeesti pärevalkea
Valaisee uuninkorvalla
Nokisen orren alla.
Sen luona, käsi poskellaan,
Uneksii tyttö valveillaan
Kuin illan kuutamalla.

Innosta mieli hehkuaa,
Se silmäin kautta soimuaa,
Kuin joskus pohjan palo.
Ja kyyhky kotkan rohkean
Saa siivet — sulhon seurahan
Se kiiruhtaa kuin valo.

„Oi, armas, joukost' uljahin
Sä ollos! — tullen kotihin
Saat miehen-arvon kantaa.
Ja tyttös, juosten vastahas,
Sukostaa huulin poskeas,
Kätensä sulle antaa.

Koi, anna aamun joutua,
Hän saapuu, saalis seurassa
Ja voittolaulut raikuu.
Niin nuoret, vanhat riemuitsee,
Ett' ilmanranta kohisee
Ja kylän kummut kaikuu.“ —

Sai vihdoin päivä puolehen,
Syyspäivä tumma, sumuinen,
Kuin murhevaipassansa.
Vaan silloin hetkeks' aurinko
Pilkahti — pilvilouhisto
Sen laski luolastansa.

Nyt kansa kulki kujallen
Ja voittajille riemuiten
Se kiitoslaulut kantaa.
Ylinnä Kallen nimi soi:
„Hänestä urho tulla voi,
Kun Luoja elää antaa.“

Kas silloin hapsin hajonnein
Keskelle nuorten kumppalein
Riens' innoissansa Mari.

Siell' luona korven kuninkaan
Nyt kansa kiehui riemuissaan,
Syleili nuori pari.

Vaan päivä väistyi pilvehen,
Syys saapui taasen sumuinen —
Vait synkistyi nyt kansa;
Ja Mari hämmästyksissään
Syvästi heltyi itkemään —
Hän itki sulhoansa.

„El' itke!" Kalle aprikoi,
„Näin nuorna syys ei tulla voi,
Sen kevätlempi voittaa.
Sun nähtyän' en kuolla saa,
Sinussa lemmin maailmaa,
Sun kauttas taivas koittaa!"

Taas uljasta kaks' orhia
Otusta kiskoi vaahtoisna —
Reen tallat tulta tuiski!
Kelmeenä sairas verinen
Taas istui karhun kupeellen
Ja armastaan vaan muisti.

Vaan Mari toivon, epäilyn
Välillä horjuu — lemmityn
Hän suree onnetuutta:
Syys kadehtiiko nuoruuden
Keväältä ruusuin, liljojen
Suloa, tuoksuisuutta?

KOLMAS JAKSO.

PYHÄN AATTO.

On ilta, Herran päivän aatto
Ja kirkon kellot kumisee:
Näin päivän töistä väsyneille
Ne juhlalevon julkaisee.

Vakaana, tyynnä, hartahana
Käy kansa töiltään kotihin.
Ken täyttänyt on tehtävänsä,
Sill' ain' on rauha suloisin.

Pois arkitomut iltasilla
Saa päivämies nyt puhdistaa.
Kirkkailla juhlavaattehilla
Hän Herran päivää odottaa.

Yö vihdoin, hiljainen kuin hauta,
Syliinsä sulkee nukkuneen.
Hän nukkuu, kunnes aamun koitto
Herättää Herran huoneeseen.

UNETON.

Unessa muut on autuaassa,
Ken yksin valvoo, rukoilee?
Ken juhlan valko-vaattehissa
Taivasta kohti huokailee?

Hän onko tunnon tuskissansa
Ja etsii sielun lepoa?
Tai rauhan-enkel', Luojaltansa
Jok' anoo maalle armoa?

On ihminen, on luonnon lapsi,
Keväimen tytär nuhteeton;
Ylkänsä pelkää luopuvaksi —
Siit' on hän valpas, rauhaton.

Ei unta saa, hän hiipii yöhön,
Hän etsii kullan kotoa:
„Oi, jospa aamun koittehessa
Ylkääni voisin kohdata!“

Ei kuu, ei tähdet taivahalta
Valaise tietä tyttösen,
Epäilys hältä toivon peitti,
Kuin taivahan yö pilvinen.

Ei pettäjää hän yljässänsä,
Mut valoansa etsii vaan;
Hän etsii kevätlempeänsä
Ja toivon aamuruskoaan.

VALONSÄTEITÄ YÖHÖN.

Tyyn' ilma on kuin hallayönä,
Kuin taistelust' ois uupunut;

Pimeys murhekapaloonsa
On luonnon kaiken verhonnut.

Ja neito sulhon kartanolle
Nyt hiipii valko-vaatteissaan;
Hän lohdutusta, virvoitusta
Tuo sairahalle rinnassaan.

Vaan vastahan mik' outo loiste
Sielt' ikkunoista hohtelee?
„Hän ehk' on terves — voiton vuoksi
Nyt nuoret siellä riemuitsee!

Siell' lauletaan ja viulu soipi,
Mä saavuin voittojuhlahan!
Tääll' yöss' en viihdy harhaellen,
Kosk' avata voin taivahan."

VALVOJAISET.

Siell' laajan pöydän ympärillä
Nuor' istuu parvi paimenten,
Ja korven saalis, karhun jalka,
On olvikannun viereinen.

Vaan alla orren honkapuisen
Ei riemunkannel kaiukaan,
Ja reunall' ei nyt honkapöydän
Juo nuoret riemumaljojaan.

Ei viulu-Aapran virret vieri
Nyt lailla hyppysoitelman,
Ja laulu nuorten metsämiesten
On sävel surun haikean:

On parvest' uljain miehentoivo,
On ylkä sorja sortunut.
Hän, jonka luoti karhun löysi,
On kylmäks' aivan kalvennut.

Siin' äiti istuu kyynelsilmin
Pään luona poikavainajan,
Ja isä, vailla lohdutusta,
Myös sortuvans' sois hautahan.

„Miks' omiaan ei syksy riistä,
Vaan kevätvesat katkaisee?
Tääll' elänyt ken kyllin onpi,
Hän hautahan jo joutanee."

Näin kaikuu virret kaipausta
Ja viulun kielet surua.
Niin ilmestyypi valko-impi
Sisällen yöstä mustasta.

Hän kirkastui — vaan haamun lailla
Kasvonsa kohta vaaleni:
Kuin kuolon enkel', armahansa
Hän vuotehen luo lankesi.

Nyt kynttilätkin kirkkahammin
Valaisi kuolinvuotehen
Ja sävelvirrat suruisammin
Soluivat kautta sydänten.

Yön kaiken voimakkaasti kaikui
Näin murhevirret ahkeraan,
Vaan ylkänsä luo impi vaipui —
Ja siit' ei noussut milloinkaan.

Syysluonto armotonko voitti
Näin ihmis-elon kevähän?
Kun kukka puhkes, päivä koitti —
Jo hallayö vei hedelmän.

Vaan varro! Herran päivän tullen
Saat kuulla kelloin kaikuvan,
Saat kuulla täältä kutsutullen
Ikuisen kevään koittavan.

VUODET 1878—1881.

MAAN JA TAIVAAN TÄHDET.

Talvi-illalla
Kulki kaupunkiin
Matkamies.
Maassa kirkkahan
Lyhtytähdistön
Näki mies.
Vaan ne myöhempään
Synkkään pimeään
Sammuivat.

Maa kun musteni,
Siitä synkistyi
Matkamies.
Lyhtytähdet maan
Vihdoin sammuvan
Nyt hän ties. —
Vaan ei taivahan
Tähtein sammuvan
Nähnyt mies.

Pain. 6/2 1878.

TYTÖT LINTUJA.

Tottakin, hitto jos vie,
Tyttöset lintuja lie,
Lentäviä,
Koska ei saavuta Matti,
Heit' ikänä.
Taas Simo sen tytön otti,
Lintunen tuo hänet vei
Taivahan seitsemännen
Kynnyksellen.
Nyt ilojaan Simo laulaa
Matti kun nurmella maan
Murheisna vaan
Kastavi kaulaa.

Pain. 13/2 1878.

ELOHON MAAN.

Himojen liekki
Lekahti maassa,
Poroksi poltti
Maan asujat.
Jumalan kosto
Taivaalla syttyi,
Lakaisi maasta
Turmelijat.

Siunaus lailla
Taivahan kasteen
Virtaili taasen

Elohon maan.
Paisteella armon
Luojamme nosti
Henkensä maassa
Hallitsemaan.

Elämän henki
Kukoista maassa,
Kohoita luonto
Korkeuteen!
Himojen liekki
Tomuhun paina,
Säilytä luotus
Ikuisuuteen.

Pain. 9/3 1878.

MUUTOS.

Kukka kukalt' ennen aina lemmin, leikitsin,
Mutta sataa lempiessä yhden unhoitin;
Vaan nyt yhtä armastellen ainoata
Unhoitan mä joka päivä sata.

Pain. 8/6 1878.

KIRKKOMATKA.

Kun halki seljän aaltoisen
Mies souti kirkkohon,
Jäi venhe kirkkorannallen,
Hän itse templiss' on.
Hän siellä kuulee, ett' on maan
Elämä kirkkomatka vaan
Ja hauta kirkkoranta.

Elämän venhe matkalla
Kun särkyy, sill' on tarjona
Satama: haudan santa.
Hän, henki, kirkkomatkallaan
On valmistettu, nostetaan
Pois sovun maihin sointuisiin,
Ikuisen rauhan temppeliin.

29/8 1878.

VIIPURIN VAPAAEHTOISEN PALOSAMMUTUS-KUNNAN MARSSI.

Säveleen näille sanoille on sepittänyt R. Kajanus.

Niinkuin rientää uljas urho vasten vainojaa
Innoll' aina isänmaansa puoltohon,
Niinpä pojat, rauhanmiehet, leiju nostakaa,
Kosk' on noussut luonnonvoimat raivohon!
Yksin mielin lannistamme luonnonvoimat vimmastaan,
Rauhantöitten palveljaks' se kahlitaan.
Päivä taikka yö,
Lepo taikka työ,
Valmis ollos vasten tulta taistelemaan!

Ahkeruus ja työ ja toimi rikkautta luo,
Kartanot ja kaupungit se nostattaa,
Kansakunnan karttua se mahtavaksi suo,
Rauhantöitä, rauhanpojat, suojelkaa!
Vapaina työ, voima, henki uhriks' yhteiskunnallen
Antakaamme lailla jaloin isien!
Päivä taikka yö,
Lepo taikka työ,
Valmis ollos vasten tulta taistelemaan!

Leijumme, sun ympärilläs into liekitsee,
Into nuori, valmis vaarat voittamaan.
Vaikka myrskytuulet murhatulta auttelee,
Meill' on käsky: avuks' lähimmäisen vaan!
Usko uljas, tahto tuima, altis itseuhraus,
Niist' on vaarass' apu, voitto, lohdutus.
Työ ja taisto vaan
Meille Suomenmaan
Luonnonvoimat aarteita saa antelemaan.

15/11 1878.

KÄYNTINI IMMEN HAUDALLA.

On ilta, kesä-ilta,
Jo päiv' on mailleen mennyt,
On tyyni rauha vaan.
Keveä kukkain tuoksu
Metsässä viimehtii.

Maa vaikk' on täynnä rauhaa,
Mun sielussan' on myrsky,
Katumus katkera.
Mä haudall' immen hurskaan
Käyn ahdistuksessa.

Tuo impi kerran kutsui
Mun „toivoks' synnyinmaani" —
Niin kallihiksi mun!
Mä hurja unhoitinko
Tuon toivon siunatun?

Tomuinen sielu parka
Nyt täynn' on ahdistusta
Ja huokaa tuskissaan,
Ett' turhuus alttarilleen
Mun viettel' uhraamaan.

Oi, maani, kallis maani,
Oi, milloin velkas vaadit
Ja täytän toivosi?
Oi, hauta, kallis hauta,
Suo tulla luoksesi!

Partaalla virran pauhun
Rauhainen hautakumpu
On immen hurskahan.
Katuen synninlapsi
Ma sinne uskallan.

Oi, ruusut, valkoruusut,
On haudall' immen armaan
Teill' onni kukoistaa.
Häpeestä tuskin tohdin
Ma teihin katsahtaa.

Eteenne maahan vaivun,
Hartaasti voimaa uutta
Taivaalta rukoilen:
Pyhitä, Luojan henki,
Tomua ihmisen!

Ja helmet, kuumat helmet
Mun silmistäni tulvi

Armaalle haudallen.
Kuin immen sielun, silloin
Näin iltatähtyen.

Nyt lohdutus ja rauha,
Nyt toivonvirrat vuoti
Taas sieluhuni mun.
Sain uutta voiman tulta
Haudalta kaivatun.

Jos virta, elonvirta
Mun vasta uhkaa niellä,
Mutaansa upottaa:
Kun muistan immen hurskaan,
Uus' henki virkoaa.

1878.

RUNO,

lausuttu

Suomalaisen lyseon perustamiskokouksessa,

Viipurissa, Tammikuun 15 p. 1879.

Ei vaan leiväst' elä ihmissuku:
Sana Luojan, aate, hengenmahti
Maailman loi, muodostaa ja johtaa.
Ja kun aate, rakkauden luoma,
Ihmisrinnan nytkin valtaa, valmis
Hän sentähden uhraamaan on leivän,
Hengellensä voitoks' elääksensä.

Moinen aate, kansallinen aate,
Kansan itsetunto on, jok' ohjaa
Kansakunnan omast' itsestänsä,
Omist' oloista ja keskuksista
Etsimään ja kasvattamaan suurta,
Korkeaa ja arvon-ansioista,
Omituista, uutta ihmiskunnan
Ihailuksi, elinrakenteeksi,
Palvellen näin kukin kulmallansa
Ihmiskunnan suurta tornintyötä,
Taivahasen ylttyväistä kerran:
Sivistystä suuren ihmissuvun.

Moinen aate, kansallinen aate,
Suomen kansan elimihin uhkui,
Kuohutellen luonnon lähtehestä,
Kansan hengest', ennen nukkuneesta,
Vilppahan ja valvovaisen virran,
Virran vastuksia murtavaisen,
Laajenevan, taajenevan tulvan —
Kansalliset riennot, oudot ennen,
Hartauden, innon uppo uuden,
Itse-uhrauksen ihmevoiman,
Opin-innon, valon valloituksen —
Kunnes aaltoaapi kaikkialla,
Kaikkialla kansan henkivalta,
Kansan henki kansaa vartioipi.

Moinen aate, kansallinen aate,
Läpi Suomen etelän ja pohjan,
Kautta Suomen sydämen nyt käypi,

Nostatellen, luoden loitsimalla
Kansallisen hengen oppitarhat,
Joissa ajan tulevaisen toivot,
Kansan lapset, kansan rakkauden
Päivänpaistehessa versostuvat,
Siunauksesta rakkauden töiden.

Moinen aate, kansallinen aate
Myös loi innon Suomen itämaille,
Hartauden, toimen tänne tuotti,
Kansan kutsui avuks itsellensä,
Oman toivehensa täyttäjäksi:
Päästämähän kansan kasvavaisen
Tiedon-tarhaan oman kielen kautta.

Kansallisen omantunnon ääni
Kajahtaa nyt kautta Itä-Suomen,
Rajojenkin tuolla puolen tuntuu:
Nouse, kansa, valvo vanha suku,
Kauan kaihoksissa unteloinut
Alla vitsan vierahan ja vallan!
Tunne lippus, uhris ilmi kanna,
Hengenvalta, kaiken vapauden
Alku-ehto, itsellesi hanki,
Maallisella uhrill' osta kallein,
Maassa kallein, suurin taivahassa,
Jälkipolven perintö ja aarre:
Hengenvalta, vapauden mahti.
Nouse, kansa, valvo vanha suku,
Itä-Suomi, Karjalainen kanta!
Muistojesi hiilloksesta lietso
Toivojesi toinnutteeksi tulta:

Täältähän, kas täältä Suomen suku
Mainehensa maailmalle nosti,
Täällä kuulun kunniamme lähde:
Kansallisen hengen ikihelmet,
Laulut suuret Kalevalan kansan
Täällä syntyi kansan sydämestä,
Sydäntenpä sytteheksi lähti. —
Nytkös, koittaessa ajan uuden,
Piilloksissa tääll' ois luonnon-lähde,
Kansan henki, nukkuis hangen alla
Virtomatta maata vihannaksi,
Kansallisen viljelyksen maata?
Koteloonko särkyis hengenhelmet,
Ilmestymätt' iloks' ihmisille,
Maalle kuuluksi ja kunniaksi?
Nouse, kansa, valvo vanha suku,
Itä-Suomi, Karjalainen kanta!
Lahjat sull' on muita muhkeammat,
Henki herkempi ja herttaisempi,
Muistot mainioimmat maailmassa,
Kalevalan kaukahiset muistot.
Kunpa nouset, nouse notkeasti
Oman toivehesi täyttäjäksi:
Laittaos pääkaupunkisi kuulu
Kansallisen koulun kaupungiksi,
Oppitarhaks' omankieliseksi,
Josta opin korkeamman tähkät —
Niinkuin muinen valkeuden oppi
Karjalan pääkaupungista kulki,
Valtavasti laajeni ja voitti —
Puhkeaa ja singahtaapi kauas
Suuren Suomen, kaunon Karjalamme

Iloks', ihmeheks' ja ihanteeksi;
Jossa lapset täältä sekä tuolta,
Itä-Suomen suuren ilman alta
Versostuvat maansa mainioiksi,
Haltijoiksi Kalevalan hengen,
Laulajoiksi sekä loitsijoiksi,
Loitsijoiksi uuden aikakauden,
Sankar'-ajan kunniasta kuulun.
Itä-Suomi, Karjalainen kanta,
Laittaos pääkaupunkisi kuulu
Kansallisen koulun kaupungiksi!

Näenhän jo isät Itä-Suomen,
Kasvattajat kansallisen toivon,
Näen silmät toivon säihkehessä:
Rinnass' innon kansallisen hehku
Kertyvät he avuks' asiansa. —
Pyhittää jo kansallinen aate,
Rakkauden aate, Suomen kansan.

TURHAKO ELÄMÄ?

Turhapa tääll' elo ihmisen on,
Hyörintä houkkoin:
Erhettymään, katumaan tekojaan
Syntyvät tänne;
Erhetyksistään kärsimähän tuhat tuskaa
Katkerata;
Syntyvät vaan kokemaan — ylen harvoin ja myöhään
Viisastumaan.

Leikinkö vuoks', ivan tähdenkö vaan
Ihminen luotiin,
Jos elämää tämän täytteheks' ei
Luotuna hälle?
Ihminen en, niin tietäen, olla ma tahtois,
Hukkuva pois.
Ei! elämää, elämää iki henkeni kaipaa,
Uutt' elämää!

23/4 1879.

SIELLÄ JA TÄÄLLÄ.

Jo taasen pääsin kotoisehen luontoon
Pois kaupungista rauhattomasta,
Taas ihmiskeskustahan hyvänsuontoon
Pois tomupilvest' onnettomasta.
Siell' ihmistelme ja pauhu vaan,
Tääll' onni, rauha on työssä maan.

Sot'-asehissa siell' liehuu kansa
Ja soittaa vaan sotatorviansa;
Tääll' luonnon helmahan sointuisaan
Vaan paimen laskevi laulujaan.
Ja runon hengetär täällä kohtaa —
Maantyttö kaino hän syntyjään —
Hän kukkalaaksojen kautta johtaa,
Lumoten maailman ihmeillään.

Pääkaupungin tomupilven tanner
Voi sota-urhoja miellyttää,
Vaan rauhan töille on maalla manner
Ja salo lauluja synnyttää.

25/7 1879.

LUOMISEN KEVÄT.

Ensi kevätpäivä loisti
Yli kaiken luomistyön;
Valon Herra varjot poisti,
Tunnettu ei valtaa yön.

Herran kirkkautta kohti
Kaikki luodut nosti pään,
Lemmen voimaa luonto hohti,
Mielt' ei karsast' yhtäkään.

Toisen onni toista nosti,
Riemun syyn soi runsahan,
Lempi lemmen töitä kosti
Halki kevätmaailman.

Kukat — ennen varsissansa
Aattehina piilivät, —
Loistivat nyt, tuoksullansa
Maailmata täyttivät.

Leijonakin kukkaseensa
Mieltyi — naarasleijonaan;
Uroskyyhky kultasensa
Lauloi — kukkaseksi vaan.

Luonnon morsiamet täytti
Aamukaste keväinen. —
Miehen sydämessä näytti
Aatehelmet piillehen.

Yksin, varsi kukkaa vailla,
Kaipion hän tunsi vaan;
Onnen keskelt' orvon lailla
Viel' ei löydä onneaan.

Luonnon Herra, luotu maata
Eedeniksi hoitamaan,
Itse riemuita ei saata, —
Varsi kaipaa kukkastaan.

Silloin luonnon hekkumasta
Vuoti tunne suloisin,
Ylin aate taivahasta —
Mies ne nautti sydämin.

Kaunihinta nähden, vaipuu
Sankar' ihme-unelmiin.
Näkee unta — vihdoin toipuu —
Kukkansa luo Eedeniin.

Tunne suloisin ja ylin
Aate, uni kaunihin
Miehen sydämen ja sylin
Täytti — nainen luotihin.

Ihminen, jot' onnen hukka
Peljätti, nyt nousta voi.
Luomiskevään viime kukka
Vasta täyden kesän toi.

12/8 1879.

PURO.

Puronen niityn liepehellä
On pieni virraks', ojaks' suuri,
Sen oppineetkin hylkää juuri,
Ei tiedä kirjat nimitellä.

Ei tehdas eikä mylly pyöri
Sen juoksussa, niin vienoisessa;
Sen matalassa lainehessa
Ei höyrylaivain liike hyöri.

Se suurt' ei voi, ei tiedä, toivo,
Vaan kukkanientä, vainiota
Se virvoittaa — sen tyyni sota
On vapaa rauhantyö, ei raivo.

Tien vastukset silt' usein sulkee
Ja nöyrtyen se väistyy, kaivaa,
Niin kokee monta matkavaivaa,
Vaan valtavirtahan tok' kulkee.

Niin virta paisuu mahtavaksi
Ja laivat, tehdastyöt se käyttää,
Se voiman, rikkauden näyttää
Purojen pienten nostamaksi.

$^{19}/_{8}$ 1879.

SYYSLAULU VUONNA 1879.

Viipurin lyseon avajaisissa
2 päivänä syyskuuta.

Miehen into ilmoitaksen
Töissä, ei vaan sanoissaan.
Niin soi ääni sydämissä
Kautta suuren Suomenmaan,
Kevätkylvöjään kun kansa
Lapsensa tuo niittämään
Hellin mielin, riemurinnoin,
Valmis Luojaa kiittämään.

Rakkaudella toivon touko
Kevätsäällä kylvettiin
Seitsemähän peltosarkaan:
Suomen kansan kaupunkiin.
Vilj' on valmis — hengenvilja
Maisest' ainekylvöstä.
Syy on lasten, poikain, naisten,
Rientää, koota, niitellä.

Kevät-touon syksysato
Kylvetähän uudelleen

Nuoren kansan hengen peltoon,
Lasten sydän-uumeneen.
Vasta versoo siellä siemen
Uuden ajan tähkäpään,
Jonk' on jyvä kaiken kansan,
Ei vaan harvan, itsekkään.

Äidin, isän veri hehkuu,
Kuumenee, kun armaitaan
Tuovat kansan lemmen luomaan
Tiedon satusaarelmaan.
Rakkaus, rukous ja toivo
Kuohuu kansan silmihin;
Uskot: syys jo keväkäksi
Vaihtuu vallan väkisin.

Kevät onkin: Kansallinen
Aate luopi maailmaa;
Kansa, kuullen ääntä aatteen,
Tottelee vaan Jumalaa.
Hehku, intoellos, kansa!
Mutta muista ainiaan:
Miehen into ilmoitaksen
Töissä, ei vaan sanoissaan.

NUORI VIERAS.

„Tuo nuori vieras pöydässä
Ei syö", niin moittii emäntä.

Eihän syö, no tietää sen —
Vastapäätä tyttären.

On poissa tytär pöydästä.
„Ei vieras syö“, niin emäntä.
Eihän syö, no tietää sen —
Ikävissä, kaivaten.

Taas emännäll' on vieraita
Niin paljon — häät on talossa!
Jo syö vieras entinen —
Vierell' istuu tyttären.

KORKEIN.

Halki laajan
Metsälaakson
Lensi perho.
„Onhan ihme“,
Kuiski kukka,
„Lennät noin!“

Halki ilman,
Tuulten teitse
Kiiti kotka.
„Luojan luokse“,
Huokui honka,
„Nouset noin!“

Niinkuin taivaan
Tanssitanner
Leijui pilvi.
„Ilman ääret“,
Voihkui vuori,
„Täytät noin!“

Yllä tähtein
Tanssiseuran
Paistoi päivä.
„Suurin, korkein!“
Huokas kuu, „kun
Nouset noin!“

Asui maassa,
Voitti taivaan
Ihmishenki.
„Yli luotuin“,
Haastoi Koitar,
„Nouset noin!“

Maan ja taivaan
Kautta huokuu,
Henkii Luoja.
„Suurin, korkein!“
Kaikki luodut
Tunnustaa.

22/9 1879.

NUORI LUISTAJA.

On kirkas, liukas luistinjää.
On nuorten raitis riemu tää!
Jää kannattaa.
Siis luikukaa!
Mies uljain ensin ennättää!

Jää läikkyy, väikkyy, ruskailee,
Jää vongahtaa ja tuskailee,
Kun pelvotta
Sen kannella
Nuor', uljas parvi kilpailee.

Kaks innon poikaa kiitämään
Nyt lähtee saareen siintävään:
Yks jälkeen jää,
Yks ennättää —
„Kas, taivas välkkyy alta jään!“

Jää viekas virtapaikalla
On tyynenkirkas, loistoisa.
Ken aavistaa,
Ett' ennustaa
Sen taivasloiste kuoloa?

Vaan nuoren posket ruskoittaa
Ja silmät riemuin hehkuaa.
Ken aavistaa
Voi kuolemaa,
Kun rinta toivost' aaltoaa?

Ja nuorukaisen silmissä
On saari kaunis, siintävä.
Jää ruskailee,
Jää tuskailee —
Vaan virran jää on pettävä . . .

Jää petti taivasloistollaan.
On rannall' itku, parku vaan.
Oi, lohtukaa!
Ei surra saa!
Jään all' on taivas loistossaan.

12/11 1879.

TULTA LAINAAMAAN.

„Äsken tulit — nyt jo pois?
Paremp' ettet tullut ois!
Tulit tänne niinkuin vaan
Tulta lainaamaan."

„Oikein arvasit! Sen tein:
Pyhää tulta luotas vein.
Auta, armas, aina vaan
Liekki leimumaan!"

1879.

LAUPEUDEN ENKELI.

Nälkävuonna hallasuolla torpan väki sairastui.
Lopuss' oli pettuleipä, taudin tuskat tuimentui.
Kylä kaukana. Nyt mistä hoiva, huojennus?
Luojallenpa yksin kuului köyhän rukous.

Silloin orpo mierontyttö saapui suolle torppahan;
Hänestä tek' itselleen nyt Herra pyhän palveljan.
Lähtehestä toi hän vettä, leipää laukussaan,
Sieluillen hän lohdutusta lauloi rinnastaan.

Lieventyi nyt taudin tuskat, mieli virkos sairasten,
Henki huokas sanattoman kiitoksensa Luojallen.
Orpo kiitti onneansa, lohduttaa kun saa,
Iloks' olla ihmisille, heitä rakastaa.

Viikot vieri, leipä loppui — tauti yltyi uudelleen;
Houreihinsa torpan väki taasen vaipui vuoteelleen.
Ken nyt virvoitusta tuopi? Orpo valvontaan,
Nälkähän on nääntyneenä eikä jaksakaan.

Tuoni tuopi rauhoitusta — vanhemmat ja lapset vei.
Taudin tuskaa, vaikerrusta äsken kuului — nytpä ei.
Orvon kyynel loistaa vainen, kuuluu huokaus:
Onni loppui hältä: olla muiden lohdutus.

„Vanhemmistani jäin ensin, nyt mun jätti maailma.
Kelle voin nyt onneks' olla, lohdutusta tarjota?
Kylässä — ken sinne jaksais! — ihmisiä ois, —
Tarpeheton lienen maassa, joudan täältä pois.“

Näin kun toivoi mieron orpo, silmät kohti taivasta,
Ilmestyi het' outo, vieras matkustaja ulkoa:
„Rukoukses kaikk' on kuultu, tahtos toimitan,
Riemun rakkauden töistä sulle valmistan.

Kun sä kaipaat puhtahinta palvelusta Jumalan,
Kuolemata maistamatta autuaaks' sun koroitan:
Laupeuden enkel' olla saat sä ainiaan,
Tuskain lohdutusta kantaa asuville maan.

Missä sairas on ja missä sota, vainot ahdistaa,
Siellä laupeuden enkel' lohdutusta tarjoaa.
Täynnä Luojan rakkautta maljas olkohon,
Onnesi on, lohdutusta kun saa onneton."

PIKKU ELLI.

Usein ihmisiä maan
Enkeleihin verrataan —
Turhaan tosiaan!
Vaan jos pikku Ellillen
Luoja antais siipyen,
Muut' ei puuttuiskaan.

Rafaelin, Murillon
Enkeleitten viaton
Katse hällä on.
Mutta Ellin tyyneys,
Armas ihmelempeys —
Muille mahdoton!

Nyt jo jaksaa uskoa
Enkeleitten varjella
Voivan pahasta.
Miss' on puhdas kauneus,
Siell' ei synnin-ajatus
Mieltä valloita.

MYLLYPURO.

Ei rikas — köyhä myllär' vaan
Tuoll' asuu mökki-huonossaan
Purosen pienen partahalla.
Puroa talvi kahlehtii
Ja myllär'-ukko huolehtii,
Ja metsä huokuu korkealla.

On mylly luoman laskussa
Niin jäykkä, jäinen, kankea,
Ei tullia sen työ nyt anna.
Purosen ääni alta jään
Ei kuulu tuuless' ensinkään —
Ei heikon ääni kauas kanna.

Kun metsä huokuu, humisee,
Mies rannall' usein käyskelee
Ja korvansa hän alas painaa:
Niin silloin soitto heloisa
Purosen pienen rinnasta
Suo hälle toivon, lohdun lainaa.

Mies lastensa luo kiiruhtaa,
Ja vaimo heille valmistaa
Nyt suurusviljan viimeisensä.
Kun viel' on tuulta, tuiskua,
Niin sekoittaa hän pettua. —
Jos joutuis kevät lämpöinensä!

Niin metsän tuuli lämpiää
Ja rannan lumet heltiää,
Puronen tulvillaan jo pauhaa.
On mylly valmis pyörimään
Ja myllär'-ukko mielissään,
Kun mylly tullin tuo ja jauhaa.

On rannan louhten lomihin
Jo noussut lemmenkukkakin,
Jot' armastelee luoman laine.
Kuin ranta ruokkii kukkiaan,
Niin myllär'-äiti lapsiaan
Ja molemmill' on riemun-aine.

Viel' itse myllär'-ukko on,
Purosen lailla, kolkkohon
Nyt vyötty talvikuorehensa.
Vaan, läsnä kuullen, sydän sen
On rinnass' armas: keväimen
Se toivoo, tahtoo lapsillensa.

5/1 1880.

UKONSYÖTTI.

On vuorell' uljas temppeli,
Sen torni nousee rohkeasti,
Kuin tahtois taivahille asti,
Maan arkihuolet hylkisi.

Jos ukkonen, jos myrsky-yö
Lyö sydämihin honkapuitten,
Voi rikkoa se rinnat muitten,
Sen liekki temppeliin ei lyö.

On ihmisrakkauden työ
Siell' ukonsyötti — lemmenvalta
Voi vihan lientää taivahalta,
Vaikk' oiskin maassa synnin yö.

7/1 1880.

PÖLLÖN VIISAUS.

Tarhapöllöllen kun kerrottiin,
Että hänen sukulaisensa,
Uljas kotka, läsnä taivasta
Asustaapi hongan latvassa —
Riemust' innostui hän pyörryksiin.

Virkosi. Nyt jahtihaukan luo,
Vanhan hoviherran, kiiruhti,
Häntä pyysi, oikein rukoili:

Haasta, serkku, että herrasi
Mulle armon edessänsä suo!

Loistaessa tähtituohusten
Valta-istuimen luo saavuttiin.
Kotka mieltyi pöllön palaviin
Silmiin, vaikka hullunkurisiin,
Ennushenkeä niist' arvaten.

Pöllö lintuin valtiossa niin
Nostettiin profeetan kunniaan.
Öisin onnistui hän virassaan:
Pelkoa ja vapistusta vaan
Levitti hän lintuin sydämiin.

Yöllä uskottiin, kun peljättiin.
Aamu totta virkki valollaan:
Avosilmin neuvoi liikkumaan,
Valoa ja taivast' uskomaan.
Pöllön viisautta naurettiin.

Häpeissänsä pöllö sittemmin
Pimeässä vaan nyt vaikuttaa. —
Päiväst' ennustaa hän kuolemaa.—
Vaan nyt käki, rastas, leivo saa
Lauluin täyttää lintuin temppelin.

7/1 1880.

KEISARIN, SUOMEN SUURIRUHTINAAN ALEKSANDER TOISEN

viidenkolmatta hallitusvuoden riemujuhlana

Maaliskuun 2 p. 1880.

I.

Kansa, viel' on muistossas
Nuori, uljas Ruhtinas,
Mieli täynnä jaloja
Aatteita ja toivoja.
Sydän nuori aaltoeli
Rakkautta tulvillaan:
Kansain toivot Häness' eli,
Kansain onni kalleinnaan.

Vaikk'ei silloin valtikkaa
Kantanut, loi suloisaa
Lohtua jo kärsiviin.
Valoi kansain elimiin,
Aamuruskon lailla, uutta
Elonvoimaa, tenhoa;
Suojaeli vapautta,
Hellitteli kahleita.

Itse jalo kevät, Hän
Kantoi kansain kevähän:
Tallensi sen povessaan
Suuriss' aatteiss', aikeissaan.
Paljon suurta nuorukainen
Kantanut lie rinnassaan,

Mies kun jalotöillä maineen
Kiitosta sai kaikumaan.

II.

Kun toivottu nous valta-istuimelle
Ja tarttui kansakuntain valtikkaan,
Kohosi miljonien sydämelle
Rukous, nousten uumenista maan,
Ja toivonriemu aavistuksen lailla
Sit' ennusti, mit' oli oltu vailla.

Ja niinkuin kevätpäivä noustuansa
Maan kaiken täyttää siunauksellaan
Ja salot, salmet laskee kahleistansa
Ja kukkaseppeleillä kiehtoo maan,
Niin valtiaankin rakkaus, mahti kansat
Pimeestä päästi, laukoi orjain ansat.

Nyt miljonat, jotk' ennen iestä kantoi,
Vapaina nosti päänsä painuneen.
Ja vapaus se ihmis-arvon antoi
Kuin kevät elonmerkin kukkaseen.
Ja kansakunnan ydin voitti uutta
Nyt sisällistä voimaa, mahtavuutta.

Nuo uudet voimat viisas valta sääsi
Työn, toimen, aatteen palveluksehen:
Tiet korpeen kasvoi, höyrynvoima pääsi
Maat halki; — sydämihin kansojen
Myös tiedontiet ja opinsuonet johti,
Vei maat ja kansat edistystä kohti.

Työt jalot, suuret rajoja ei tunne,
Vaikk' oman maan ja kansan kehdokseen
Ne kaipaa — muuten rientävät ne kunne
Vaan tosi tarve etsii avukseen.
Sen tunsi Ruhtinaamme kansoinensa,
Kun Balkan-niemi kutsui avuksensa.

Nyt kansa vieras läpi vaiheittensa
Ain' ylistellen muistaa Valtiaan,
Jok' *ihmiskunnan voitoks uhriensa*
Kautt' osti orjuudesta Balkan-maan.
Niin kansa, ennen poljettu, nyt siellä
On kansallisen edistyksen tiellä.

Näin ihmis-arvon, vapauden aiheet,
Näin edistystä maille, kansoillen
On valtiaamme luonut, kansain vaiheet
Uutt' aikakautta kohti ohjaten.
Mutt' *itsessään on* kansoiss' *onnen ponsi*,
Jos sampo heill' on eikä tyhjä kansi.

Vaan vaikea ois laulun luetella
Mit' ihmiskunnan sankar' tehnyt on,
Sill' aikakirjain lehdet arvostella
Vaan voipi töitä moisen urohon.
Maa palkintoa niist' ei jaksa antaa,
Sen rinnass' omassansa sankar' kantaa.

III.

Öin usein raaka, jylhä suo
Maan yli ruttohuurut luo
Ja ilman saastuttaa.
Ja sielt' öin hiipii, väijyy hiljaa
Myös hallan henki pellon viljaa
Ja tahtoo tähkät kuolettaa.

Niin noussut keisar'valtion
On sivistyksen peltohon
Myös rutto myrkkyinen.
Sen liitoss' on kaikk' ilkivallat,
Kaikk' inhoittavat surmat, hallat —
Niin ihmiskuntaa häväisten.

Ja valtakunnan kunniaa,
Sen kruunua, maan jaloimpaa
Työt mustat vainoaa.
Hänt', uuden aikakauden luojaa,
Maan edistyksen, onnen suojaa
Pimeys vaanii, ahdistaa.

Mut Korkein kaitsee omiaan.
Niin tuhat juonta julmaa vaan
On turhaks' rauennut.
Ja valtias Hän vaaroissansa
On kirkastunut, kunniansa
On kansain suussa kaikunut.

Niinkauan kuin voi seistä maa,
Ain' ihmiskunta kiroaa
Työn julman, kavalan.
Vaan järjestystä, oikeutta
Ken suojaa, voittaa rakkautta
Ja voittaa jälkimaailman.

IV.

Suomen, synnyinmaamme, kansa mist' on riemuissaan?
Harras kiitosjuhlan henki huokuu halki maan.
Tuntuu niinkuin kautta honkain pyhät tuulet puhaltais,
Kansan elonkorju-juhlaan temppeleihin kokoais.

Neljänneksen vuosisadan saaliist' iloitaan,
Kantain uhrikymmenykset alttarille maan.
Riemu raikuu, kiitos kasvaa, ylttyy ylle pilvien:
Luojallen ja Ruhtinaallen kantaa kansa kiitoksen:

Kansallisen hengen sato meill' on voittona.
Sit' ei koi syö, ruoste, mato ei voi turmella.
Ruhtinaamme sanan voima on sen kasvun suojellut,
Kansan työ ja itsetunto hedelmän on kantanut.

Valistuksen juhlasoihtu koittaa kansallen,
Torjuu mustat työt, kuin hallat, poistaa vääryyden.
Kansa, niinkuin kallis aarre, kätköstänsä kohoaa;
Siit' on riemu Ruhtinaalle, siitä Suomi kukoistaa.

Hänpä armas valtioomme uuden elon loi,
Korvilleen kun kansan äänen jälleen nousta soi.
Niin nyt Suomi, templin lailla, juuristansa rakentuu,
Ruhtinaan ja kansan tahto siinä yhteen tajountuu.

Viel' ol' aarre vartioitta, templi turvatta,
Kansa, niinkuin lapsi, ilman miehen aseitta.
Silloin Valtiaamme tahto liittyi kansan tahtohon:
Ruhtinaan ja maansa suojaks' Suomi nosti vartion.

Täysi-miehen vyölle vyötti miekan Ruhtinas,
Löi kuin ritariksi kansan jalo Valtias.
Miehen uskollisen rinta kiitoksest' on täyttynyt.
Rakkautta Ruhtinaansa Suomen kansa kuohuu nyt.

Siksi palatsit ja mökit, kylät, kaupungit
Juhlariemua on täynnä niinkuin temppelit:
Kaikkialla kiitos kaikuu, kiitos harras Luojallen,
Henki jalo voitossaan kun loistaa yli vehkeitten.

Mitkä myötä-, vasta-vaiheet kohtaa Suomenmaan,
Kansa kiitollinen muistaa jalon Ruhtinaan:
Suku suvun, lapsi lasten kuulla kertoo, siunaten
Suurta ruhtinasta, joka täytti kansan toivehen.

Niinkuin elonjuhlaa Suomi viettää riemuiten,
Ruhtinaansa töitten muistoks' lyhteit' uhraten:
Valistuksen, hyvän, pyhän voitoks' uhraa Suomenmaa.
ALEKSANDER Toisen muisto niistä aina loiston saa.

KESÄKIRJE MAALTA.

Ma täällä maalla käyskelen „pääll' kukkaisten ja ruusuin",
En maailman murheit' tunne ollenkaan,

Mut tunnustan: jos yksinään vaikk' Eedenissä oisin
Mun helposti nälkä tappais oitistaan.

En muuta tee kuin kukkien ja lintuin kieltä kuulen
Ja vahvasti syön ja juon, kun annetaan:
Vaan onneksi on isäntä niin ahkera ja reima,
Mies pyyt, kalat, sorsat, kyyhkyt kantamaan.

Ja emäntä on herttainen, on hyvä niin ett' oikein,
Hän paistit ja ruohotkin saa maistumaan,
Hän lapsiparvess' askaroi, hän toimittaa ja hyörii,
Kuin lempeä mettis-emo huoneissaan.

Tääll' ympärill' on hongikko, joss' oravia juoksee.
Mä istun ja kuulen: — teiret kukertaa.
Kas, tuolla kerttu ahkera kuin käenpoikaa ruokkii,
Tuo joutilas minua noin muistuttaa!

Vaan mont' on puolta elämäss': yks' ensin ampuu linnun,
Sen toinen syö, kun on kolmas paistanut.
Niin vaatii järjestys — mun syönti osaksen' on tullut,
Mut luonto on mun ja käen laittanut.

Siis asetun taas hongikkoon ja aattehia poimin,
Ne tippuvat täällä oksilt' otsallen,
Kuin aamukaste kukkihin, niin virvoitusta luoden
Ja huojentaen maan raskaan heltehen.

Voi sentään kuin nyt kevyt on ja raitis metsän henki
Ja tuo lemu, joka ilmass' aaltoilee!
Ja isäntä ja emäntä on hyvä niin ett' oikein —
Vaan rintani yhtä yhä kaipailee.

21/7 1880.

HÄPEISSÄNI.

Hyi häpeää!
Hänt' ensin jumaloin.
Nyt tuomitako voin?
Jo särkyi jumala,
On ihmisheikkona
Hän kaunis vieläkin,
On kyllin kaunis vieläkin.

Hyi häpeää!
Mä muilta vaadin vaan,
Ja tuskin muistankaan,
Ett' itse syntisin
Maan lapsist' olenkin:
Ma yö, hän kuutamo,
Vaan Luojamme on aurinko.

17/8 1880.

JUMALAN VIKA.

On pikku porsahat niin ihmeen sievät,
Ett' emäntää ne oikein viehättää,
Niin puhtahat ja kaunihit! Ei uskois,
Ett' aika sikoja niist' tulla voi.

On kissanpojat leikkisät ja somat;
Niist' usein koko perhe ihastuu.
Ken uskoisi, kun suuriks' sukeuvat,
Ett' ovat häijyt, salakavalat?
Ja koiranpentu vast' on itse hyvyys,
Aik'ihmisten ja lasten lellimä;
Ja kuitenkin, kun hammas karkeneepi,
Se kyllin haukkua ja purra voi.
Niin moni ihminenkin lasna lammas
On lauhkea, ett' oikein ihmettää.
Sua lohdutan, kun olit lapsest' alkain
Niin häijy, että oikein hävettää:
Jos susi, koira, kissa taikka sika
Sa nyt et lie — se Jumalan on vika.

17/8 1880.

PETTYNYT.

Jo kauan kaiveli aarretta
Hän Paulan rinnasta,
Ei uhrannut kukkoja, kanoja,
Vaan lempilauluja.

Muut, valvoen keyri- ja juhannus-yöt,
Jo löytää aartehen;
Hän kaikki yöt valvoi ja päivän työt
Jäi usein unheesen.

Hän silmänliekkiä vartioi,
Tuot' aarnitultansa;
Ei arvaakaan miten pettää voi
Myös virvan valkea.

Ois luullut jo aartehen löytyneen
Ja vaivat maksavan,
Mut tyhjän löysi hän: ruostuneen
Ja „heikon astian".

19/8 1880.

ANNI.

Tuo Toivolan pikku Anni,
Tuo kahdeksan-vuotias,
On vieraita nähdess' ensin
Niin reipas ja haastelias.

Ei teeskele: aukomielin
Hän tietonsa kertoilee
Ja ääniä sydämensä
Hän kielellä säestelee.

Mut vuosia vuodet seuraa,
Niin Anni on muuttunut:
Hän nyt yhä yksin laulaa,
Vaan muille on vaiennut.

Nyt vuoret ja lahden laine
Vaan tyttöä kuuntelee:
Hän luontohon vielä luottaa,
Mut ihmistä epäilee.

On tyttö kuin rannan sorsa,
Jok' ensin on pelvoton:
Kun ampujan silmä säihkyy,
Niin lintu on rauhaton.

22/9 1880.

UNO CYGNAEUS'EN TÄYTETTYÄ 70 VUOTTA

Lokakuun 12 p. 1880.

Kun kääntänyt ol' itse suuri Snellman
Jo kansallisen hengen kesannosta;
Kun Lönnrot uuden touon siemenjyvät
Toi kansan muinaisuuden hinkalosta,

Ja Koskinen, kuin kevät-ouru, uursi
Par'aikaa pellon valtakaivannoita:
Loi Suomen muistot eri sarkahansa —
Maa vaati vielä paljon muokkaajoita.

Maa vaati kaiken kansan nostamista
Tuost' ynseästä tainnos-unestansa;
Sill' itse jumalainkin tahto raukee,
Jos heidän hengestään ei syty kansa.

Siks' opin-auran kaikkialla käydä
Pit' ihmissydämiä penkomassa,
Ett' alttihiksi, kylvökelpoiseksi
Maa kypsyis ajan hengen tuoksinassa.

Mies silloin kokemusten koulutieltä,
Elämän aartehisto rinnassansa,
Esille astui: armast' oli kaksi
Vaan hällä: valistus ja Suomen kansa.

Ne vihkiä hän tahtoi toisihinsa
Ja kutsui kaikki Suomen nuorukaiset
Häävierahiksi; sulhaspojat niistä
Hän valitsi ja etsi nuodenaiset.

Niin auraltaan ja rukin luota läksi
Mon' itsepäinen, jäykkä nuorukainen,
Ja jalon innon tunsi, niinkuin tuntee
Se, jonka maata vaanii vainolainen.

Ken rakkaudellaan ja laitoksillaan
Näist' innokkaista luonnontuottehista
Tek' isänmaalle hengen auramiehet
Ja kansan äidit Suomen neitosista?

Ken rinnan rikkahan ja köyhän lasta
Yht'-arvoisina koulutielle johti,
Ett' yhtä kirkas heille toivontähti
Elämän aamutaivahalta hohti?

Ken halki syytösten ja soimausten
Viel' innoll' aina johti joukkoansa
Ja leijussansa kantaa vaihtumatta
Nuo toivonsanat: „Valistus ja kansa"?

Ei kysytä. Työ seitsenkymmenisen
On rakkauden uhri kansallensa,
Ja tunne jalo, jonka povessansa
Hän kantaa, seuraa häntä haudallensa.

Vaan kansallisen hengen kukkiessa
Ja hedelmiä kantaessa kerran,
Ken silloin kieltäis, ett' on ansioita
Myös Uno Cygnæolla suurten verran?

Kun mahtihenget silloin kansaa johtaa,
Heit' tukee sankat joukot takanansa,
Ja jumalainkin tahto vasta täyttyy,
Kun heidän hengestänsä syttyy kansa.

PIETARI BRAHEN

juhlassa Viipurissa 31 p. Lokak. 1880.

Ei suomalainen syntyään,
Mut meidän maata lempimään
Hän oppi omanansa.
Ja Suomen toivot, tarpehet
Hän tutki, täytti puuttehet
Kuin isä lapseltansa.

Ol' isä maalle tosiaan.
Ja säästämättä vaivojaan
Hän hoiti armastansa,
Vaikk' ylhäisen ain' arvonsa
Hän muisti — „kreivin aikana“
Ei unhoittanut kansa.

Ja Suomen suloutta hän
Niin mielin, kielin lempivän
Kuin maamme lapsi, näytti.
Ei ylistellen innoissaan
Hän toivotuilla aarteillaan
Jo silloin Suomen täytti.

Kuin ennushenki, Suomenmaan
Hän kuningasten kunniaan
Jo aikanansa nosti.
Ja minkä toivoi, tahtoi, sen
Hän valtavasti puuhaten
Töin, toimin meille osti.

Hän missä kulki, kukkaseen
Maa puhkes hänen muistokseen,
Niin tiukkui askeleensa.
Vaan tiedon valolähtehen
Tuon kukkienkin kukkasen
Sai Aura rannallensa.

Kun kerran jätti meidän maan
Sen rakkahana rinnassaan
Tok' ijän kaiken kantoi;

Ja Suomen kansa omakseen
Myös hänen sulki sydämeen
Ja isän nimen antoi.

On vieraskin meill' omainen,
Kun Suomeamme palvellen
Hän yhtyy henkehemme;
Ja toivojamme aikanaan
Ken valmis onpi valvomaan
Hän on kuin omaisemme.

Ei Suomen mies hän syntyään,
Mut meitä oppi lempimään
Ja johti rientojamme;
Siks ylistää ja rakastaa
Ain' omanansa Suomenmaa
Nyt *Pietar-Brahe*amme.

JOULUKUUN 10 PÄIVÄNÄ 1880.

En sano kestä laulelen,
Kun tuntee hänet jokainen:
Niin köyhin, jok' on valveillaan
Jo mökki-huonossansa,
Kuin rikas, jolle onni maan
On kallis ja sen kansa.
Jo „Nuijasotaa“ lukeissaan
He miehen oppi tuntemaan.

Hän kansaan, kansa hänehen
Jo silloin kiinsi sydämen.
Siit' asti hyvin tajunneet
He ovat toisiansa,
On käsi kädess' seuranneet
Ja tehneet voittojansa.
Ja kansalla on historia
Nyt toivon tiellä soihtuna.

Ja historiaan tää aimo mies
Niin kansan hengen luoda ties,
Ett' oman muinoiskuvansa
Siell' löytää suomalainen,
Ja toivo kasvaa voimassa,
Jos on se horjuvainen.
Sielt' innon uuden kansa saa
Ja työhön, työhön kiiruhtaa.

Nyt monta muiston helmeä,
Joit' ennen unho synkeä
Tai harhatieto tunsi vaan,
On noussut valohonsa;
On tosi noussut kunniaan,
Sai varjot tuomionsa.
Ja uudet aatesäkeneet
On kansan tielle singonneet.

Niin valaissut on historiaa.
Ja nykyaikan' arvoisaa
Mit' etsii, kaipaa Suomenmaa,
Hän ensi mies on kohta,

Jok' onnen-airot ohjaltaa
Ja Sampolaivaa johtaa:
On Louhen vallan kauhistus,
Vaan kansan ilo, ihastus.

Työ, sana häll' on aseinaan
Ja kansan henki purjeissaan:
Tuo henki, joka yltä maan
Nyt huokuu kaikkialla,
Tuo innostus, jok' aallollaan,
Kuin koski, valtavalla
Kaikk' esteet tieltä kumoaa,
Maan onnenmurut kokoaa.

Viiskymment' on hän vuosiltaan,
Vaan kansa toivois ainiaan
Elävän moisen miehensä. —
Elääkin totta varmaan
Hän aina kansan mielessä
Kuin kuva oman armaan.
Kuin aika nuortuu vanheten,
Niin muisto miesten semmoisten.

Kun suomenkieli sointujaan
Jo luopi kautta kaiken maan;
Kun kaiku Suomen kanteleen
Yli idän, lännen soipi,
Ken silloin voittoseppeleen
Myös hältä kieltää voipi?
On Suomen kansan kilvessä
Hän aina loistohelmenä.

ISÄLLEMME.

Oi, isä armas,
Taivasten Herra!
Henkesi luodut
Uudistelee:
Kun sulo lempes
Maan yli huokuu,
Kuoleman varjot
Pois pakenee.

Maammekin silloin
Yön, lumivallan
Kahleista nousee
Kukkimahan;
Siunaus silloin
Virtoina vuotaa,
Päivänä paistaa
Maailmahan.

Talviyön kahleet
Kansakin katkoo,
Henkensä voiman
Herra kun suo:
Saa valo voiton,
Rakkaus vallan:
Niin jalot urhot,
Kuin kukat, luo.

Ihminen tääll' on
Vaan tomu, tuhka,
Tok' isä meit' ain
Etsiskelee:

Henkensä lahjoill'
Luo elon uuden,
Kuvansa meissä
Kirkastelee.

Aut', Isä, meit' ain
Altisna Sulle,
Oikeudessas
Vaeltamaan:
Niin sulo Suomi,
Kansasi kallis,
Sun ilos on ja
Kaunistus maan!

188?.

LEPPÄRUKKI.

Miks sinusta ei, leppä lauhkea,
Miks sinusta ei huoli laulaja?
Jos tietäis sorvarin hän laittaneen
Sun varrestasi rukin rullineen,
Sill' iltakaudet tytön kehränneen,
Jos tietäis sen!

Ja kelle kiersi paitarihmoja
Ja mihin lointa, mihin kudetta,
Ja kuka täytti tytön sydämen,

Kun tullon täytti rihma hienoinen,
Ja ken sai omakseen sen tyttösen,
Jos tietäis sen!

Jos tietäis laulaja, kuin lapsiaan
Se tyttö, emännäksi tultuaan,
Tuon leppärukin ääress' opetti
Ja kuinka heitä neuvoi, nuhteli
Ja usein yötkin istui, kehräsi,
Jos tietäis sen!

Ja kuinka vaimo, miehen kuoltua,
Jäi lasten hoivaks', itse turvatta,
Vaan luotti Luojahan ja rukkiseen
Ja mökki-huonoss' asui lapsineen,
Joi leivän särpimeksi kyyneleen,
Jos tietäis sen!

Kun lapset lintusina lentohon
Jo pääsi, väsyksissä äiti on.
Vaan lapsilleen viel' antoi aartehet
Hän, sydämensä neuvot, ohjehet:
Työn arvon, Luojan armoantimet,
Ne neuvoi hän.

Ja sitten nukkui. Mutta laulaja
Sai kuulla leppärukin vaiheista,
Ett' äidiltänsä tytär peri sen,
Sen peri hän ja puhtaan sydämen:
Ne aartehet ken voitti poikanen,
On onni sen.

Jo tunnet, laulu, lepän vaiheita,
Se halpa on, sai paljon kokea:
Jos muistojen ja toivon kyynelet,
Kaikk' ilon, sulon, surun tuntehet
Tuon leppärukin luota poiminet:
Saat helmivyön.

VÄINÄMÖISEN PALAUS.

ALKUSANAT.

Yli-Ukon luota ilman impi
Muinen alas laskeusi, luoden
Olot uudet, uuden aikakauden;
Maata, maailmata muodosteli,
Tyhjän täytti, autioon loi elon,
Synnyttäen vihdoin viisahimman
Kalevalan kansan luopaneron,
Suuren suku-isän Väinämöisen,
Kansallisen hengen kanta-urhon.

Lailla immen aattehetkin maahan,
Luojan lapset, laskeuvat, syttäin
Sydämissä lemmen liehaukset,
Oudon innostuksen ihmisissä;
Synnyttäen suuret mahtimiehet,
Olot muuttaen ja muovaellen,
Kasvatellen kelvollista uutta
Olevaisen vanhan olkapäille
Kansakunnan onnen oksapuuksi.

Lailla immen laskeusi maahan,
Suomen kansan sydänmaahan, kerran
Aate, oppi taivahasta tullut,
Kaikkivallan neuvokammiosta.
Vaikeasti täällä mielet voitti,
Vaan kun voitti, otti omiksensa
Ikuisesti, niinkuin impi yljän
Uskollisen rinnoillensa riistää,
Kuolemassakaan ei luopuakseen.

Vaan se impi, tullessansa tänne
Suomen rannan sulostuttajaksi,
Oppahan sai oudon matkallansa,
Jalon, vaikka meille muukalaisen,
Tuomisien tuojan kyllä kalliin:
Järjestyksen, oikeuden miehen.
Mutta vierashenkinen sen valta
Työlästytti vanhan Väinämöisen,
Kansallisen hengen kanta-urhon.

Tuota surren, tuskaellen tuota,
Immen oudon suojass' istujalle,
Vierahalle, mielin murretuisin
Väinämöinen valtikkansa jätti;
Jätti kansallensa kanteleensa,
Lapsiensa lohdutteeksi laulut,
Uuden aikakauden ihmetellä,
Ett'ei sorru suruihinsa Suomi,
Kaihotessa valtaa Väinämöisen.

Läksi vanha, jätti valvattinsa
Vierahalle valvateltavaksi,
Ihastelijaksi uuden immen,
Läksi vanha Yli-Ukon luokse,
Kaikkivallan neuvokammiohon
Oppimahan uutta aikakautta
Syvimmästä syitten lähtehestä,
Tullaksensa viittä viisahammin,
Kuutta kuuluisammin kansallensa.

Kerran, kuuluessa kaipauksen
Suomen lasten suusta, sydämestä;
Kerran, kaikuvi kun vanha kannel,
Kalevalan kannel, kaikkialla,
Laulut Väinämön kun vierehtivi
Suomen lasten suusta, sydämestä —
Silloin saapunut on Väinämöinen,
Silloin valloittanut valtikkansa
Kansallisen hengen kanta-urho.

ENSIMÄINEN RUNO.

Astui impi taivahasta tänne:
Valon impi, rakkauden aate
Rinnassa, tuo autuaisen tunnon
Tulikerä, josta Suomen lasten
Sydämihin, ennen synkeöihin,
Paistoi päivä, loisti lemmen hehku,
Sytytteli lemmen liehaukset,
Oudon innostuksen ihmisissä,

Luoden järjestyksen uppo uuden,
Olot muuttaen ja muovaellen,
Uuden taivahan loi, maanki uuden —
Sotkan munist' ei, kuin ilman impi
Muinen loi, mutt' uusist' aatoksista —
Suomen kansan mielehen ne muutti.

Näin kun Suomen kansan kaikkialla
Valon impi, rakkauden aate,
Valtasi ja suli Suomettaren,
Suomen kansan hengettären, kanssa
Yhdeks' sieluksi ja sydämeksi,
Silloin aika, suurten synty-aika:
Hedelmänä kypsynehen lemmen
Syntyi suuret immen ihmelapset,
Uuden aikakauden toukomiehet, —
Syntyneet ei ansiotta sentään,
Mitään suurt' ei synny vaivan vailla,
Ilman neron sormi-nimetöntä: —
Kantoi äiti, aikakauden henki,
Itse kykenivät kynsillensä,
Itse sormillensa suoriuivat
Aikakaudellensa johtajiksi,
Viittojiksi Kalevalan kansan. —
Niinpä suurten luotujensa kautta
Edellensä Luoja maata luopi,
Olot muuttaen ja muovaellen.

Hedelmänä kypsynehen lemmen
Syntyi urhot, aikanansa kuulut,
Kaunisteeksi kansakunnallensa,

Vielä suuret Suomen historiassa
Rakkautensa tähden tähän maahan,
Tähden intonsa ja toimiensa
Kohoitteeksi kansan lemmittynsä.
Hedelmänä kypsynehen lemmen
Syntyi silloin *Maunut,* mainioimmat
Suomen kansan katoliset miehet,
Aikanansa isät Suomen kansan,
Väinämöisen lasten lohduttajat,
Valon pilkoittajat pimeähän,
Yksin yöhön tuohuksien tuojat.
Moiset syntyi suuret toukomiehet,
Jotka uuden viljelyksen maalle,
Suomen kansan sydänmaalle, kylvi
Aattehia uuden aikakauden,
Kylvivät kuin Luojan kahmaloitse
Siunausta tuottavaisen touon,
Niinkuin muinen Väinämöinen vanha,
Maalle puuttomalle noustuansa,
Kautta palveljansa Pellervoisen,
Siihen kasvun kaikellaisen kylvi,
Vaikka vastuksen toi Luojan tammi.

Tammen lailla tänne kylvettihin
Uhrausten, vaivain halmehelle,
Opin kirkollinen yksinvalta;
Toivottihin kauan kasvavaksi
Suomen kansan onnen oksapuuna.
Kasvoi iloks' ensi aikojansa,
Nuorna ollen kukki kunnioiksi,
Kunnes ylentihe ylpeäksi,

Suoriaikse suureks' yli suurten,
Kuun ja päivän otti oksihinsa:
Tiedon maallisen ja taivahisen
Kätki valtikkansa vahvikkeeksi,
Levitteeksi oman lehvistönsä,
Että ikävissä istuskellen,
Kaiutellen surukanneltansa
Kaipasi jo kansa Väinämöisen
Syvempien syitten lausujata,
Valon päästäjätä paistamahan,
Jakajata tammijättiläisen,
Opin kirkollisen yksivallan,
Kansakunnan onneks' yhteiseksi.

Maalta meren takaiselta silloin
Aate saapui, aikakauden ilme,
Parannuksen, puhdistuksen aate:
Ensin halveksittu, pienen pieni,
Yhden toisen sydämessä sykki;
Kirveskin sen ensin pienen pieni,
Sanankirves, Luojan tapparainen,
Yhden toisen sydämehen iski.
Vaan jo aate, vaan jo sanan valta
Suureks sukesi ja mahtavaksi
Sydämessä urhon suomalaisen,
Urhon, joka kansan kanteleesta,
Sitä oppien ja kuulustellen,
Heltyi hehkumahan rakkautta
Kalevalan kansahan ja maahan.
Kansallisehen kun rakkauteen
Liittyi häness' aikakauden aate,
Suureks' sukesi ja voimakkaaksi,

Tenhoisaksi sanan tapparalla
Kaatamahan tammijättiläisen,
Opin kirkollisen yksivallan.

Suvehenpa kaatui taikatammi:
Valistuksen koittavahan kesään
Runsahinta loi se rikkautta.
Itähän sen tyvi työnnältihe:
Valon puolell' ain' on onnen tyvi.
Osan-ottajillensa se onnen
Kaikenlaisen kartutti kuin aina
Luojan lahjat taiten tasottuina.
Vihdoin päivän päästi kaikkialle
Kautta pilvienki pilkkimähän.
Aavistuksiansa kaukaisia
Lohdutuksen rastas raksutteli.
Suomen kansan toivon kevätkäki
Elpyi kukkumahan kunnahilla.

Moinen uuden aikakauden urho,
Väinämöisen lapsi laatuansa,
Oli *Mikkel Agrikola* meillä,
Suomen kansan suuri kasvattaja.
Synkeyttä suojelevan metsän,
Katoliset kirkkolaitoksemme,
Kaskeksi hän kaasi viljavalle
Rakkauden sanan siemenelle,
Jonka Luojan kahmaloitse kylvi —
Luojan käsi johti ihmiskättä —
Siunausta tuottavaksi touoks'
Uuden polvikunnan kasvatella,

Niinkuin muinen Väinämöinen vanha
Kalevalan vainioille kylvi,
Kasken kaatun poltettua, ohran
Koivahaisen yhden ympärille.

Moisen koivun Suomen kunnahalle
Agrikola kaatamatta jätti:
Kirkon, kihlakunnan kukkaseksi,
Josta toivon-käki kukkuaapi,
Voiman-henki kokkolinnun lailla
Innon-liekin iskee ihmisihin.
Niin on koivahainen kunnahalla
Suomen kansan onnen oksapuuna,
Kaunisteena kaiken viljelyksen.

Kaikkivallan neuvokammiosta —
Sydänkammiosta Suomen kansan —
Katsahtavi silloin Väinämöinen,
Kansallisen hengen kanta-urho,
Edistystä uuden viljelyksen:
Rukoellen kasvun runsautta,
Toivottavi ajan ehtiväksi
Asettua vanhan valtahansa.

Nouse kansa, niinhän virkki vanha,
Heräjä jo hengen horroksista,
Niinkuin nukka kevätnurmen alta,
Päivän helliväisen paistehessa!
Hyösty sydämissä hengen-touko,
Tohisevan toukopellon lailla,
Toivon kevätkäen kukkuessa
Kirkonpuusta kultaa kunnahille,

Tehden Suomen rannat rakkahiksi,
Mettä mairemmiksi manteremme,
Kasvattaen kansan uskollisen,
Vastasäillä, vaivojenki tullen
Kestäväksi, kaikkivoittavaksi,
Voittavaksi vihdoin valtikkansa!

TOINEN RUNO.

Usein maassa kateuden mahti
Astuu suurten aattehien tielle,
Tarkoitusten suurten sullojaksi,
Niinkuin muinen tielle Lemminkäisen
Satasilmä, tuhatkieli käärme —
Vaikk'ei moista säiky miehen mieli.

Kansallisen voiman kasvannolle
Ylpeästi vastahangan veti,
Joukahaisen lailla, pohjan luonto:
Uljas, uhkea kuin nuorukainen,
Karsasmieli, paljon pauhaavainen,
Tieltä työntymätön, itsepäinen.

Mutta moisen luonnon mahdillansa
Syyti suohon — valtahansa vaati —
Suomen kansa, kunnes kallihimman
Aartehensa vannoi antavansa
Saita vanki — vaikka pettäväiset
Pohjanmaill' on luonnon lupaukset:

Usein kevät morsianna loistaa,
Vaan ei kesä häitä heilimöitse,
Luonnolt' ottaa morsiushelmet halla;
Syksy sulhollen ei armast' anna:
Kättä koskee kylmä saalis — suistuu
Sekin sulotonna mannun maihin,
Luonnon uhriks ihmis-onnen aihe;
Niinkuin Väinämöiselt' armas Aino
Alle aallon unhovallan vaipui,
Jätti äitikullan itkusuulle,
Surupäälle sulhon kaihomielen.

Usein itkusuulla Suomen luonto
Suri kadonnutta kalleuttaan,
Vuoden toivottua tähkäpäätä;
Usein kaihomielin Suomen kansa
Olkisella, hernevartisella
Hevosella — nälkävuotten varsa —
Läksi etsingolle onnen linnun
Miehen vierahansa varpehilta,
Immen luojan, uuden ystävänsä,
Niinkuin Väinämöinen morsianta
Päätyi etsimähän Pohjolasta,
Mutta Joukahaisen jousen tiestä
Myrkkynuoli matkan vaivaloitsi,
Urhon kurjillen vei kohtaloillen.

Myrkkynuolet: rutto, sodan surma
Suomen kansan tielle työnteliiksen,
Alta ampui nälkävuotten varsan,
Kovihin löi kansan kohtaloihin,

Monen vaahtomyrskyn vaivaella,
Että ainoasti Luojan kokko —
Sisällinen suuri hengenvoima —
Kirkonpuusta aina kiitollisna,
Pelastuksen pengerelle kantoi
Kansan, vaivojansa vaikeroivan:
Luonnon kuolettavan vainovallan
Valvovainen henkivalta voitti,
Niinkuin voipunehen Väinämöisen
Kokko kantoi Pohjan pengerelle,
Pohjan valtakansan valvatella,
Kuljetella urhon kotihinsa.

Vaan ei vieras auta ilmaiseksi:
Päänsä päästimeksi Väinämöinen
Uhras Ilmarisen Louhen luokse
Sammon, onnen tuojan, takojaksi,
Pohjan kansan vallan vahvikkeeksi.

Ansioilla eikä armon tullen
Asemansa osti Suomen kansa:
Työn ja vaivan, kunnon kansallisen
Antoi oppi-ahjon laitannaksi,
Taonnaksi tiedon taika-Sammon,
Valtakansan hengen vahvikkeeksi,
Hengen kanneltamme karsovaisen.
Monta miestä, Sammon sankaria,
Ilmarisen lasta laatuansa,
Antoi Suomi valtakansallensa
Sammon, onnen tuojan, takojaksi.
Asemamme maksoi mainetöillään

Kuulut *Fleming*'it ja jalot *Horn*'it,
Monet muutkin heidän vertaisensa. —
Usein ehkä loiston lumokuusi
Heitä johti mainematkallansa,
Niinkuin pettynyttä Ilmarista
Valhe-kuuhut vietti Louhen luokse;
Usein ehkä onnen aamutähti
Heille hiilui toivon taivahalta,
Niinkuin Kalevalan sankareille
Pohjan impi kultaniitten luota. —
Heidän työnsä, vaivojensa voitto
Valtakansallen loi vahviketta,
Mutta meille vahvuus valtakansan
Henkivallan muutti muukalaisen,
Kansan hengen katvehesen jätti
Soittamahan surukanneltansa,
Äänin vienoin, kielin sorretuisin.

Niinkuin Väinämöinen, Pohjan neittä
Mielistellen, kotimatkallansa
Kärsi kovan onnen kohtaloita,
Vuodatellen voimaa miehuutensa,
Hurmemettä, sydämensä simaa
Koti-onnen linnun ostimeksi —
Niinpä nouti Väinämöisen kansa
Kaikki valtakansan vaatimukset,
Ostimeksi Suomen koti-onnen,
Ehdon valloin edistyäksensä
Kansallista kutsumusta kohti:
Rauhan ruuhet, sotasoimet siksi
Veisti valtakansan suosioksi,
Suomalaisen kunnon kuulutteeksi.

Mutta vierahilla veikkatöillä
Voimat ehtyi, kansan elinvoimat,
Kunnes vihdoin rauhan kotiukko,
Kooten sankarimme suojahansa,
Parantavat syntysanat muisti.

Niinhän monta kertaa Suomen urhot
Valtakansan vainotöiltä kulki
Kotihinsa ehtynehin rinnoin,
Onnen vailla onnen etsingolta,
Parantuakseen, kuin Väinämöinen
Venheveiston hurmehaavoistansa,
Kansallisen taidon taikomalla.

Pain. 15/1—15/7 1881.

SURUT.

(E. Geibel.)

Nuo surut lailla nokkosten
Ne polttaa, hiljaa pidellen;
Vaan rohkeasti tarttuen
Ei pistä ne niin kirvellen.

Pain. 15/2 1881.

LEIVÄN TÄHDEN.

Elämä on pelkän leivän tähden:
Kerjäläisest' alkain ruhtinaasen
Kaikki hikoaa ja ähkää, puhkaa
Niukan taikka runsaan ruuan vuoksi.

Maamies kuokkii, kyntää, kylvää, niittää,
Korjaa viljan — kiittää leivän tähden.
Tai, kun halla vie, hän päänsä painaa
Alas, katkerasti surren, anoo
Anteiks syntejänsä — leivän tähden.
Vaan kun leipä runsas on, hän kuorsaa
Kirkoss' ajan ratoks istuessaan.

Mitä kielt' ei haastais leivän tähden
Kaupungissa, maalla kauppasuku?
Tosi, valhe, oikea ja väärä,
Käsi liukas, kieli lipeäinen
Tuusin luusin kiehtoo tuhansia,
Leipää, viinaleipää ansaitakseen.

Merimieskin aaltoin kimpuss' etsii
Leipää vaan ja suolaa leipähänsä.
Sotamies senvuoksi puoltaa maataan,
Kun mies maaton leivätön myös onpi.

Papit sitten, suuri hengensääty!
Leivättäkö lähtis sana suusta?
Vaativatpa vielä voit ja juustot,
Lammasjalat leivän höysteheksi:
Henki heissä vaan on leivän tähden.

Virkaviisaat kirjan-oppineetkin
Viisaudestansa leipää syövät,
Todest' ei, vaan leiväst' ottelevat,
Osan saanut vasta rauhoittuupi:
Nauttii viisaan lepoa ja leipää.

Leivällen kaikk' ihmistaito nöyrtyy:
Ericsson'it sekä Edison'it
Keksintöjen kilpajuoksuansa
Kiiruhtavat — leipää huojentaakseen.
Kirjasepät — Scott ja Cooper — kilvan
Sekoittavat mustett' ajatuksiin,
Tapauksiin, ansaitakseen leivän,
Kenties hiukka hienomman kuin toiset.
Runosepät — Cervantes ja Kivi —
Näljissänsä suurta soinnuttavat,
Näljissään he, toiset täynnä ollen,
Mutta kaikki, kaikki leivän tähden.

Joskus keino keksijänsä pettää,
Lasten itkuks isän leipä särkyy,
Viinakoppi vaihtuu velkakoppiin:
Usko silloin loppuu, sammuu toivo:
Myrkky, nuora, ruuti, teräs — teiltä
Kurja henki pelastusta ruinii
Loppuluovutusta suorittaakseen —
Kaikki, totta varmaan, leivän tähden.

Annas, kaikki kun käy Luojan luokse:
Jokainen ois sankar' mielestänsä,
Parhainta ei palkkaa paljoksuisi
Jaloist', ylevistä — leipätöistään!

Niinhän nykyaika lauleleepi.
Lienee totta puolet leikissäkin.

Mutta Luoja leivänjyväsistä
Löytää jonkun lemmen jalokiven,

Tunnon puhtahan ja vilpittömän,
Hyvän tahdon — poimii aittahansa
Kaiken, mikä kukki elämässä,
Lausuu: nuo on siemeneni sato.

Pain. 15/2 1881.

PAARMAT.

Ei ihme jos paarmat sokeat
Noin kilvassa surmaan juoksevat,
Kun monta nähty on näkevää,
Jotk' eivät ymmärrä enempää.

Pain. 15/3 1881.

HAAKSIRIKKO MAALLA.

(Kirje ystävälle.)

Oi, armas veli, onnellinen veli!
Nyt ehkä juuri pullin ääress' istut
Ja kuulet soitantoja Turhalassa
Ja katsot kaunotarten hepan keppaa,
— On silmänruoka myöskin nautintoa —
Tai väsyneenä, nokka vasten pyötää,
Vaan unta näet „syviss' aatoksissa“
Niinkauan kunnes kätten paukkehesta
Taas heräjät ja kutsut täyden pullon,
Ja kallistat — oi onnellinen veli!

Ei pojat äitini niin armahia
Lie mulle, kuin sä, kallis ryyppyveli!
Meit' yhdistävät riennot yhtehiset:
Mont' iloist' iltaa, yötä hekkumaista.
Vaan aamut pisteli ja kiroilutti,
Siks että uusi ryyppy untuvilla
Taas kietoi sydämen — oi onnen aikaa!

Vaan nyt mun toisin: Asun, tiedät, maalla,
Joss' on vaan tuhmaa moukkaseuruetta.
Ja isäntäni, aika itseviisas!
Hän kansallisill' asioilla kiusaa
Ja ärsyttää kuin pistäis neulasilla
(Mun lakimieheksi hän näet tietää).
Ei siinä kyllin — saarnaa raittiutta:
Ei itse juo ja hammastaapi muita.
Siit', armas veli, tunnet asemani.
Hän olkoon se, kun mun suo olla tämän.

Jo arvaat, että etsin lohdutusta
Ja seuraa hauskempaa. Niin rautatiellä
Ma löysin hotellin ja ystäviä.
Siin' iltaa istuttiin ja juotiin yöhön
Ja aamuhun niin hauskast', iloisesti
Kuin ennen muinen. Mutta piru vieköön!
Sun vertaistas ei monta ystävätä!
Kuin tunnet, olen arka kunniasta,
Niin loukattuna suutuin kauheasti:
Löin pirstoiks ikkunat ja tuolit, pöydät,
Yörauhan rikoin. — Olen lakimies ja
Nuo seikat tunnen — kuule armas veli!
Ei armo auta tässä, jos ei raha.

Jos itsemurhan teen, te, virkaveljet,
Kun rakkaudella lain lievennätte,
Mun kunnialla voitte hautauttaa.
Vaan nyt, kun virkamies on valtiolle
Syyn-alainen, on julki rikollinen,
Kun oikeus on vasten valvojaansa,
Jok' elää vielä eikä tahtois kuolla —
Oi, armas veli, täm' on kauheata!
Ja mikä hirmuisinta: pääni, pääni
Ja tyhjä kukkaroni! Auta veli
Ja muista onnetonta veljeäsi!
Oi muista rahalla! Kautt' ystävyyden
Ja yhteisien rientojemme kautta
Mä vannon, että onnekses juon maljan!
Ja sitten saavun kohta kaupunkihin
Ja sovitan — — no, itse kyllä arvaat!
Vaan eikö kaiken kovan onnen syynä,
Kun mietin taakse, ollut isäntäni?
Niin tuottaa tuhmat vaivaa viisahille.
Oi, armas veli, onnellinen veli,
Oi, auta onnetonta veljeäsi!

Vaan vielä sana. Kuulehan! Jo horjuu
Mun vanha uskoni ja aavistuttaa
Kuin olis isäntäni oikeassa.
Täm' oire, pelkään, muutost' ennustaapi.

Pain. 15/4 1881.

KIELESTÄ.

(Th. Körner.)

Nuo sanat muukalaiset kielen kautta
Myös vierashenkiseksi muuttaa mielen.
Niin moni korska sokeudessansa
On äidinkielellensä häpeäksi,
Kun mongerrellen kieltä muukalaista
Omalle kielellensä kahleet takoo,
Niin kansan voimaa oppii hylkimähän —
Niin pettäin luopuu kansastaan.

Pain. 15/4 1881.

J. V. SNELLMAN'IN JUHLASSA

Viipurissa Toukokuun 12 p. 1881.

Tienhaarass' seisten Suomi arpaa heitti,
Kääns' itä silmät, länsi sydämen.
Vaan vastaisuuden epätieto peitti,
Kuin ruudinsauhu sotatanteren.
Vaikk' oli ammoin käyty sota Suomen,
Ei vielä valjenneena uusi huomen.

Ken Suomenkansan voittaa omaksensa?
Tai hukkumaanko meidät tuomittiin?
Niin tutkailtiin. Vaan silloin paistehensa
Loi järjen soihtu Suomen toivelmiin.
Uus aamu luki sädeotsaltansa:
On Suomellensa voitettava kansa.

Uus sota syttyi, uusi Suomen sota
Ja Johan Vilhelm Snellman johtamaan.
Kun kansan hengen kuolemalta ota
On särjettävä, siksi taistellaan.
Niin teräs-innon, rautatahdon taika
Nyt nosti kansan — koitti uusi aika.

Niin Kallaveden kainalosta nousi
Maan halki „Saimaan“ sananvasamat,
Ei syrjähtänyt jäykkä järjen jousi,
Vaan oikeaanpa aatteet sattuivat:
Sai epäilyksen Goljath kuolinhaavan
Ja kansa näytti oman tahdon saavan.

Ja vanhat kaavat vankkui, herrat horjui,
Kun sananpuuskat tuimat tuiskuivat.
Uutt' urhoa nyt mahtimiehet torjui,
Vaan Joukahaisna suohon sortuivat.
Sill' uros uusi vanhan Väinön tunsi,
Se Suomalaisen paras tiedonponsi.

Ja tiedon tiellä käyvä nuorukainen
Kun innotonna tutki kirjojaan —
Kun leipä, virka hälle kuivanlainen
On hengen palavuutta nostamaan —
Soi silloin korviss' isänmaa ja kansa:
Työ luisti, sydän syttyi, poistui ansa.

Niin Saimaan aallot, Kallaveden vuoksi,
Kuin kevätulva, kansan sydämeen
Tien uursi, hengen ytimehen juoksi

Ja sielun nurmet nosti kukkaseen.
Ja kansan miehet sankar' ympärilleen
On nähnyt yhdistyvän sankimmilleen.

Heit' ylhinnä hän valppahasti johtaa
Ja ruorissa on käsi voimakas.
Kuin nuori, myrskyt vanhanakin kohtaa
Ja taisteluiss' on voiton valtias.
Vaan kesken kirkuville huutajille
Hän hillitys on: Kauko-kumppanille.

Ja Iku-Turson, kansan hengen turman,
Hän alle aallon syöksi syöveriin:
Hän torjui Suomen kansan iki surman,
Kun oman hengen nosti valvoksiin.
Ei Louhen luoma vieras vainovalta
Voi onnen-aarrett' ottaa valvovalta.

Mies suuri, mutta suurin kansallensa
On Johan Vilhelm Snellman tosiaan.
Hän mihin koski tenhotaikoinensa,
Sen suomalaiseks muutti kerrassaan:
Maailman lasta, rahaa, hetken kantoi,
Niin suomalaisen tunnon sille antoi!

Hän vanhana viel' on kuin urho nuorin,
Tult' täynnä sydän, järki valveillaan.
Ei ihmis-arka: sanoissansa suorin
Hän aina on, kun totta tarvitaan.
Siks ihmetykseen innostuttaa nuoret
Tää vanha sankar', juuriltansa tuoret.

Ja siksi Suomi kilpakiitoksilla
Nyt vanhukselle kantaa kunniaa.
On Suomen kevätjuhla. Kukkasilla
Siis seppelöimme touon alkajaa.
Nuo kukat, jotka Suomi hälle laittaa,
Se sydämensä lähteheltä taittaa.

Se sama sydän, lämmin, suomalainen,
Niinkauan kuin tää kansa hengittää,
On hälle ijankaiken kukkivainen
Ja hänet muistaen taas lämpiää.
Niin nuortuu aina uudelleen tää kansa,
Kun muistaa suuren henkiin-nostajansa.

Nyt Suomen silmät tähtää kotirantaa
Ja kansan sydän Suomen oma on.
Mies, jost' on alku, johtoa viel' antaa
Ja uusi polvi jatkaa taistelon.
Vaan alkuaate: kansa Suomellensa,
On vallattava — se on johtehensa.

KEVÄTLAULU.

Päiväsi, oi isänmaani, jo koittaa,
Tullut jo sun keväthetkesi on!
Kunnian, mainehen maa jalo voittaa,
Kansa on astunut taistelohon.
Henkensä haittoja Suomi jo ratkoo,
Kielensä sointuja sommittelee,
Kuin kevät järvien kahleita katkoo,
Salomme lauluilla lumoelee.

Pain. 15/5 1881.

ONNETON NENÄ.

Eli muinen morsian,
Joka kantoi maailman
Kaunihinta nenää.
Siitä kääntyi sulhojen
Pää ja sydän pyörällen.
Onnetonta nenää!

Vaan se neiti kukkasiin
Mieltyi kaikellaatuisiin,
Vei ne lähes nenää.
Ken ois voinut ymmärtää,
Että kukka myrkyttää?
Onnetonta nenää!

Kukan kupu aueten
Päästi myrkkyhyönteisen,
Joka pisti nenää:
Tuhansien sydänten
Polte nousi nokallen.
Onnetonta nenää!

Kylä itkee säälien
Tähden nenän kaunoisen,
Jok' ei loista enää.
Mutta onhan tervehet
Sulhoin päät ja sydämet.
Onnetonta nenää!

11/7 1881.

PUHDAS TOSI.

Espanjanpa kruunu kantaa
Timanttia kalleinta,
Arvellaan, mut ei sit' antaa
Hijottavaks' tohdita:
Peljätään, ett' tulis ilmiin
Valhekivi ihmissilmiin.

Moni kullaks uskotellen
Kiiltävätä tallentaa
Eikä tohdi tutkiellen
Uskoansa vahvistaa:
Kenties kultasepän luona
Kätehen jää kehno kuona.

Ihaellen piiloittaapi
Moni mielihauteitaan,
Muitten korvaa kammoaapi,
Ett'ei tuomittaisi vaan:
Puhdas tosi peljättääpi,
Epätietohon siis jääpi.

Milloin tosi kallihinna
Ihmismielet kirkastaa?
Milloin sana julkisinna
Maailmalle todistaa:
Parempi on jyvä kultaa,
Kuin on kuorma kuonaa, multaa?

16/7 1881.

MOINEN MAA.

Maa, jossa jotkut jahtiseurat jaksaa
Variksen, korpin, haukan hengen maksaa
Ja sitten yhtyy ilmaan ampumaan
Ja syömään, juomaan voittoriemussaan —
On sekin voitto olla voittamatta
Ja jättää sudet, karhut tappamatta! —
Maan semmoisen ma tiedän: Suomenmaan.

Tääll' laki vainoo koiraa uskollista,
Sit' elättää ei köyhän mahdollista.
Kuus kuuta jänistäkin suojellaan,
Vaan lapset sutten suuhun lahjotaan.
Niin jäniksiä suojaa jänissuku,
Vaan miehen tehtävist' on vähä luku
Ja urhokas on susikunta vaan.

Ja pedoist' esivalta palkinnoita
Jos tarjoaa — et huoli pyytää noita,
Jos tapettuas ihmisvertä vaan
Ei susi vuoda, että huomataan
Ett' on se syönyt lasta kymmenkunnan
Ja kauhistuksiin saanut ihmiskunnan —
Kun näytät sen, niin tappos palkitaan.

Kun äidit itkee vertä lapsiensa,
Niin urhot nostaa maljan huulillensa
Ja ruutiaan taas ilmaan ampuaa.
Vaan sudet silloin riemust' ulvahtaa.
Ja kosto viattoman verilaineen
On tahra maamme kunnian ja maineen —
On moinen maa tää armas Suomen maa.

Pain. 15/10 1881.

PÖYTÄPUHE.

Mun juhlapöytähäni tulkaa,
Te Suomen pulskat nuorukaiset,
Ja, neidot armahimmat, olkaa
Nyt kutsulleni kuuliaiset.
Vaan, vanhukset, te seurassamme
Olette harmaa kunniamme.

Kas teille annan juhlajuomat
Jaeltaviksi nuorisolle,
Ett'ei nuo voimat Luojan luomat
Sais sukuamme turmiolle:
Te viisain, kokenehin käsin
Täytätte parhain juhlalasin.

Nyt siunatkaatte Luojan vilja
Nimehen urhovainajitten
Ja heille juokaa ensi malja,
Vaan toinen pöytäonneks sitten.
Uus suku entistä näin kiittää
Ja työnsä muinaistöihin liittää.

Nyt ruokahan! — vaan jäniksiä
Me emme suosi paisteissamme.
Meiss' ei lie arkain ystäviä,
Sill' urhous on kunniamme:
Siis tänne karhun pää ja jalat,
Nuo miesten parhaat makupalat.

Vaan lammas lienee naisten ruokaa,
Karitsa itsens' uhraavainen —
Se paisti pöytähän siis tuokaa!
Ett' ain' ois altis hurskas nainen,
Ois onni perehen ja lasten,
Ois seuraenkel' autuasten.

Myös kyyhkyspaistin voitte kantaa
Armaille lemmen kyyhkysille.
Se pyhää kainoutta antaa
Ja helleyttä sydämille:
Niin suojaavat he kodin tulta,
Niin ovat perheen kallis kulta.

Saas tänne kalaa, lohta kanna,
Tuo vedenkarjaa voimakasta!
Se vastavirtojen ei anna
Matkaansa estää joutumasta.
Meill' olkoon myös sen verran mieltä,
Ett'emme kesken käänny tieltä.

Suun levätessä oltta juokaa.
Siin' uikoon karhu sekä kala.
Vaan sitten sopan tulla suokaa,
Ei yksin kulje kuiva pala.
On elämä vaan aika soppaa,
Mies se, ken parhaat palat koppaa.

Nyt puuttuu ispinät, ei muuta.
Makeat sanat niiks on oivat.
Siis, vieraat, käyttäkäätte suuta,

Nuo herkut maistuvat ja soivat.
Vaan muistakaa: ken leikkiin suuttuu,
Imelä väkiviinaks muuttuu.

Jos elämä ois ruokaa, juomaa,
Ei loppuiskaan tää pöytäsaarna.
Vaan eipä niin, sen parhain huomaa
Se, jonka leipänä on kaarna.
Senvuoksi usein henki huokaa
Jotakin pysyväistä ruokaa.

Pain. 15/11 1881.

NÖYRISTY, IHMINEN.

Paisutko, ihminen,
Kyynärän kunniaa,
Mainetta vakkasen
Voitettuas?

Jos yli honkien
Kunnias nousikin,
Ei edes pilvihin
Leijata voi.

Maan tämän äärihin
Maine jos lentelee,
Siivet jo raukenee
Voimattomiin.

Nousisko kunnia
Ain' yli tähtien,
Halk' avaruuksien
Mainehemme!

Voittaisko ihminen
Yhdeksän taivahan
Kunnialoistehen —
Voittaisko sen!

— Heimoa Luojan on
Henk' ijankaikkinen,
Täydellisyytehen
Siks ikävöi. —

Vaan lelu tyhjä on
Kunnia kultineen,
Mainekin mahtineen
Maailmassa.

Kunnian, mainehen
Ainoa lohdutus,
Ainoa siunaus
On isänmaa.

Sen povi nouskohon,
Sen nimi soikohon!
Sen onni ainoa
Onnemme on.

Nöyristy, ihminen!
Liittäy Luojahas,
Mainehes, kunnias,
Unhoittaen!

1881.

RUKOUS.

Oi, Jumal' auta miestä minusta!
Ma yhä syvemmälle vaivun
Ja uppoan kuin lapsi liejussa.
Sun luokses hetkeksi jos taivun,
Kun nostat aatteill', aikehilla
Ja hyvän henkes tuulelmilla —
Taas niinkuin malmi syöksyn syvyyksiin.
Ja ahdistusten alhossa
Ma tunnen tuskaa, puutetta,
Kuin miekka pistäis hengen ytimiin:
Totuuden miekka minut vapahda,
Omakses olentoni valloita!

Mit' auttaa ulkosiivous,
Kun sisäll' asuu kirous?
Mit' auttaa vaikka varjelet
Mua töistä jumalattomista,
Ja joskus juomaan johtelet
Mua lähtehistäs puhtahista?
On sydämeni täynnä saastaa,
Se omaatuntoani raastaa.

Mua pese, puhdista!
Mua auta, armahda!
Mua nosta luokses, laskeu minuhun,
Mun henkeni suo sulaa Sinuhun!
Tee minut kaltaisekses, täytä
Mun vajavuuteni ja näytä,
Ett' olen kuvas, josta heijastaa
Sun valos muihinkin ja nostattaa
Heit' ylhäisiin Sun taivas-ilmoihis!
Tee mua poikas parhaan kaltaiseksi,
Tee vimein luonas jumal'ihmiseksi,
Tääll' avukseni laita enkelis!

1881.

RUNOVIRTANI.

Ei mun runovirtani
Juoksu seiso siitä,
Jos sä moitit töitäni
Taikka kiität niitä.

Min' en laula — luonto vaan
Rinnassani laulaa:
Eihän luonut lintukaan
Itse laulukaulaa.

Eikä virta laaksossa
Väsy vieremästä,

Kunnes lähde vuoressa
Ehtyy päilymästä.

Lähde, laakso, virta vaan
Kaikk' on Luojan töitä, —
Hänpä laululahjoillaan
Muistelee myös meitä.

KOTOINEN SYDÄN.

Mä sydänt' etsin sieltä, täältä,
Maan mustan multapallon päältä,
Vaan silkin, kultakuoren alta
En löydä vertaa maailmalta,
Sydämen vertaa kotoisen.

Kotoni köyh' on mökki vainen,
Salossa Suomen seisovainen.
Vaan matalan sen orren alta
Petäjä maistuu mairemmalta
Kuin voit ja vehnät vierahan.

Siell' äidin ääni hellän soiva
On omantunnon rauhan hoiva,
Ja isän sana, lemmen laki,
Paremmin tuntoon tiensä haki
Kuin runne vitsan vierahan.

Jos erhetyn — kun paljon puuttuu —
Maailma mulle tiuskoo, suuttuu;
Vaan kotonani armas nainen
On kaikki anteiks antavainen,
Hän sylihinsä sulkee mun.

Kun väsyn, ken niin virvoittaisi,
Jos kotimökk' ei aukeaisi?
Ken sairasna ja murhemiellä
Niin ohjais uskon, toivon tiellä,
Jos kodin sydän auk' ei ois?

Sydäntä etsin sieltä, täältä,
Maan, mustan multapallon, päältä,
Vaan silkin, kultakuoren alta
En löydä vertaa maailmalta,
Sydämen vertaa kotoisen.

KYYHKYN POJAT.

Kuusi suojas oksillansa
Kyyhkylinnun pesää,
Jossa emo poikiansa
Hoiti kaiken kesää,
Hoiti niinkuin äiti aivan,
Näki yöt ja päivät vaivan.

Kasvoi pojat, viel' ei lennä —
Kuherrusta kuultiin:

„Pakohon täst' ei nyt mennä",
Pesässä niin luultiin,
Vaikka usein pesän luoksi
Kalle Villen kanssa juoksi.

„Häkkilinnut siivot noista
Kyyhkysistä saisi;
Oispa hauskaa kaikenmoista,
Kun nuo kasvattaisi."
Vaan ei poikain päähän lennä,
Mit' ois häkkiin itse mennä.

Poiss' on emo. Pienet puusta
Häkkiin työnnetähän;
Nähdäkään ne ei saa kuusta —
Kylään riennetähän.
Siellä kauhistuvat uutta
Rautahäkin vankeutta.

Ville, Kalle ylpeästi
Voitto-riemuissansa
Äidilleen nyt kiireisesti
Näytti saalistansa:
„Onhan saalis kumma saatu,
Äiti, huomaapas sen laatu!"

Murehtui nyt äidin mieli,
Kasvot synkistyivät,
Nuhteihin sai hellä kieli,
Silmät kyyneltyivät:
„Ah, ett'ei vaan voima Herran
Sois teit' orjuutehen kerran!

Joutuin linnut paikkahansa
Viekää! Rukoilkaatte,
Että vapauden kansa
Aina olla saatte,
Eikä häkkilinnun lailla,
Orja, vapautta vailla."

KONNAN SYNTY.

Tarulla tyttölasta
On kaksi: toisella
On sydän taivahasta
Ja muoto toisella.

Vierekkäin tyttölapset
Lähteelle läksivät,
Kun kuu ja illan tähdet
Kilvassa välkkyivät.

Toinenpa lähtehellä
Ihastui muodostaan.
Sydämell' ylpeällä
Hän puhkes lausumaan:

„Oi, kuinka, lähde halpa,
Kuvastaa tohdit mun?
Kyll' iloita nyt kelpaa
Tuon veden riivatun."

Vaan toinen tyttö aivan
Siell' löysi aartehet:
Lähteessä tähtitaivaan,
Reunoilla kukkaset.

„Jos kirkas lähde oisin",
Hän puhkes lausumaan,
„Kuvastaa tähdet voisin
Ja taivahan ja maan!

Mun rinnastani autuus
Maan lapsill' aukeais,
Maailman myrskyin suuruus
Sameeksi sit' ei sais."

Nyt puhdas sielu nousi
Kasvoille tyttösen
Ja enkel'haamu sousi
Kalvolle lähtehen.

Vaan toinen tyttö: „Miksi
Mä yhä rumennun,
Sä muutut enkeliksi?
Hyi, lähde, sotken sun!"

Punastui tyttö toinen
Nyt kauneudestaan,
Mut toinen, häijynmoinen
Lähdettä sotki vaan.

Ja tyttö onnetonna
Nyt parkui sotkeissaan,
Kun ruma rupikonna
Hän on kuin onkin vaan.

Kateisna aina siellä
Tuo konna kurnuttaa,
Jalompaa kun hän vielä
Vaan maassa nähda saa.

EN VIISASTUNUT.

Suopursuin keskelt' ennen aikaan
Kun lakkamarjoja ma poimin,
Pään pakotuksen pahan sain;
Vaan siit' en liioin viisastunut —
Kun löysin, poimin aina vain.

Taas maljan laidalt' ennen aikaan
Kun riemua join vaahtoisata,
Pään pakotuksen pahan sain;
Vaan tuost' en liioin viisastunut —
Kun seura sattui, joinpa vain.

Niin tyttöin keskelt' ennen aikaan,
Kun sydänt' etsin lempiväistä,
Sydämen tuskan tuiman sain;
Vaan milloin viisastuin ma, milloin? —
Kun vanhat jäi, taas uutta hain.

Muut kenties viisastuu, kentiesi,
Mun älyni vaan luonto voittaa —
Tää katkeraa on tunnustaa. —
Tiet' oikeaa on turha koittaa
Mun omin neuvoin vaeltaa.

MATKAKUVIA.

Mies tomuisesta kaupungista astui
Maaniityn laajan kukkatanterelle.
Siell' ilopuvussansa kukkaneitseet,
Hääkauneuksin verhottuina, loisti,
Iloa luoden tuhatlukuisille
Maaniityn perhosille, hyttysille.
Ja lemun heistä tuuli tuoksutteli
Ylt' ympäriinsä vuorten rintehille,
Joilt' ylevinä kuuset, hongat katsoi
Kuin urhot niityn neitsytkauneutta,
Tai kuuli jokirannan kerttukieltä.
Niin yhtyi kukkien ja metsän sohu —
Kun heissä sama salon henki huokui —
Niin yhtyivät ne kosken kohinahan,
Jok' alla niityn vuoren juurell' ähkyi
Ja neuvoi, ett' on elämä vaan taisto
Ja työ, kuin kosken, joka jyskää, jauhaa
Ja myllärin, jok' ohjaa, takoo myllyn
Ja miehen, joka pellollaan par'aikaa
Hik' otsassaan maan muokkaa, kyntää, kylvää,

Ett' taisto ja työ pysyvää luo yksin.
Tuon kosken uurto auk' on läpi aikain
Ja pellon viljelys, kun jatkuu työtä,
Ain' antaa uutta, uutta hedelmätä.
Ja myllärin, maamiehen omatunto
Saa rauhan kestävän ja sopusoinnun,
Kuin ruumiskin yön unen, terveyden.
Niin kukkakunnahat ja metsän rinta,
Niin virran vapaus ja linnun laulu
Ain' uudistuvat luonnon toiminnoista,
Siis työstä, työst' on salon rinta raitis,
Kuin kansakin, jok' uurtaa ahkerasti
Suon kuivaks, salon viljavaksi pelloks:
On raitis peltopoika piikkopaita
Ja paimen paljasjalka paitaressu.
Oi, peltopoika, paimentyttö, teissä
On tulevaisen Suomensuvun väki!

Mies tomuisehen kaupunkihin lensi
Nyt aatostensa siivin: sieltä löysi
Hän pensastot ja kukat käytävillä,
Vaan kaikki nuokkui pölyst' uuvuksissa.
Ei kesälintuja, vaan soittosarjan
Hän kuuli, pensaiss' ei, vaan Turhalassa.
Ja kiihko-äänill' intohimoisilla
Se veltot hermot nosti tuntoihinsa
Tuon seurakunnan, jok' ei virran vilppaan,
Vaan viinalasiensa ääress' istui
Ja imi suin ja korvin „virvoitusta",
Yön lopettaen aamun uupumukseen.

Siin' istui jäykät virkakonehetkin,
Nyt voiteit' ääress', istui moittimassa
Tät' ihmiskuntaa, jok' ain' uutta, uutta
Vaan toivoo, vaatii, himoaa ja tahtoo
Eik' anna asiain ja ajan mennä
Vaan itsestään, noin kauniist' itsestänsä,
Kuin vierii virkatie tai palkka korkoo.

Siin' istui kuivettunut kirjaviisas,
Mies, jonka viisautta luonto nauraa,
Jonk' aattehet vaan asuu kammioissa,
Ei ulkona, kun siell' on raitist' ilmaa.
Ja vasten häntä näkee nälkä-unta
Myös laulaja: — on näillä ruumisrukka
Vaan leivän pelko, hengen hätävara,
Suu sydämen, ei paljo vatsan tähden.

Viel' istuu siellä kielas liikekansa,
Joll' on suu vatsaa, vatsa päätä varten.
Ja kumma! Nyt par'aikaa keskusteltiin
Juur' Runebergist'. Ehkä teoksistaan,
Noist' ihmishengen aarteist'? Eikö mitä!
Pää-omast', ukon raha-aartehista
On juttu seurassa. — „Vai köyhä, hänkö?
Ei sitten maksa muistamisen vaivaa!"

On siinä sitten seuraa kaikenlaista,
Niin löysää, keveää kuin itse turhuus
Tai tuulen tuiskittava niittyvilla,
Niin kiiltävää kuin ontot lasihelmet,
Niin murtuvaa kuin ne — mut sisus löyhkää.

Vaan pohjass' sokur', lopuss' armautta:
Nuo heinävarret, hennot kaunottaret,
Ja uuden kaunotaidon mallikuvat,
Nuo tuulen-arat ansar-ruusut, jotka
Ain' innostuvat muodist' uusimmista,
Joit' imeläiset kirjat ihastuttaa
Ja korvat kutkuu mairekieltä kuullen;
Vaan kansaa, luontoa ja kansan kieltä
Niin kammovat, ett' ennen ahtahassa
He pulloss' asuvat, jos muoti vaatii,
Kuin kansan keskess'; ennen auringossa
He jouten liukenevat palsamiksi
Turhuuden alttarilla haihtuvaksi,
Kuin töin ja toimin, askareinsa ruumiin
Ja hengen jänttä terästyttäisivät.
Voi kukkaa, joka elää haihtuakseen
Ja hedelmää ei kanna elämälle!

Jos kysyt, mik' on oikeaa ja totta
Näilt' itseviisailt': uusin päivälehti.
Mink' edest' elää tahtovat ja kuolla?
Ei kuolla minkään edestä, mutt' elää
Niin ett' on elämä jo kuolemata.

Vaan tuolla astuu urho pystörinta!
Jumalan kiitos, että sodan henki
Viel' ihmiskuntaa asevelvoituttaa!
Niin lahoamast' estää ihmisyyden,
Jok' eksyy luonnosta ja Luojastansa.

Pois väistyi mies. Niin saapui Armonlaaksoon.
Siell' ihanasti päilyi luonnonlähde,
Bethesdana se kuohui terveyttä.
Sen läsnä läikkyi Pohjanlahden laine.
Ja ihmisetkin, luonnost' eksynehet,
Tääll' emonsa luo hoippuellen horjui:
Elämä luonnoton taas luonnon helmaan
Ja epäjärki järjestyäksensä
Maan alkuvoiman aallon kylpehissä.
Josp' aalto myöskin huuhtois ihmishengen!

Vaan kirkas luoma luikui lähtehestä,
Vei vettä nöyräst' aaltoisehen mereen
Ja olemistansa se tuskin muisti:
Kuin tuolla vainiolla kyntömieskin,
Jok' elää, kuolee unhoituksen lasna
Ja kylvää maalle siunausta sentään;
Kuin merimies, jok' elinpäivät soutaa
Maailman aarteit' esi-isäin rantaan
Ja itse unhoittuu kuin lahden laine
Vaan sodassakin raittius ja rauha
On heillä elämässä — kuolemassa
On heidän suuruutensa Jumalassa.

KUKKATARHASSA.

Mielelläni istun täällä
Rannan kukkatarhassa;
Omenoit' on pääni päällä,
Ympär' ruusuin tuoksua.

Tyynnä, rauhallisna noita
Ruusuja ma katselen,
Mieli ei tee omenoita —
Muuta, muuta aattelen.

Saapuu ruusujen luo kukka,
Alle omenaisen puun:
Terässilmä, tummatukka,
Sanat soivat ruususuun.

Silloin rauha rinnassani
Vaihtuu outoon tuskahan:
Kukkaseksi muuttuvani
Soisin — neidon poimivan.

Tai jos omenainen oisin, —
Vaikk' ei sentään kieltyn puun —
Neidon hyppysihin voisin
Sutkahtaa — luo ruususuun!

— Hiljaa, sydän! eihän korsi
Kukan kohtaloa saa,
Halvan laulajan ei varsi
Kanna onnen omenaa!

Laula lemmen tuskiasi
Kärsien kuin kyyhkynen,
Mutta jatka lentoasi
Kotkan lailla korkeellen!

NIIN MIETTI.

Niin näyttää, ett'et lemmi laulajaa,
Vaikk' kanneltaan hän sulle soinnuttaa.
Sä mietit, ett' on hänen laulunsa
Vaan ilmalinna, kukkamaailma,
Jok' usvan lailla tuulen tullen haihtuu,
Elämän halloiss' itkuvirteen vaihtuu
Ja laulaja jää kalliolle
Autiolle.

Niin mieti! Mutta laulunhenki luo
Taas uudet linnat, kukkamaailmat,
Sydänten kurjain, onnetonten suo
Se maassa maistaa toivon taivahat.
Jos ryysyissäkin hyljättynä kuljen,
Poveeni aarteen kallihimman suljen,
Ikuisen lemmen synnyinmaalle
Muistokkaalle.

RUNOTTARELLENI.

Runotar, oi ethän päästä
Mua luotasi,
Vaikka toinen tyttö kiehtoo
Usein mieleni.
Kutsutko mun tähtiyöhön
Aattehia etsimään?
Yö on Lyylin tumma tukka,
Tähdet tuikkaa silmistään.
Lahjoittaako tahdot mulle

Aamu-auringon?
Lyylin kauneus ja katse
Suloisempi on.
Rinnoilleni kantaisitko
Kukkatarhat keväiset?
Kukat Eedenin ei oisi
Impyeni vertaiset.
Vaiko viet mun syys-yön hallan
Usvaan synkeään?
Oi, sen tunnen — epäillessä
Hänen lempeään:
Liehun, liikun levotonna
Niinkuin tuuli lehdossa,
Etsin, Runotar, sun luonas
Taasen tyyntä, lepoa.

KUVAIN PALVELUS.

Lie synninteko onnetoin
Tuo kuvain palvelus:
Ma Luojan kuvaa jumaloin,
Siit' uhkaa kadotus.

Ma uskoin: tuoss' on kaikki maan
Ja taivaan kauneus;
Hän jalon, armahan on vaan
Ihana asumus.

Ja sydämeni pyhimpään
Jo kuvan ylensin,

Luo alttarin, ja edessään,
Kuin pappi, suitsutin.

Vaan kuva kauan mykkä on,
Ei sydänt' ollenkaan;
Kun vastaa, kylm' on, tunnoton
„En lemmi“ huulillaan.

Jumala ilman lempeä,
Jääpatsas kylmä vaan!
Kuin marmor'kuva, henkeä
Jok' ei saa luojaltaan.

Voi kauheaa! jo temppelin
Nyt seinät vavahtaa:
Jumala särkyy pirstoihin
Ja maahan ramahtaa.

Niin mielen alttarille vaan
Jäi huurut katkerat.
Pois! — Luoja vaatii istuintaan,
Pois valhejumalat!

PETTYNEEN LOHDUTUS.

Tuo poika neittä jumaloi ja laulaa
Ja toivontuskiss' istuu illat, yöt,
Jää tekemättä halvat arkityöt —
Hän muistaa kutoa vaan lemmen paulaa.

Mit' ihanaa ja suloista maa kantaa,
Sen omistaa hän yksin neidolleen:
Maan kastehelmet, kukat keväineen
Ja lintuin laulut — tahtoo hälle antaa.

Mit' ylevää ja jaloa on maassa,
Sen yhteen nimehen hän sisältää,
Ja taivast', isänmaata ylistää
Hän armahansa nimess' autuaassa.

Hän mielellänsä taisteluja kohtaa,
On valmis voittohon tai kuolemaan.
Ja ideaalein tähtimaailmaan
Hänt' impi Beatricen lailla johtaa.

Vaan rakkaus jos epätoivoks raukee
Ja toivo häviää kuin kangastus:
Maan kaiken silloin kuihtuu kukoistus —
Maailma kolkoks erämaaksi aukee.

Ja missä äsken maa ja taivas valvoi,
Siell' asuu häviö ja hiutumus,
Ei tuskaa lievittänyt valitus,
Vaan hengen jänttä mykkä kuolo kalvoi.

Mut silloin aatos nuorukaisen rintaan
Lens' istuimelta pyhän Jumalan:
Kun altis rakkaus on taivahan,
Ei kuolla sovi maisen lemmen hintaan.

Hän erämaassa löysi kosteikkonsa,
Jost' elonvoimaa uutta ammentaa:
Se kosteikko on hälle synnyinmaa —
Se antaa onnen, tarjoo taistelonsa.

Mit' ihanaa ja suloista maa kantaa
Ja jaloa mink' ihmisrinnass' on,
Työn hedelmät ja voitot taistelon —
Ne nöyrästi hän synnyinmaalle antaa.

RAKKAUS.

Jumalan kirous
On pyhä rakkaus:
Kun sydän hyljättynä halkeaa,
Elämä kuihtuu, toivo katoaa,
Yön rauha poistuu, päivän kirkkaus
Ja katkeraa on joka tuulahdus:
On autio, on tyhjä silloin maa.

Jumalan siunaus
On pyhä rakkaus:
Kun sydän sydämelle aukeaa,
Elämä viinin lailla kuohuaa
Ja toivonhelmet loistaa, kirkkaus
Maan, taivaan täyttää, niinkuin heijastus
Maast' autuain, ja aarteit' täynn' on maa.

SAIRAANA.

Oi, Jumalani, ellös ota pois
Mua maailmasta ennen aikojaan!
Niin armasta tääll' asustella ois,
Kun mieli täynn' on toiveit', aatteitaan
Ja sydän vasten rintaa painaltaa
Kun tahtois ihmistä jok' ainoaa.
Mun mieleni vaan luokses nostata,
Suo täällä työtä, anna voimia.
Oi, Jumalani, ellös ota pois
Mua maailmasta ennen aikojaan!

TUONI JA ELÄMÄ.

Tuoni:

Kauan sä kylvät,
Kauan sä kynnät,
Toukoa teet omaks hallan.

Elämä:

Kauanko — kauan!
Elä sano kauan,
Ei kevät kestä kauan.

Tuoni:

Kauan sä toimit,
Kukkia poimit —
Surkastuu kesän kukka.

Elämä:

Kauanko — kauan!
Elä sano kauan,
Ei kesä kestä kauan.

Tuoni:

Kauan sä hyörit,
Niität ja pyörit,
Teet elonkorjua kauan.

Elämä:

Kauanko — kauan!
Elä sano kauan,
Etsin jo hoivaa sauvan.

Tuoni:

Kauan sä horjut,
Myrskyjä torjut,
On elo kaikk' oma haudan.

Elämä:

Kauanko — kauan!
Elä sano kauan,
Syys tuli, murtaa sauvan.

Tuoni:

Halla vei toukos,
Viikate toivos,
Syyssato on oma tuonen.

Ääni haudalla:

Tuonenko — tuonen!
Elä sano tuonen,
Kaikk' elo ei oma tuonen:
Taas valo voittaa,
Uus kevät koittaa,
Nousevi uus elonhuomen!

KESÄPOIMINTOJA.

I. SAIMAAN RANNALTA KARJALAN RUUSULLE.

RUUSUN LUONNE.

Voi armasta, voi veitikkaa!
Semmoista harvoin nähdä saa:
Kun suuttuu, posket ruskoittaa,
Hän sukkaneulat viskaa pois
Ja joukosta pois keikahtaa. —
Ei päivää silloin nähdä vois,
Sen ukkospilvet karkoittaa.

Vaan varropas: kun hetkisen
Siell' istuu Iisko murheinen —
Taas ruusu päivänpaisteinen
Huoneeseen tulla heilahtaa:
Hymyilee, sukkaa neuloen.
Voi armasta, voi veitikkaa,
Yön päiväks muuttaa semmoinen!

Hän täynn' on tulta, lempeä,
Vihastuu taikk' on hempeä —
Ei ruusu, jollei piikkiä.
Ken mieltyis valhekukkaseen? —
Hän tuores on ja viehkeä,
Kuin hehku viinin rypäleen —
Sen moist' on harvoin nähtynä!

TAIVASKUVAT.

Saimaalla souti poikanen
Kanss' immen iltasilla.
Kuvastui iltatähtönen
Sen rannan matalilla.
Vaan sorsasiskot uidessaan
Sen kuvan sotki kerrassaan.

Niin suistui venhe salmellen,
Syvälle seljänteelle;
Taas taivas, iltatähtönen
Lask' illan tyynen veelle:
Ui nytkin sorsat sotkuineen,
Vaan kuva selkis uudelleen.

On täynnä taivaskuvia
Ihana Saimaan ranta.
Useesti venhe aalloilla
Pyhimmät tunteet kantaa.
Niit' ehkä melske häiritsee,
Vaan uudelleen ne selkenee.

RAUHAISET RANNAT.

Hämeessä paimen seuraa laumojaan
Kedolla, rohkaisten niit' torvellaan.
Vaan Saimaan rannan laumat rauhalliset
Öin, päivin yksin liikkuu laitumilla;
Ei niitä pedot väijy vaaralliset,
Ei huolt', ei puuhaa niistä paimenilla.
Sovussa versoo lauma luonnon kanssa
Ja paimen laulaa kotikummullansa.
Niin suojass' ollos, kansa Karjalan,
Pedoista myrkkyisistä maailman!

LOUHIPELLOT.

Voi sentään, kuink' on pellot Karjalan
Niin louhiset ja viljan vaivaloiset.
On toista Hämehen ja Pohjolan
Satoisat pellot, järviemme moiset!
Vaan sittenkin nuo louhipellot mulle
Niin tuntuu metisiltä, mieluisilta,
Kun tiedän, ett' on leikkikentät sulle
Ne olleet lapsiajoilt' armahilta.
Voi sentään, kuink' on esi-isäs kauan
Hikoillen työtä tehneet ankaraa,
Ennenkuin moisen hellän kukkavauvan
Nuo louhipellot jaksoi kasvattaa.

KARJALAN KUKKULAT.

Minne kiipeätte, Karjalan
Kukkulat, oi minne kiipeätte?
Niinkuin vuonat lauman iloisan
Ylös hyppien te yllätätte.

Rinnoillanne viljavainion
Povi uhkuvainen aaltoileepi,
Otsaltanne laulut nuorison
Väinönkielin laaksot vallitseepi.

Kiivetkäätte, vuoret Karjalan,
Taivahalle asti kummutkaatte!
Väinön laulut, henki Kalevan
Maailmalle kauas kaikukaatte!

KELLE SEPPELTÄ.

Kun kukkasia poimi poika,
Siteli neito seppeltä.
Oi, kelle palmikoivat noita
Niin onnellisna, hellinä?

Sitooko impi sulhollensa
Suloisen tuoksuseppeleen,
Vai poika kutrit kultasensa
Noin kattaa kukkasiimekseen?

Ei niin! On juhla Karjalassa
Ja kansa joukoin riemuitsee,
Ja nimet suuret kaikuvassa
Se laulussansa mainitsee.

Nimeä laulunlöytäjänsä
Kuvailee kansa kukkihin:
Sitoopi nuoret seppeltänsä
Työn kunniaksi Lönnrot'in.

Siit' otsat onnellisna loistaa
Ja nuorten kasvot kirkastuu:
Maan onni hetken huolet poistaa
Ja kansan henki raitistuu.

KALASTAJA.

Asusti poika saarella
Lähellä kirkkonientä.
Kalahan lähti illoilla,
Vaan kiiskin päät' ei pientä
Tuo aamulla hän kotihin —
Iloisna saapuu kuitenkin.

„On poika pahan noituma,"
Kotona kuiskaa väki,
„Toi kaloja, toi lintuja
Hän ennen kyllältäki.
Nyt, vaikk' yön halk' on kalassa,
On aamuin tyhjä kontissa."

Vaan lintu kirkkoniemessä
Soreesti laulaa illoin.
Unohtuu verkot mielestä
Kalastajalta silloin:
Hän öiksi viihtyy linnun luo.
Kaloja siks ei aamuin tuo.

Se lintu tarttui pyydykseen,
Kaloja kallihimpi,
Kun saaren sulhon venheeseen
Istahti niemen impi:
Nyt saarenväki ihmeissään
Ei noidanjuonta syytäkään.

Rannalta saaren vastakin
Kalahan venhe lähti;
Se lähti illoin, kuitenkin
Kotihin yöksi ehti, —
Vaan saalista toi enemmän
Kuin sulhon' olless' isännän.

SINNE JÄITTE.

Sinne jäitte, immet Karjalan,
Jäitte järven kirkkorantahan
Louhipellon kukkakaunisteeksi.
Muistan loistehesta silmienne
Taivaskuvat tyynten järvienne,
Muisto mieleeni jäi ihanteeksi.

Sinne jäitte, sulhot Karjalan,
Soutajiksi seljän aaltoisan,
Jäitte louhipellon perkaajiksi.
Intonne ja työnne, toimintanne,
Niiss' on toivo, turva Karjalanne
Ollut ja on päiviks ikuisiksi.

Sinne jäitte, vanhat Karjalan,
Kasvattajat polven nousevan,
Jäitte toivon tainten hoitajoiksi.
Siellä lempi äidin Lemminkäisen,
Viisas henki vanhan Väinämöisen
Nuoret nostaa maansa kunnioiksi.

Halla voipi viljat kylmentää,
Koti Karjalan ei kylmäks jää:
Siellä hehkuu lempi hellän naisen,
Urhoihin se lietsoo sankaruutta,
Taisteluun ja työhön intoisuutta,
Onneks maan ja vaaraks vainolaisen.

II.

KEVÄT-AAMU.

On kevät-aamu, Suomen kevät-aamu
Ja kaikki nousee kohden taivasta.
Ei yksin kuusi, honka lehväslatva
Tavata tahdo pilven pengertä —
Matokin nostaa päänsä mullan alta

Ja ruohoin tutkain nousee nurmesta.
Myös kohden taivast' aukee lehden korva,
Kuin kuulla tahtois kieltä rastahan
Tai leivoparven, joka liiteleikse
Ain' ylös silmin siintämättömiin,
Kuin laulujaan veis istuimelle Luojan.
Niin kaikki nousee kohden taivasta.
Nuo mettisten ja perhoin lemmityiset,
Tuo kevät-aamun kukkanuoriso,
Avaapi nousevalle auringolle
Nyt hellin silmin tuoksuhuulensa;
Ja päivän koitto kansan nukkunehen
Jo nostaa töille kevätvainion.
Elämä, henki huokuu kaikkialla
Ja kaikki nousee kohden taivasta.
Niin käen kukku korven liepehellä
Viel' lausuu toivon kaukotuntehet.
Ja silloin neito kanssa nuorukaisen
Myös astuu kevätjuhlan temppeliin.
On kevät-aamu, Suomen kevät-aamu
Ja kaikki nousee kohden taivasta.

SADE.

Maa halkeili jo poudan heltehestä,
Työvoimat kuihtui luonnon elimistä.
Jo linnun laulu kuivi kurkkuhun
Ja kukka laakson rinteell' lakastui.
Niin ihminenkin, luonnon valtaherra,

Käy allapäin ja mielin murretuin. —
Vaan luonnon työstä, elintoiminnoista
Kohosi pilvet paksut taivahalle:
Maan elimiin taas vuoti virvoitus,
Maan jäsenet ja suonet sykki taas.
Vireemmin lauloi lintu, liikkui lehto,
Hymyili laakson kukka auringolle.
Ja ruohot, lehdet kiilsi kiitoksen
Elämän kaiken alkulähteellen.
Niin ihminenkin epätoivostansa
Taas virkosi: hän luotuin keskellä
Nyt loistaa heltyneenä, kyynelsilmin,
Hän riemunkyynelt' elpyi uhkumaan.

ERÄÄSSÄ PUUTARHASSA.

Tääll' oisi luonto kanssa Luojansa
Niin suloisessa sopusoinnussa
Ja taide helmoja sen kaunistais,
Jos halpa käs' ei työtä jaloa
Sais ihmishäpeäksi tahrata,
Jos kaunist' ilkitöill' ei soaistais. —
Vaan opi, armahani, poimimaan
Maan päältä, mik' on taivahista,
Ne kuvat paina sieluhusi vaan —
On täällä paljon, paljon poimimista.

KAKSI KOSIJAA.

Perhonen ja mehiläinen kosimahan lähti,
Molemmilla mielessänsä loisti lemmen tähti:
Tuuli heitä johti
Kukkanientä kohti.

Perho viihtyi niittyvillan hienohelman luokse,
Mehiläistä miellytteli apilahan tuokse.
Kumpainenkin sai sen
Kullan omanlaisen.

Häitä kevät vietettihin; kesä elon jatkaa.
Mutta perho puolisonsa kanssa mietti matkaa:
Tuuli sai ne viedä,
Minne — emme tiedä.

Mehiläinen mesihuulin puolisoinens' eli,
Kotinurmen kaunisteeksi, toimi, tuoksueli,
Kunnes syksy elon
Päätti, antoi levon.

KOTILAMMEN SOUTAJAT.

Oi teitä, kotilammen soutajat,
Oi, kotilammen lapset rauhaisat!
Te valtameren aarteit' ette tunne,
Sen ette myrskyaaltoja.
On kotilammen laine suosittunne,

Se vaikk'ei anna herkkuja:
On souto helppo, myrskyt pienoiset
Ja matkalla ei suuret toivehet;
On illan tullen rauhan valkama,
Isien ranta, tyyni tarjona.
Oi teitä, kotilammen soutajat,
Oi, kotilammen lapset rauhaisat!

NIINHÄN ENNEN.

Kotoisen tien varrella
Ohdakkeenkin latvassa
Kasvoi kukkasato.
Polttiaisten juurella
Loisti kesä-illalla
Usein kiiltomato.
Niinhän ennen kotona,
Kuin lie sitten matkalla.

Kotimurhe mukanaan
Riemun ruusun latvassaan
Kaunihimman kantoi.
Äiti vihmoi vitsallaan,
Vaan hän silmänluonnillaan
Lohdutusta antoi.
Niinhän ennen kotona,
Kuin lie sitten matkalla.

NIITTÄJÄLLE.

Kauanko, niittäjä armoton, niität,
Kukka kuin korsikin tieltäsi kaatuu,
Kauanko niität?
Sääli et pienintä rinnalla suuren,
Nuorta et vanhan vierellä säästä,
Miksi et säästä?
Kun suret lapsias, naistasi nuorta,
Tuoni jos armoton heilt' elon leikkaa,
Miksi et säästä? —
En kysy. Luonnon sääntöä täytyy,
Kuulla sun täytyy:
Korjaat näin elomailtasi viljaa,
„Luonnon herrana", kunneka hiljaa
Lyö sinut vuorollaan terä tuonen —
Huomenna kenties.

NYT JA SILLOIN.

Kedolla paimen etsi kukkia.
Hän kotiinsa sielt' yhden valitsi.
Sen hellästʼ istutti ja hoiti hän,
Ei muille sois sen hymyilevänkään,
Ja huulten vierasten ei koskevan!
Vaan eihän paimen tiedä, eihän vain,
Kuink' usein ennen perhot kedolla
Sai suudella tuon kukan huulia.

SIIT' ASTI.

Teist' ei lie kaunis Luhtavaaran rinne,
Kun louhinen se on ja kallioinen;
Vaan mieleni mun aina hehkuu sinne,
Kun sielt' on mulla paimenmuisto moinen:
Siell' ennen istuin kanssa paimen-immen,
Siit' asti muistan sieltä kukat lemmen;
Ja missä kasvaa lemmenkukka, siellä
On elinvoimaa, suloutta vielä.

YKSINÄINEN.

I.

Oi, kukkaseni, armas kukkani,
Sä olet ainoa mun riemuni!
Mua maailma kun soimaa, tuomitsee,
Sä siit' et huoli, mulle hymyilet
Ja tuoksull' asuntoni täyttelet —
Mua tuskin muut maan päällä muistelee. —
Tuoll' oisi impi kirkkorannalla,
Vaan häntä tuskin tohdin aatella,
Hän kenties millä, millä rankaisee!
Oi, kukkaseni, armas kukkani,
Sä olet ainoa mun riemuni.

II.

Kevähällä ruusuni
Kukki kaksitellen,
Syksyllä on yksi,
Vaan yksi kukkanen.

Kevähällä lintuni
Lauloi kaksitellen,
Syksyllä on yksi,
Vaan yksi lintunen.

Yksinäinen kukkani
Vaill' on viehätystä,
Lintu yksinäinen
On aivan vaiennut.

MUISTOKSI.

Saas tästä tyttö, muistoksi
Tää sinikukka, lemmikki!
Suo hetkinen sen riemuita
Sun silmiesi valossa. —
Voi, kuin se siit' on autuas! —
Kun kyllästyt, niin heitä pois
Tuo joutokasvi lasistas —
Se muutoin toisten tiellä ois:
Hän sen voi tehdä kukallen,
Ken polkea voi sydämen.

SINIKAUNOKKI.

Kysytte, miks' elokaunokki
Kasvoi pellon leipäviljahan,
Kyntömies vaikk' ei ois tahtonut? —
Taivassinellään se muistuttaa,
Että on maan päällä muutakin —
Taivahista, pyhää, ihanaa —
Paljon muutakin kuin leipä vaan.

HERNEKUKKA.

Mist' eksynyt lie ohrapellollen
Tuo hernekukka perhosiipinen,
Vaan ihastuinpa, kun sen siellä näin;
Vaikk' aikaharvoin hernepellolla
Ma silmiäni käänsin sinne päin,
Kun siellä niit' on ylen viljalta.
Jos mikä miss' on harvinaista vaan,
Se kiitoksella usein mainitaan;
Vaan viljalt' ollen moni unhoittaa
Ihailla kaunista ja arvoisaa.

TUOKSUHEINÄ.

Tuoksuheinä tuskin vaan
Kukkaseksi huomataan;
Niin sen muoto kaino on,

Vaatimaton, loistoton.
Usein lähin ruohonen
Nuokkuu vaan sen tuoksullen,
Muut ei tunne, tiedäkään.
Kukkaseuraan loistavaan
Tuoksua sen kaivataan,
Mutta harvoin löydetään.
Useammin löytää sen
Halpa paimentyttönen.

SOPU LUONNOSSA.

Tääll' ei etsi riitoja
Honka kuusen rinnalla.
Koivu tuomen, pihlajan
Luona näyttää suostuvan.
Niityn kukat tuhansin
Rinnan on ja sekaisin,
Sovuss' elää kuitenkin.
Peippo sekä kerttunen
Usein täyttää lauluillaan
Saman lehdon liepehen —
Kiistele ei kumpikaan.
Rastahalle leivonen
Kosk' on ollut kateinen?
Milloin taivas kuvansa
Kielsi lammen kalvolta?
Oi, kosk' ihmismaailman,
Niinkuin luonnon sointuisan
Täyttää sopu taivahan!

TYYNI LAMPI.

En usko, ett' on hongat vuorella,
Tuoll' läsnä taivast' onnellisemmat
Kuin kukkaset ja lehdot laaksossa
Joit' tuskin vuorihongat huomaavat.
Näenhän, ett' on laaksoss' alhaisin
Tuo tyyni lampi — siihen kuitenkin
Maa kuvastuu ja taivas parhaimmin.

VUOSI 1882.

ELIAS LÖNNROT.

Lausuttu Viipurissa
17 p. Huhtik. 1882.

Lönnrot on kuin Suomen kansa,
Suomen kansa on kuin Lönnrot.

„Mitä vaadit, suomalainen? Vapautta, valtikkaa!
Köyhä, halpa mökkiläinen vaatiako uskaltaa!
Vapauden valtakirja nosta ensin ilmoillen:
Miehen voima, hengenponsi, millä osoittaa voit sen?"

Voima? Eikö miehuuttamme Runeberg soi lauluissaan?
Sankareimme urhotöitä maine kantaa maailmaan.
Missä uljas miehen kunto, jalo voima loistaa niin,
Kuin ne kukkii puhjenneina Vänrik Stoolin laulelmiin?

Väitettiin: „Ne vaan on laina, vieras kouluanti vaan,
Jost' on Suomi kiitostansa luotu aina laulamaan.
Palveluun tää kansa kelpaa, sill'ei voimaa hallintoon,
Oman hengen ponsi puuttuu, — ilmoillen sen nostakoon!"

Työ ja kunto silloin nosti mökin pojan piilostaan,
Ajan henki hänet kutsui kalleukset kaivamaan:
Vaatimaton niinkuin hyve, ahkera kuin kuntoisuus,
Kaino metsälammen lailla, tyyni niinkuin rauhaisuus.

Sellainen tuo ajan urho, kalleusten kaivaja,
Aluss' unhoitettu, halpa, nyt jo tuntee maailma;
Kätketty kuin Suomen kansa salon synkän unheeseen,
Mutta työllään sieltä nousi, niinkuin kansa aarteineen.

Vaatimaton sanoissansa, kaino käytöksessä hän,
Mutta työnsä hedelmillä vaati ehkä enemmän:
Vaati kansallensa arvon rikkahitten rinnalla,
Laittoi, että Suomen laulun kuulee kaukomaailma.

Suomen vaaroille hän nousi, näki järvet metsien,
Loistavat kuin kiiltohelmet tummuudessa kutrien.
Maansa järvillä hän kuuli laulun hellän helkkävän,
Luonto kiehtoi kuulijata, vaan tuo laulu enemmän.

Laulun helmet poimi urho kielilt' iki kanteleen,
Niistä punoi Suomettaren päähän jalon seppeleen:
Laulut liittyi toisihinsa niinkuin järvet Suomenmaan,
Sinijärvet luotu maata, laulut kansaa kultaamaan.

Niin nyt välkkyi maailmalle Kalevalan tähtivyö,
Kertoi vanha sankar'-aikaa kansan hengen ihmetyö:
Entisyyden muistolaulut, ase ajan nykyisen,
Aatemeri ammennella aukes Suomen kansallen.

Vanha Kanteletar kaikui syvät Suomen tuntehet,
Virvoitti kuin laakson virta uuden laulun kukkaset.
Vihdoin tietäjämme käsi isäin Loitsut ilmi toi,
Neuvomaan, ett' aate, sana, henki muodot muuttaa voi.

Elias Lönnrot, Suomen kansa, — sanat kauas kuuluvat,
Suomen hengen sullojilta ase, voimat vaipuvat.
Snellmanin jo ääntä kuullaan, Runeberg jo uskotaan,
Suomen kansan hengenvoimiin enemmän jo luotetaan.

Rauhan-aikaa kansa kaipaa, vaan tok' ensin voittoa:
Kansan henki kotonansa tahtoo johtaa, hallita.
Vasta sitte rauha koittaa, aika suurten hedelmäin,
Lönnrotimme toivon-aika, päivät rauhan-ystäväin.

Silloin suurten töitten touko kauneutta kukoistaa,
Isäin sankar'ajan henki pojilt' uudet muodot saa;
Suomi loistaa, Suomen yllä nimi laulun löytäjän,
Soiton suorijan ja uuden päiväkullan päästäjän.

Seppeltä nyt Suomi sitoo, viettää päivän nousuaan,
Harmaapäisen kunniata kaikkialla lauletaan.
Seppelehet viheriöivät polvi polvelt' uudelleen,
Niiksi Suomi kukat kylvää lapsiensa sydämeen.

Seppelehet viheriöivät kunniaksi suuren työn,
Kukkasia kylvetty on poistajalle unhoyön.
Joudu sampo suvantohon, sammon sankar' eläköön!
Suomen onnen kultapäivä paistakohon, yletköön!

KUSTAVI AADOLFIN MUISTOJUHLASSA

Viipurissa 18 päivänä marraskuuta 1882.

Hän noussut onko? Taasko valtavasti
Hän miekkaa käyttää, johtaa maailmata?
Kuin aamurusko maitten ääriin asti
Hän säteilee — ja herää vuosisata.

Ja mitkä kirjat miekanterä kantaa?
Vapaus, totuus kuvastuu kuin taivas.
Ne lahjat urho ihmiskunnall' antaa
Ja niille uskonvoimin tietä raivas.

Se usko voimaa, urhoutta luopi,
Se valtaa kansoja ja maailmoita,
Se tunnonrauhan, vapauden suopi —
Ken taisteluissakin ei etsis noita!

Hän ilmestyi, hän rannallemme nousi,
Kuin joulujuhla, ain' yht' uusi, suuri,
Kuin kevät, jonka länsituuli sousi,
Kuin rakkaus, tuo voimain alkujuuri!

Niin muistossa nyt suurena hän loistaa,
Kun astuu Suomen rantain syleilyksiin.
Hän katsoo — silmän valo varjot poistaa —
On kuin hän katsois Suomen sydämyksiin.

Mit' etsii? Ehkä poikaa ohjatonta,
Jot' ennen ohjasi kuin ratsuansa?
Tai sotavanhust' ehkä voimatonta,
Jok' orjan laill' kantaa kahleitansa?

Ei oppipoik', ei vanha sotavanki —
Edessäs seisoo Suomi-nuorukainen,
Miestöihin valmis, raitis niinkuin hanki,
Vaan sydän lämmin kevät sointuvainen.

Tääll' into aaltoaa sun innostasi,
Sun aattehilles hehkuu kansan rinta;
Kuin ennen taistelee se johdossasi,
Vaan sananmiekkaa käyttää mahtavinta.

Kuin ennen, nyt se hengenkahleet laukoo
Ja Suomen voiman nostaa nähtäville,
Se hengenlennolleen nyt teitä aukoo
Ja voitonseppel tarjona on sille.

Me ihmisyyden valtaa nostatamme,
Sen alttarilla Suomen viiri liehuu,
Sen voitoks Suomen voimaa kasvatamme,
Siks into kansallinen täällä kiehuu.

Oi, terve, suuri Kustav Aadolfimme!
Sua muistossakin maamme sylin sulkee.
Me rinnan suurist' aatteist' ottelimme,
Nyt viittomaasi tietä Suomi kulkee.

Vaan vait! Tuo suuri muiston haamu haastaa,
Silm' iskee tulta, paisuu sankar'rinta,
Maa kirkastuu ja Suomen hongat vastaa,
Kuin kuunteleisi armas armahinta.

„Oi, kiitos, suuruuden ja voiman henki!
Sun käsivartes kansat vapauttaa!
Kun tahdot, toimii suurta pienonenki
Ja ihmisyyden kruunun kirkastuttaa.

Tää Demmin'in ja Lytsin urhoin kansa
Nyt kohoaa kuin honkametsä sankka;
Mies johtamaan se nyt on taistojansa,
Kuin Hakkapäällit, murtumaton, vankka.

Pois oudot ohjat! — loppunut se aika:
Ohjattu itse ohjaa kulkuansa.
Mies kunniaa nyt tuottaa — kelpo poika,
Ken kohtaloistaan vastaa vaiheissansa.

En kiitä — olit kiitoksille kaino —
Et urhotöistäs ollut koskaan ylväs.
Ja milloin kohtas kärsimysten paino,
Et valittanut, suuruutemme pylväs.

Ain' uskollinen, sodassakin tyyni,
Asemas ansaitsit kuin vahva muuri.
Iloita voin, ett' on myös minun syyni,
Ett' täällä kansaa johtaa aate suuri."

Noin lausui suuri muiston sankar'haamu
Ja salon rinta liekehti kuin tuli,
Valaisi juhlaa Suomen uusi aamu
Ja Lytsin urho Suomen omaks suli.

KERRAN.

Käyskelin kerran käärmesuota, —
Suo oli onneks jäässä.
Astelin käärmeittenkin päälle, —
Onneksi näin vaan unta.
Vaan Jumalan jos paistaa päivä,
Käärmehet tointuu taasen,
Jos uni vaihtuu valvonnaksi,
Voi toki silloin, silloin!

SALON SILJA.

Niinkuin leivin-uuni hehkui keskikesä helteinen,
Tuulenliekka häirinnyt ei rauhaa lammen pienosen.
Sorsanlapsi turvallisna kaislikossa ui,
Uskoi rauhaa maassa, kunnes kyttä ilmaantui.

Lammen luona peltotyössä Silja hyöri hiessään.
Silloin tällöin loiskahtihen aallon syliin kylpemään.
Vastarannall' Antin Paavo loiski — siitä viis:
Kun on sama saunanlöyly, miksei lampi siis?

Aaltoon Silja laskee, nousee väliin rannan viitahan,
Juoksee, että tuulta syntyis, loiskahtaa taas uimahan,
Kun on uinut, peltoa hän käypi kuokkimaan.
Kuokkii, laulaa — Paavo lauluun liittyy rannaltaan.

Niin on Silja usein uinut, juossut nähden naapurin,
Vaan ei hovinherran nähden, jok' on kansaa kau-
pungin.
Tuskin torpantytön mieleen herrat johtuiskaan,
Jollei hovissa heit' asuis kesänvietollaan.

Useasti lammen rantaan kalvas herra astelee.
Astuu kerrankin, niin näkee kuinka Silja uiskelee,
Kuinka viitahan hän juoksee eikä huomaakaan,
Että herra viidakossa väijyy piilossaan.

Hovinherr' on paljon nähnyt, matkustaja monen maan,
Vaan naiskuvaa viel' ei moista, neitsyeinnään, puh-
tainnaan.
Niinkuin ihmiseksi luotu salon kauneus,
Josta puuttuu himon liekki, vaan ei armaus.

Mutta hovinherran rinta syttyi, palaa roihunaan,
Polttopuikseen kultakutrin tytön tahtois kiihkossaan.
Vaan jo ruokakello kutsuu, tyttö vaatehtii.
Hoviin herra astuu, yhä rinta liekehtii.

Vierii viikko, kaksi, niin ei Silja lammess' enään ui.
Turhaan Antin Paavon ääni kaipausta kajahui.
Hovinherralt' otti Silja pestin kaupunkiin,
Maalle Paavokaan ei jäänyt, vaikka kiusattiin.

VUOSI 1883.

TUUTIESSA.

Tuuditan tulisoroista,
Kipenäistä kiikuttelen,
Vaalin pientä valkeaista,
Luojan lasta liikuttelen.

Taivahast' on lahja tullut,
Taivahan tulen kisoista,
Luojan lemmen liekinnöistä,
Ei vahingon valkeoista.

Tuudin lasta maan valoksi,
En vahingon valkeaksi,
Tuudin toivojen tuleksi,
Työn jaloisen jatkajaksi.

Senpä tuudin tuikkeheksi,
Tähdeksi tähän talohon,
Maan hyväksi maineheksi,
Suurionnisten ilohon.

19/2

PETTÄVÄISTÄ.

Uskoa täytyy mun, mitä kertovi tietäjä-vanhat:
Vaahdostaan meri loi rakkauden jumalan.
Siks' yhä vaahtona teutuuttaa omiaan, yhä heittää
Rannalt' toisellen rakkauden kisamiin,
Niin kuni Lemminkäistäki lietoa niemeltä saareen,
Sielt' takasin kotihin, Sariolahan kodistaan.
Surra ja suuttua vaan, jopa uskoa, toivoa antaa,
Onnen tarjotun taas tempaa pettäen pois.

20/2

VAROITUS.

Aisopos kun sanasutkia Delfin toi pyhämaalle,
Syntipä keksittiin, surman sai pilamies.

Muistaos, ystävä: temppelin palvelijoit' elä pilkkaa,
Kiittele vaan miten voit, peittele myös pahojaan.
Tai pahan tietäen vaan ole vait, pysy tyhmänä, tollo,
Jos valo, jos tosi niin kärsii, niin sinä et.
Viisait' ei sovi neuvoa, nousevat niin rasavilliin,
Seppää jos opetat, päähäsi saat vasaran.
Ylpeät leimoistaan ovat valtion puntarit aina,
Heidän huulilta vaan viisaudet putoaa.

27/2

IHME.

Kaikki katsoo Ellin armautta:
Leikkii tuossa hiekan heltehessä,
Läikkyy lainehina kultakutrit,
Liehuellen tuulen tuttavina,
Päilyy ihmelähtehenä silmä
Tumman ripsiverhon siimeksessä,
Kuvastaapi taivahan kuvia,
Tyynen, pilvisaihottoman taivaan,
Kajastaapi kasvojen kukoistus
Vienon, puhtahimman aamupuhteen;
Mut on kaiken kauneuden ihme,
Ett'ei Elli tiedä ihmettänsä.

4/6

IHAILUA.

„Ah, ihanaa! Miten on sulonen! Ihan ihmehen lapsi!
Ainoa onnettomuus: kuuro kun on polonen!"
Hurskahat naiset noin, ihastusta ja sääliä huutain,
Kiertävät last' ihanaa, — onneksi kuuro hän on.

28/6

KUUSTOISTAVUOTISEN LAULU.

Mieltäni mun, miekkoisen, ei murhepilvet paina,
Täytin vuotta kuusitoista viime helluntaina.

Siit' on asti mieleni kuin hunajaa ja mettä,
Tunnen toivot rinnassani, vaan en kyyneléttä.

Tuntisin jos kaipausta, siit' ei hiiskausta!
Eihän aika-ihminen voi päästää valitusta.

Nouse riemu rinnassani, kaiu korkealle!
Kylvä onnen-omenoita tälle maailmalle!

Auki tiesi, maailma, ja anna työtä, aika!
Toimitan kuin tohtori ja parannan kuin taika.

Kauas hehkuu mieleni ja kunniani palaa,
Liekö tässä Suomessamme tarpeheksi alaa?

Voinhan alkukaunisteeksi kotimaassa koittaa,
Kansalleni seppeleitä solmita ja voittaa.

6/7

KALAMIES.

Kalamies laskee verkkonsa,
Verkkonsa aaltohon.
Kalamies ei voi arvata
Mitä käy verkkohon.
Jumalaan luotetaan,
Hänen on vallassaan.
Kalamies laskee verkkonsa,
Verkkonsa aaltohon.

Moni on yökin valvottu,
Kala ei tartu vaan;
Aamu kun nousee siunattu,
Kalakin nostetaan.
Ahkeruus, luottamus,
Niissä on siunaus.
Moni on yökin valvottu,
Kala ei tartu vaan.

Moni mies voihkaa, oihkailee
Murheen-tuskissaan.
Suru ei auta, työtä tee,
Siit' apu lähtee vaan.
Työtä tee tyytyen,
Onni käy onkehen.
Moni mies voihkaa, oihkailee
Murheen-tuskissaan.

Kalamies hän on uskonmies,
Kalamies kunnokas.
Omat hän neuvot turhaks ties,
Herra on laupias.
Hänen vaan neuvollaan
Saalihit nostetaan.
Kalamies hän on uskonmies,
Kalamies kunnokas.

14/7

KANSALAISLAULU.

Olet maamme, armahin Suomenmaa,
Ihanuuksien ihmemaa!
Joka niemeen, notkohon, saarelmaan
Kodin tahtoisin nostattaa.

Kodin ympäri viljavat vainiot
Kalarantoja kaunistais,
Jalon kansan kuntoa laulelmat
Yli aaltojen kuljettais.

Saisi kuulla maailma kummakseen
Miten täälläkin taistellaan,
Pyhän, kauniin, oikean voitollen
Ilojuhlina riemuitaan.

Kuinka kansa, pieni ja köyhäkin,
Edistyksellen uhria toi,
Ihanteen, jalon aatteen alttariin
Rovon viimeisen kantaa voi.

Kuinka uskaltaa sekä toivoa
Tämä kansa on tohtinut,
Vaikka vallitsi nälkä, kuolema,
Valo maast' oli sammunut.

Tohti toivoa sekä voittaakin,
Valon temmata soihdukseen;
Omat laulunsa nostaa kuultaviin,
Ihanimmaksi oppaakseen.

Ja se kuinka nyt kuohuu nuoruuttaan,
Kuni kihlattu morsian.
Vapautta se häiksensä valmistaa,
Tulevaisuuden juhlahan.

Sitä varten kansa nyt kilvan käy
Isänmaallensa uhraamaan,
Valon liedellä nuoriso valmistuu
Toivon-aikoja ohjaamaan.

Nosta, nosta jo henkesi kahleistaan,
Satavuosia sortunut!
Kansa yksi on Suomessa, yhdellen
Voiton-arpa on langennut.

Työhön, työhön yhtenä kansana siis,
Rehellisehen, arvoisaan!
Saman maan, saman kansan onnellen
Joka korsikin kannetaan.

Kuka kurja hylkien silmäilee
Suuriarvoinen alhempaan?
Saman arvon, kunnian ansaitsee,
Joka mies on paikallaan!

Kaikki, kaikk' ylös yhtenä miehenä nyt
Suomen onnea valvomaan!
Hetken työ tuhatvuosihin vaikuttaa,
Isänmaahan ja maailmaan.

18/7

HÄÄLAHJA.

Jo herra viettää häitänsä,
Hovissa juhlaillaan.
On tanssi, soiton helkkinä,
Ja maljaa maistellaan.
Siell' asustaa vaan valkeus
Ja kirkas riemun runsaus.
Vaan ulkona — ken? — Ken? . . . .
On kansa murheinen.

Saa murhe yössä hoippua,
Hääjoukko riemuitsee.
On onni keskitaivaalla
Ja varjot väistelee.
Nyt silkit, helmet helskyvät
Ja kultavitjat välkkyvät,
Vaan — tuskanhuutoja! . . . .
On läänin rahvasta.

Saa huuto yöhön vaipua,
Hääjoukko hyppelee.
Ei riemu kuule tuskia,
Sen korvat lumpenee.
Niin kaunihisti notkutaan
Ja soitto kaikuu, kaikuu vaan.
Mut — kostonhuutoja! . . . .
Ne herran orjia.

Saa kosto yöhön hukkua,
Nyt valvoo rakkaus.
On onnellisten seurassa

Vaan armo, laupeus.
Vaan miksi tanssi taukoaa?
Miks soiton kielet seisahtaa?
Kirous julma vaan
Nyt nostaa kauhujaan!

Ja niinkuin myrskyn pauhaten
Ei linnut laulakaan,
Hääjoukkokin on jähmeinen,
Sen riemu kahleissaan.
On morsian nyt kalpea
Ja pilvi sulhon otsalla.
Kirous yöstä vaan
Nyt nostaa kauhujaan.

„Juo sappea sun riemussas,
Isies kylvämää!
Maan meiltä riisti vanhempas,
Sun valtaas henki jää.
Vaan myrkynputket nouseva
On lapsiesi niitulla,
Ja onnentähkäs syö
Kirottu hallayö!"

Uh julmaa! Mistä kylvöstä
Tuo vilja kasvoikaan?
Hääjoukko kuuli mykkänä
Ja sulho tuskissaan. —
Hänehen kääntyy morsian
Ja näyttää kuin rukoilevan. —
Taas päivä paistaako? — — —
Jo väistyy pilvi, jo!

Iloa sulhon silmiss' on,
Ne säihkyy uudestaan,
Ja syttyi poski morsion
Taas onnen-purppuraan.
Suhaus käy hääjoukossa
Kuin tuulen kuiske lehdossa.
„Mit' aikoo tehdä hän?
Hän näytti päättävän!"

Niin nousi, astui portaillen
Nyt sulho, morsian.
Valoa läikkyi kansallen
Yön mustan helmahan.
Ja nuorikot on ylevät,
Kuin kaksoistähti lempeät.
Ja kansa kuiskuttaa:
„Hän haastaa, kuunnelkaa!"

„Pois muistot!" sulho lausahtaa,
„Pois muistot katkerat!
Nyt onnenkevät aaltoaa
Sen laineet loiskuvat.
Häähuoneesta ne ouruaa
Ja vapautta lahjoittaa." —
„Vapaus! — kuulitko?"
Keskeytti kansa jo.

„Mun hovi, teidän lääni on,"
Niin herra jatkoi nyt.
„Isäntä kukin olkohon
Kuin maat ois perityt.

Jumala vaan ja ruhtinas
Meill' yhteinen on valtias.
Ja rakkaus veljyyden
On side sydänten."

Jo lausuikin hän tarpeeksi.
Vaan kansa vait on myös!
Niin kuunteleeko kylmästi
Tuo joukko jalon työs?
Ei! lämpimyyttään vait on se,
Suun sulkee kuuma kyynele.
Vavahtaa huulet vaan,
Ei lähde sanaakaan.

Niin hetkinen. — Jo raikuu maa
Ja kaikuu kiitokset:
Kun kevätpäivä armahtaa,
On virrat kuohuiset.
Yö kirkastui, kun loistivat
Iloja kokkovalkeat.
Maat, järvet riemujaan
Sai kansa kaikumaan.

Ja kansa yhtyi häihin nyt,
Hääjoukko kansahan,
Niin riemu, äsken särkynyt,
Nyt täytti maailman.
Taas soitetaan ja tanssitaan,
Heräsi päivä vuoteeltaan,
Vaan onnellisten häät
Viel' iloitsevan näät.

TAIVAHASI.

Turhaan etsit, tutkivainen, taivahalta tähteä,
Johon maasta matkustajan täältä tulis lähteä.
Et voi eikä tarvis täältä matkustella kauemmas,
Läsnä loistaa tähtyesi, etsittävä taivahas.
Käänny lapsikammiohon, katso pientä kehdossaan:
Puhtahin sen silmän palo,
Herttaisin sen hengen valo, —
Kadotettu taivahasi siinä loistaa kirkkainnaan.

ÄITI.

„Jokivartta pitkin
Kävelin ja itkin:
Lapseni aaltoon hukkunut lie.
Löysin lumenpäljen,
Siinä jalan jäljen, —
Siit' oli surmaan lapseni tie.

Mieheni läks ensin,
Häntä etsin, lensin,
Lintuna, jolt' on puoliso pois.
Hän jos hukkui, kuoli,
Elämästä puoli
Mult' ikipäiviksi riistetty ois.

Hukkunut ei vainen,
Kurja, — armahainen, —
Pois paken' aaltoisen meren taa.

Käännyin rantalehtoon,
Mökkihini, kehtoon, —
Kaikkialt' etsin last' ihanaa.

Lasta, lohdutusta,
Etsin, — mökki musta
Hautaan upposi silmissäni:
Laps on poissa; — meni
Koko elämäni!
Synkk' on hauta nyt mökkiseni.

Vaivuin .... jälleen nousin,
Juoksin minkä jousin. —
Juoksun' ei kauan kestänyt lie:
Löysin lumenpäljen,
Siinä jalan jäljen, —
Siit' oli surmaan lapseni tie!" —

Näin hän lauloi yksin
Päivät pääksytyksin,
Murheess' uitellen sydäntään.
Polki rukkiansa,
Leipää suolahansa
Painoi, kasteli kyynelillään.

Elikö tai kuoli,
Almusta ei huoli:
„Armoleip' ei mun armottoman."
Tyhjää kehtoansa
Tuutii toisinansa,
Toivoa laulaa toivottoman:

„Isä, kanna lasta,
Vaikka tuonelasta,
Suo hänet äidin viel' omistaa!"
Muutpa moittii vainen:
„Hullu, hullu nainen,
Soimata uskaltaa Jumalaa!"

„Tuuti, tuuti lasta,
Vaikka tuonelasta!"
Äit' yhä laulaa yöt yliten.
„Minut hälle anna
Tai hän mulle kanna! —
Kuukin nousee yön laellen.

Kuukin kuoltuansa
Nousee uudestansa,
Läntisen päivänkin itä tuo.
Öisen valon luoja,
Uuden päivän tuoja,
Äidin murheesen ilo luo!

Tuuti, tuuti lasta,
Vaikka tuonelasta,
Muutoin ei isä anteeks saa." —
Yö on. Kumma valo,
Äitilemmen palo,
Vaimon kasvoja kirkastaa.

Kuu jo kultaa yötä,
Herra armotyötä
Näyttää aikovan maass' alottaa.

Lähenee jo aamu,
Mökiss' outo haamu
Last' ihanaa sylin kannattaa.

Ihmekö nyt kohtaa?
Äidin silmät hohtaa
Kuin valo koittavan auringon.
Juoksee haamun vastaan,
Syleileepi lastaan. —
Murheesen ilo vuotanut on.

„Kiitokset, mies kulta!
Anteeksi sait multa!"
Autuas äiti näin huudahtaa.
Päivä koitti yöstä,
Herran armotyöstä
Rakkaus koston sai sovittaa.

Tuuti, tuuti lasta,
Lahjaa taivahasta.
Vaan vait! — tuutija vaiennut on.
Seis nyt, rukki, kehto,
Tyynny, rantalehto!
Äitikin tyyntynyt on lepohon.

Lepää lautehillaan,
Kasvot kirkkaimmillaan,
Rakkaus loistaa kuolematon.
Missä? mikä pauhaa!
Mökissä on rauhaa;
Äiti jo lapsensa löytänyt on.

POIMULEHTI.

Alchemilla vulgáris. Kevät-aamuina näkee tämän kasvin lehdillä kastehelmen kaltaisia pisaroita, jotka ovat juuripainon vaikutuksesta lehden sisästä pusertuneet.

Poimulehti, olet minun
Kaltaiseni: luonto sinun
Sydänjuurias kun painaa,
Lehdillesi helmet lainaa.
Helmet päilyy päivän alla,
Mieli viehtyy katsojalla.

Painaa myös mun sydäntäni,
Mikä oikein painaneekin,
Vaan se paino mielessäni,
Helmiäpä nostaa sekin,
Nostaa milloin kyyneleitä,
Milloin laulun helmyeitä:
Miellyt niitä silmätessä,
Rakkauden säteillessä.

OPPIA.

Ruista kuin riiheen, oppia otsaan ei sovi ahtaa:
Kuivettumaan sitä ei nosteta, vaan itämään.

TUO ILOA!

Säveleesen.

Leivosen laihin
Taivahilta,
Mieleni, maihin
Tuo iloja!
Sielt' ilo kanna,
Kuin mesi tuo,
Muille sit' anna,
Itsekin juo.
Tuo ilo sieltä
Murheellisiin,
Luo kevätmieltä
Maan asujiin!
Niin joka rinta
Lempeä soi,
Maa ihaninta
Kukkia voi.

MAAMIEHENLAULU.

Kansan säveleesen.

Pois nyt Suomen taivahalta
Mustat pilven saihot!
Suomen kansan vainioilla
Lainehtii jo laihot.

Valistuksen vahva touko
Hengen viljaa tuottaa,
Voithan, Suomi, nousevahan
Nuorisohon luottaa.

Poistu, halla, meidän maasta,
Vainiomme säästä,
Toivon touot kukkimahan,
Kypsymähän päästä!

Herran voima, auta meitä,
Nosta korkealle!
Ja kun nostat, anna meidän
Paistaa maailmalle!

JOULUAATTO.

No, onko tullut kesä
Nyt talven keskellen?
Ja laitetaanko pesä
Myös pikkulinnuillen?

Jo kuusi kynttilöitä
On käynyt kukkimaan,
Pimeitä talven öitä
Näin ehkä valaistaan.

Ja vanhakin nyt nuortuu
Kuin lapsi leikkimään.
Ja koukkuselkä suortuu —
Niin kaikk' on mielissään.

Ja hyvä, lämmin, hellä
On mieli jokaisen:
Oi, jospa ihmisellä
Ois joulu ainainen!

VUOSI 1884.

TIMANTTIPUIKKONEN.

Mitähän tarkoitti
Tyttö, kun kirjoitti
Nimensä ikkunaan?
Syvähän piirsi sen
Timanttipuikkonen, —
Lasi ei tunne vaan.

Timanttipuikkonen
Oletkin, tyttönen,
Sydäntä säästä vaan!
Miksi et säästänyt?
Sydäntä särkee nyt,
Polttaa hullunaan.

Vaan sinä, tyttönen,
Timanttipuikkonen,
Hymyilet, naureksit.
Työtäsi jaloa,
Kuin tulipaloa,
Ihaillen silmäilet.

27/3

ONNELLINEN.

Olit onnellinen, äitini,
Kehdossa kun nukkui poikasi:
Paljon pojastasi uneksit,
Paljon rukoilit ja toivotit.

Onnellinen hänkin, poikasi,
Poikavuosinaan kun juokseli,
Jaksoi uskoa ja toivoa,
Jaksoi riemuita.

Onnellinen nytkin äitini,
Vuorostaan kun hänkin nukkuvi,
Nukkuu nousematta milloinkaan
Näkemähän turhaa toivoaan.

Dresden 9/4

KAKSIN.

Kaks asteleepi nyt nuorukaista,
Tietysti tyttö ja poikanen, —
Ihailla kevätmaailmaista
He tahtovat, — no arvaa sen.
Parastaan luonto tehdä koittaa,
Maailma kukkii, linnut soittaa;
Nuo kaks ei nää, ei kuule muuta
Kuin kahta silmää ja yhtä suuta.

26/4

DRESDENIN LAMMILLA.

On täällä järviä niitä, noita,
Kuin Suomen paunia, lammikoita,
Joilla joutsenet uivat.
Oi, joutsenet, jos tietäisitte
Te Suomen järvien kauneutta,
Joilla joutsenet uivat,
Niin sinne kilvaten rientäisitte,
Siell' uiden, laulaen suloutta,
Kuin Suomen joutsenet uivat.
Niin luulisin, mut mieluisin
Lie kotiaaltonen teillekin.

26/4

ELBEN LUONA.

Elben luona lauloi lintu harmaa;
Kuulin, luulin Suomen rastahaksi.
Mutta mik' on maailmassa varmaa?
Saman-uskoista on tuskin kaksi.
Toista mietti saksalaisen mieli:
„Tuo on Elben rannan satakieli."

Kumpi meistä lienee oikeassa?
Toinen polvi uskoa voi toisin.
Kaikki vaihtuvaist' on maailmassa.
Suomen rastaan satakieleks soisin,
Sen on sävel herttaisin ja sulin.—
(Liiaks ehkä lausuneeksi tulin.)

8/5

MOKOMA LOKOMOTIVI.

Mokoma lokomotivi!
Ohikulkien viskasi hiilosen,
Näki siitä syttyvän sydämen,
Mutta ei pysähtynyt,
Hiilonen hehkuu nyt,
Poroksi polttelee vihannan,
Ihanan lempirannan,
Kyyneleistä ei sammu tuli,
Kevähän elementit suli. —
Mokoma lokomotivi,
Viskasi hiilosen!

9/5

UTELIAS KUU.

No, onpas kumma vasta:
Kuu katsoo akkunasta!
Sen varmaan taivahankappaleet
Uteliaist' ovat naisista oppineet, —
Paljonhan oppii heistä,
Luomisen enkeleistä.
Kas, mitähän mahtaa kurkistaa,
Viattomuuttako nukkuvaa?
Kuu kulta, olit myöhäinen:
Viattomuus jo kauvan
Täält' otti matkasauvan,
Palauttaa jos voisit sen! —
No, voi nyt mitä huokailen.

Dresden 9/5

AVUTOIN.

On aivan yksin se mökki
Ja kylä on kaukana
Ja mökissä sairas vaimo
Makaapi hoidotta.

Ei nousta hän, vaimo raukka,
Voi sairasvuoteeltaan,
Ei puuta takkahan kylmään
Saa heikko nousemaan.

Ja viimeisen palasensa
Jo jakoi hän koirineen;
Niin ristihin liitti sormet
Ja vaipui vuoteelleen.

Oi, astu jo ihmisjalka!
Ei; — pakkanen paukahtaa.
Soi, lempeä ihmiskieli!
Ei; — koirapa haukahtaa.

Niin sairas huokaa ja huokaa, —
Jo taukoo huokaus,
Ja haikeastipa silloin
Soi koiran ulvahdus.

Pien' ikkuna päivän päästää
Nyt kasvoihin ryppyisiin:
Suu jäykkänä auk' on, paiste
Käy jäisihin valkuisiin.

Vaan koira kun ulvoo, ulvoo,
Mies tulla kehjottaa,
Mies vainajan. — Vaimo on kuollut,
Siis koiran hän pelastaa.

11/6

ELÄÄKÖ JUMALAS?

Ihailet Venusveistoas!
Elääkö sulle jumalas?
Valaiset häntä tuohuksella,
Niin onkin parhain tarkastella:
Hämärähetkin Venuksen
Voi tunnustella parhaiten.

13/6

HERTTUATA NÄHDESSÄ.

Oli kerran herttua, — onhan noita
Paljonkin vielä herttuoita.
Kylähän kulki herttua kerran,
Niin kansakin näki suuren herran.
Ja vanha koulumestari vastaan
Kuljetti myös sata oppilastaan.
Iloisna lapset leipakoivat:
Nyt toki ihmeen nähdä voivat!
Mestari herra vaan vapiseepi,
Kun hattuvanhustaan piteleepi.
Myös jälkijoukkona vanha kansa
Suo tuulen huuhtoa tukkiansa.

Niin lähestyvät kuin jumaluutta.
„No, lapset, näättekös korkeutta?“
Niin mestari. Lapset: „Taivas tuolla!“ —
„Teill' onkohan silmät etupuolla?
Pää painakaatte tok' alas maahan!“ —
„Ah, ihanaisehen kukkamaahan!“ —
„Ei! kohti herttuan ylhäisyyttä!
Hän suopi teille nyt ystävyyttä!“ —
„Niin, herra tuossako!“ — Lasta sata
Tähysteleepi nyt herttuata.
Ja nähden vanhojen vapistusta,
Jo nuoret tuntevat vaikutusta.

Dresden 26/6

PEIPOLLE ELBELLÄ.

Oi, sinäkö täällä, peipponen!
No, kiitetty olkohon Luoja!
Ja pihlajassako laulaen,
Kotoni kevähän tuoja?
Kaks ystäväistäkö yhtehen
Ja kolmas pohjatuulonen!

Mua neljänneksi tok' ottakaa,
Niin yhdessä laulelemme
Ja, kummastuttaen kuulijaa,
Keväästä kuiskelemme:
Keväästä Suomen rantojen, —
Se kuullaan täällä epäillen.

Epäiltäköön, kun kuunnellaan,
Usko on töitä Herran;
Hän Suomen puolehen aikanaan,
On kääntävä kansat kerran.
Ja silloin, peippo, sun laulusi
Ei rauennut ole turhaksi.

29/6

KUKKIEN MIELEEN.

Minua kukkaset miellyttää,
Hyväilen oikein heitä,
Ja lemmin, oikein rakastan
Kuin hyviä enkeleitä.
Tekisi mieleni poimimaan,
Mutta en henno kuitenkaan.

„Voi sua tuhmaa Jussia!
Sehän on kukkien mieleen,
Heitä kun lempii, rakastaa,
Asettaen rintapieleen,
Heitä kun riipoo rinnoilleen,
Ottakoon vaikka juurineen.“

/6

MIKS ELETÄÄN?

On joutsen harmaa lapsena,
Vaan vanhempana valkea.
Min' olin lasna valkoinen,
Vaan vanhetessa tummenen.
Miks eletään?
Miks eletään,
Kun ruostutaan vaan yhtenään?
Kentiesi aivan siksi,
Ett' tunnettaisiin selvempään
Itsemme ruosteisiksi.

Dresden 5/7

KAIVATESSA.

Käki aamuin kukkuaa, —
Tok' ei käki kotoinen.
Rastas aamuin raksuttaa, —
Tok' ei kotirastainen.
Aamuin ruusut puhkeaa,
Tupaseeni tuoksahtaa,
Lemu tuulelmassa,
Tapaa laulamassa:
Tupasessa vierahassa,
Kukkasista vierahista.

— Tuuli, lennä Suomehen,
Tuothan pikku sävelen
Suomen lintusilta!

Tuuli, lennä Suomehen,
Tuothan hienon tuoksusen
Suomen kukkasilta! —
Tuossa orvonkukkanen,
Minä tässä kaivaten,
Vierahassa keväimessä,
Kotikevät sydämessä.

Dresden 5/7

LAPSENI NUKKUU.

Lapseni nukkuu, nukkuu, —
Iäksi nukkukoon!
Taikka jos herää, herää, —
Aina hän valvokoon!
Aina jos nukkuu, välttää
Pahoja maailman,
Aina jos valvoo, voittaa
Pahuudet maailman.

13/7

VALHEITA.

Valo heijastuu,
Esineestä esineesen singahtaa,
Tyynnä kuvastuu
Veden alla valhetaivas, valhemaa, —
Valon valhekin on ihanaa.

Sointu heijastuu,
Kalliosta kalliohon kimmahtaa,
Korva hairahtuu,
Valhevastaus kun kajahtaa, —
Soinnun petoskin on sointuisaa.

Lempi vaihettuu,
Esineestä esineesen singahtaa,
Sydän hairahtuu,
Valhesoinnun, valheonnen kuvastaa:
Alku armas, loppu katkeraa.

Dresden 13/7

HÄN JÄÄPI.

Siin' istuu tyttö yksinään,
Ja lukee, kirje edessään.
Vaan kissa litkii takana
Pois kermakullan maidosta, —
Voi kissaa vallatonta!

Ja tyttö, ennen punakka,
On nyt kuin kerma vaalea.
Tuo kirje mitä merkitsee?
Se posken ruskot nuolaisee, —
Voi kirje vallatonta!

Tupahan paista, aurinko!
Kevääsen astu, tyttö, jo!
Suo luonnon poskes ruskottaa.
Oi neittä hallan puremaa, —
Hän jääpi vaaleaksi.

Dresden 14/7

ONNETON.

Sappho ihana ja onneton, —
Onneton ken etsii onneaan, —
Jospa muistit lyyriäsi vaan,
Tuntematta mitä lempi on!
Mutta lempi tuimin tuskineen
Kiedottu on kieliin kanteleen,
Siksi, ihana ja onneton,
Syöksyit kalliolta aaltohon,
Myrskymieli mereen myrskyiseen.

Dresden 15/7

VAAN KAKSI.

Meitä on nyt vaan kaksi,
Minä ja koirani.
Mieheni petti ja juoksi,
Vierahan vaimon luoksi.
Lapset — kaks oli heitä —
Kulkevat mieron teitä,
Vierasta palvellen.
Meitä on nyt vaan kaksi,
Minä ja koirani.

15/7

NENISTÄ AATELIN.

Nenistä aatelin ja kuninkaan
Nyt useasti vielä haastellaan,
Ne osoittavat muka mahtavuutta
Ja valtaa, voimaa, mielenjaloutta.
Niin vanhaa virttä yhä lauletaan,
Sisällys vaikk' on tyhjiin kulunutta.
Ei huomata, kuink' usein Heikkilällä
On nenä aatelin tai kuninkaan,
Ja suvustansa ylvästelevällä
On nenä aivan tavallinen vaan.

Dresden $^{20}/_{7}$

HUOLETI.

„Poika, oi poikanen,
Elelet leikkien,
Ruusuja painelet
Tyttösi rintahan,
Toisia suutelet
Poskilta pois!" —
„Huoleti! — sydämeen
Jäävät ne iäkseen,
Muuten ei onneni
Kestävä ois!"

Dresden $^{25}/_{7}$

ELÄINTARHASSA.

I.

No, onpas täällä eläintarha suuri!
Vapaina toiset, toisill' orjanmuuri
Tai häkki, niinkuin noilla apinoilla.
Ravintolassa tuolla vapahammin
Apinan jälkeiset on pakinoilla.
Niin luulisi! vaan viittä viekkahammin
Jumalanvilja kahlehtii tok' heitä.
Oi, Diogenes, etsipäs jos keitä
Täält' ihmisiä voisit kohdata!
Jos Darwinia pettänyt ei harha,
Niin maailma on suuri eläintarha.

II.

Noin ennen aina toivotin: „oi naiset,
Te tallennelkaa kyyhkyn untuvaiset,
Ja jääkää aina hentolintusiksi!
Te miksi vapautte kalkkuniksi,
Noin kartanoilla julki kotkotellen
Ja ruusunpunaiselle vimmastellen!" —
Vaan voi kuin pettää ulkountuvat,
Ne huuhkalla kun ovat hienoimmat!

III.

Vapaana ollen nauroi kyyhkynen,
Elämän-onnestansa riemuiten,
Nauroi ja sai metsän nauramaan.

Nytkin, eläintarhan orjana,
Naureksii hän, vaikka tuskissa;
Ymmärtää ken hänen nauruaan?
Nauraa katkerasti maailmalle,
Itse vapautta kaihovalle,
Joka muita kytkee kahleillaan.

Dresden

UNKARIN TYTTÖ.

Alas Elbeä Tonavan mailta
Tuli tyttönen Unkarin.
Ja hän laivan helmenä loisti,
Oli tähtönen kirkkahin.

Muut tähdet kiertävät päivää,
Kukat huomaavat auringon,
Niin laivalla kaikkien ihme
Tuo Unkarin tyttönen on.

Ja nyt Unkarin taivahan auki
Näki maa hänen silmissään,
Ja tukka kuin Tokain tarhat
Yli varjosi ylpeän pään.

Kevyt Elben aaltonen läikkyy,
Soma vartalo heilahtaa,
Vene seisoo: Unkarin ylväs
Myös rantahan astahtaa.

Väki tulvii, tyttönen väistyy.
Mihin? — Suurehen maailmaan.
Yhä siellä hän rintoja hurmaa,
Kuin viinikin Unkarinmaan.

Elbellä 26/7

KAHLITULLE.

Sua säälin, joutsen jalolentoinen,
Kun rajoittuu nyt liikkees lampehen.
Vaikk' ennen korkealla lentelit,
Kun joskus miellytti, niin uiskelit.
Nyt ken sun siipesi on leikannut,
Niin leikikseen sun lampeen kahlinnut?
Liet yksi niitä, joilta maailma
Vaan huvikseen on siivet katkaisna.

Teplitz 1/8

ITSENÄISELLE.

Olet itsenäinen? No kaikkia vaan
On luotu maailma kuulemaan!
Olet ympäristöä, hengit sitä.
Sitä aattelet ja sit' uskot, mitä
Esivanhempas sekä kansalaises.
Ja toista mieltä jos huomataan,
Sua kohta syrjästä kolhitaan,
Ja kahleesi on omat uskolaises.

Kuin tuskaloiselta tuntuukaan,
Jäät ennelleen yhä istumaan,
Ja yhteiskuntasi vitjassa
Olet ruostuvaisena rengasna,
Joka uutena välkkyy kilkahtain,
Mut vanhana soi kuin muutkin vain.

Teplitz 3/8

PÄIVÄNRUUSU.

Moni kukka on kaunis tarhassaan,
Yli aidan ei näy kuitenkaan.
Vaan päivänruusu on loistava,
On kukkavaltion herrana,
Yli muurin katsovi maailmaan,
Lumoustaan luo ohikulkijaan,
Ja toiset kukkaset mielellään
Hänelle nyökäyttävät pään.
Hän vastaa nöyränä toisia:
„Mitä onkaan kukkien kauneus!
On suuri kuin pienikin luontoa,
Jota kirkastaa valon rakkaus.“

6/8

TYTÖN MUISTIINPANOISTA.

Siell' istui hän mua silmäten,
Ma naureksin vaan ilveillen.
Pois päänsä käänsi hän kainosti,
Taas vaikenin, — hän silmäsi.

Ja syvää tuota silmäystä
En unhoittaa voi milloinkaan,
Mut puhkesin toki nauramaan.
Hän tunsi tuskaa, häväistystä,
Sen luin hänen kasvoistaan.
Niin poistui, silmää nostamatta,
Katosi puiston varjoihin. —
Katunut olen sittemmin.

Teplitz 10/8

KAKSI KIRSIKKAA.

Katolisissa maissa näkee vähän väliä pystytettynä ristiinnaulitun kuvia.

Poika puistossa
Poimi marjoja,
Noita kypsiä, ruskeoita
Böhmilaaksojen kirsikoita.

Näki tuonnempaa
Kaksi kirsikkaa,
Näki tyttösen silmää kaksi,
Halu leimahti polttavaksi.

Vesi seisauttaa
Kulovalkeaa,
Pojan kiihkoa tyttösestä
Purot, viinitarhat ei estä.

Veri kiehahtaa
Ja hän kiiruhtaa, —
Tytön painavi rinnoillensa,
Tytön huuloset huulillensa.

Poika, tarkasta! —
Risti vuorella! — —
Mitä tehnyt poika ois muuta,
Jos nähnyt ei ristinpuuta?

Teplitz 11/8

VASTAHAKAAN.

Päivä alkoi laskuaan,
Mielenipä nousuaan.
Sammui silmä auringon,
Syttynytpä sydän on.
Päivä painui syvimmilleen,
Ihastuin jo ylimmilleen.
Päivän vuoro valjeta,
Mielenipä laimeta.
Koitti aamun aurinko, —
Mieltymyspä loppui jo!
Mieleni ei luonnoton,
Vaikka lyhytlentoinen:
Iltatähden, kuutamon
Kanssa nousten, laskien.

Teplitz 14/8

PIKKU TUIKKEHET.

Poimin sinut, pienoinen
Kiiltohiekan jyvänen, —
Halveksittu, heikkokiiltoinen.

Poimin piilevänkin kukkasen, —
Kainous on helmi sydämen.
Laulan kastehelmyestä, —
Hetken helmi kaunoinen!
Silmästä ja kyynelestä, —
Lähde tuo ja puronen!
Illan kiiltomatosesta,
Jok' ei valoaan
Peitä, pienoistaan,
Asunnosta loistaa alhaisesta:
Yhdessä te, pikku tuikkehet,
Välkytte kuin kaukotähtyet, —
Monivärisemmin vaan.

Teplitz 15/8

SALAISUUS.

„Mulla on pieni salaisuus.
Asia on vielä aivan uus.
Siskoni! äsken kirjeen sain,
Siit' elä hiisku muille vain!
Täällä voin metsässä kuiskata:
Kuulehan! — olen kihloissa!"
„Kihloissa! — kylässä huudettiin,
Että jo menet naimisiin!"

5/9

KERRAN ITSE.

Venehessä vanhempasi
Istuskelet, pienoinen,
Heitä pidät turvanasi,
Heihin luotat uskoen.
Kerran tartut airoihin,
Kerran itse soutelet.
Kehen silloin luottanet, —
Omihinko voimihin?

Berlin 6/9

ONKIMISTA.

Oikein istut ongellen,
Mustalaisen poikanen.
Mit' on elämäsi rata? —
Onnen-onkimista vaan.
Edessäsi uipi sata,
Onkehes käy harva vaan:
Onnen tunnet etsiessä,
Vaan et sitä löytäessä.

Berlin 6/9

HÄIRIÖ.

Vaimopa suuttui mieheensä,
Uhkasi koskehen juosta,
Mies paha tuost' oli ihmeissä,
Aikoipa koskehen juosta:

Vaimonsa kosken partaalta
Löysikin nauramasta.
Siitäpä riemu vasta!
Alkoivatpa nyt kilvassa
Rannalta kotihin juosta.

Berlin $^{6}/_{9}$

ENSI KEMUJEN JÄLKEEN.

Voi, kuinka kaunis on maailma
Kotoni ulkopuolla!
Ja tänä iltana tanssissa,
Kuink' onnellist' oli tuolla!

Ne nuoret herrat niin herttaiset,
Ett' aivan mieleni suli!
Ja syttyi heilläkin sydämet,
Kun kuka luokseni tuli.

On kukan vaikea valita,
Kun noin on perhoja monta;
Suon heidän luonani tanssia, —
Odotan verratonta.

Berlin $^{8}/_{9}$

RISUMUMMO.

Risutaakkani alla nyt horjun,
Ei ainoat' auttajaa;
Vilukuoloa tuskin torjun,
Jopa nälkäkin ahdistaa.

Oli ennen auttelijoita —
Oli poskeni ruskoiset —,
Silloin ei tarvinnut noita
Käsivarteni valkoiset.

Nyt: — ryppyinen vaimo rukka,
Vene aaltojen murtama,
Sydän särkynyt, harmaa tukka
Ja autio maailma.

Berlin 8/9

VAIHDOS.

Piti paljon tyttönen koirastaan:
Kun koira itki, niin hänkin,
Kun koira sairasti, hänkin,
Kun kuoli, — eipä se kuollutkaan.
Näki itse nälkää mielellään,
Kun koiransa sai tyytymään,
Ja parhain tyttönen riemuitsi,
Kun koira haukkui, reuhasi.
Mut muuttunut on hän kokonaan.
Nyt tuskin koiraa muistaakaan:
On pentu raukan paikallen
Hän päästänyt poikasen.

Berlin 8/9

LAULA, MURHEETON!

Laula, laula, murheeton!
Sydämesi on niin raikas,
Viel' on riemuella aikas,
Henkesi on saastaton.
Tunnen jotain riemustas:
Kuin se kaukaa kajastaisi,
Kaipaukseni toteuttaisi, —
Tarttuu puhtaudestas.

Berlin 18/9

LUONA KEISARIN HOVIN.

Luona keisarin hovin
On lähde kaunoinen,
Ylös kuohuvin povin
Se silmää taivaasen.

Luonnon lähtehen lailla,
Se purkaa helmiään,
Luonnon alkua vailla
Tok' ehtyy yhtenään.

Berlin 21/9

„TIKI TAK".

„Tiki tak" käy kello, lapsonen,
Tiki tak, se lapsia miellyttää.
Mut hyötyä siit' ei, lapsonen,
Et viisareita voi ymmärtää.
Niin virran kuuntelet kohinaa
Ja kuulet kello kun naksuttaa,
Vaan kulje et virran seurassa,
Ja tunne et aikaa arvata. —
Tiki tak vaan lapsia hauskuttaa,
Kohu virran pieniä uinuttaa.

Berlin 27/9

SPARTAN NUORUKAISET.

Helooteja pyysivät aikoinaan,
Nuo Spartan nuorukaiset.
Ken mies oli oikein ampumaan,
Ken tarkkaan tähtäsi nuoliaan,
Sitä kiitteli kansalaiset.

Helootien on nimi vaihtunna —
Niin muoto on vaihtuvaista —,
Mut nuorukaiset nyt Spartassa,
Kuin ennen, juoksevat jahtia:
He pyytelevät nyt naista.

Ei pyytäjä ammu nyt jousella,
Vaan kättä ja silmää käyttää,

Ja valtava on hänen voimansa,
Hän ansaitsee nimen leijona,
Niin urhokkaalta hän näyttää.

Berlin 8/10

TAPA.

Näen sarjan noita
Jaloja sotijoita:
Ken kaatui voitolla, ken tappiolla,
Ken eli tappion, ken voiton jälkeen.
Mut kunniapa yhteinen on heillä,
Ett' ovat vakuutustaan puoltaneet,
Ei veltost' aina „jaa, jaa" laulaneet,
Kuin kurja tapa vaatii meillä.

Wien 11/10

SYYS KEVÄÄLLÄ.

Kaunihisti kuolet, kukkanen,
Syksyn tuulehen kun lakastut,
Kaunihisti syksyn koivunen
Aivan aikanasi kellastut.
Lakastutte uudistuaksenne:
Ennätitte jättää siemenenne.

Toist' on kuolla kesken kevättään,
Kuolla nuorna kevätkoivuna,

Toivonmaailmahan viheriään
Aivan toivotonna vaaleta,
Täynnä haikeata tutkimusta,
Syyntutkimusta — ilman lohdutusta.

Wien 23/10

SUKUTUSKAT.

Tarinan muistan veljeksistä,
Joit' ahdisti käärme yhteinen,
Ja tuskaa tuottaen kauheata,
Pit' orjanansa se jokaisen.

Ja veli toinen jos toista syytti,
Niin käärme vaivasi uhmemmin,
Vaan julmaa yhdessä vastustellen
Myös tuskat huojeni kultakin.

Mut vapahiksi ken tiesi milloin
He päässevät sukutuskistaan;
Kentiesi silloin, niin, ehkä silloin,
Kun kukin vuoronsa haudataan.

Wien 11/11

KULKIJA.

Miks, äiti, pientäsi ohjasit
Pois kotikullasta maailmaan?
Oli kirkas aamu kun talutit
Hänt' ulos luontohon kukkivaan.

Ja poikas silmissä toivo koitti,
Sun silmyeissäsi kyyneleet,
Ja rakkautesi kaikki voitti,
Te ette turmia peljänneet.

Ja käärme, uinuva kukkasissa,
Ei silmiänne viel' auaissut,
Ja pahan voimia kuolevissa
Ei sydän nuori viel' uskonut.

Niin kauas pienesi sitten kulki
Ja kasvoi suureksi matkallaan,
Vaikk' käärme montakin katkeruutta
On hälle ehtinyt tuottamaan.

Miks ei jo loppunut käärmevalta,
Sen pää kun poljettu kerran on?
Sen myrkky kiehuvi kaikkialta,
Pää kaipaa kultakin poljennon.

Wien 11/11

KADUN VARRELLA.

Istua ikkunassa,
Katsoa maailmaan: —
Maailma kaunis kulkee
Lainavaunuissaan.

Kulkee, virtana kulkee
Joukkoa kirjavaa.
Vaunuparvessa vaunu
Muita on oudompaa:

Loistava lainavaunu,
Enkeli yllä sen,
Enkelin alla arkku,
Verhossa kukkien.

Kukkaset arkkua seuraa,
Elämä kuolemaa.
Elämä kuolemaako?—
Kuolema maailmaa.

Laina on kaiken aikaa
Auttanut vainajaa.
Viimeisen teki lainan,
Maasta kun matkustaa.

Raskas laina on kaikki,
Elämä kaikkineen,
Loppulaskua tehden
Päättyvä tyhjyyteen.

Wien 27/11

PELISSÄ.

Pelataan, ystävä, pannaan
Elämä kortin kulmaan:
Mieltyisi ken elin-aikaan,
Kiusauksehen julmaan!

Peliä, onnenkauppaa,
Juonta ja keinotusta,
Harvoin rehtiä, totta
On tää elämä musta.

Voititko? — naura, naura
Tuttavas tappiota,
Naurua ansaitseekin
Elämän tyhjä sota!

Tyhjäkö? — jotakin voittaa,
Päättänyt ken on pelin:
Maailman tappioista
Kylläisnä — kääntyy selin.

Wien 28/11

POIKANEN.

Poikanen, astuit puikkosen
Pienehen jalkahasi.
Siit' elä itke, haavasen
Hoitavat vanhempasi.
Montakin vielä puikkoa
Maailmassa voit astua.

Poikanen juoksi maailmaan,
Jättäen vanhempansa;
Äiti ei siellä ollutkaan,
Haavojen-hoitajansa.
Vaan moni pitkä puikkonen
Haavoitti siellä poikasen.

Kyynelin voiti haavojaan
Poikanen ensimmältä,
Mutta kun tottui astumaan,
Tuntunut ei kipeältä:
Jalka ei ollut milläänkään,
Päästänyt silm' ei kyyneltään.

Wien 11/12

KANSIEN TÄHDEN.

Nykyaikaan kaunihit kannet
Ovat muodissaan, —
Kirja ostetaan.
Ja kauniskantiset ihmiset
Jokaisen ovat mieleiset.
Min' en myös hylji kumpaakaan,
Toki kansien tähden kirjaa vaan
En lähtisi ostamaan.

Wien 12/12

VANHA MUMMO.

Kasteli kukkaa vanha mummo,
Kukkaa ikkunalla.
„Missä on tyttösi, vanha mummo?“
— „Kaukana maailmalla.“

„Tiedätkö millä hän kulkee tiellä,
Vaivainen mummo kulta?“ —
„Tiedä en, — maailma taisi niellä,
Taikka jo peittää multa:

Kastelen kukkaa, armastani,
Muistelen tyttölasta,
Tuskinpa jälleen puhdastani
Löytänen maailmasta.“

Wien

KÖYHÄ RUNSAUS.

Oi runsasta, — oi köyhää maailmaa!
Niin paljon ja niin vähän lahjoittaa:
Maa mulle vuotaa viiniä,
Mut vettä vaan on veljellä.
Syön hekkumoiden herkkuja,
Mut veljyt kalvaa pettua.
Ma uinun höyhenpatjoilla,
Ja veljeni puulla paljahalla,
Tai kulkee mieron matkoilla,
Yöt kärsien usein taivas-alla.

Kun mulle taitehen kukkaset
Jaloa luovat virvoitusta,
Niin veljyt raukalle lapsoset
Soi puutevirttä ja ruikutusta. —
Ja kuitenkin, voi kuitenkin!
Se tuhlannut on paljonkin,
Ken hukkasi helmen parhaimpansa:
Mielt' onnellista, unta rauhaisaa
Ei aarteet maailman voi lahjoittaa, —
Oi, veljeni! — hällä on parhaimpansa!

EPÄSOINTUA.

Kuulinpa mainion konsertin:
Sata viulua vinkumassa.
Toki tuskastui moni sittenkin
Sävelpiinassa kauheassa:
Kun puolet aikaa tuhlattiin
Virityksihin epäsointuisiin.

Epäsointujen aika on tottakin,
Virityksien vuosisata,
Sopusointu jos kohtaa korvihin,
Se on onnea, sattumata.
Ja kiusankieliä kuullessaan
Jo maailma voihkaa tuskiaan.

Mut tuskia toivo lieventää,
Kuin synnytyksien alla:

Voi soinnunlapsonen hengittää
Ajan koittavan rintamalla;
Ja lapsonen miehistyttyään
Saa kielet sointuhun yhtymään.

NUORET.

Ylös vuorta kahden kulkivat,
Eri puolta tiestä astuivat,
Käyden riitelivät keskenään,
Koira haukkui heidän välillään.

Raskahasti kaiku vastaltaa,
Raskas kulkea on vastamaa,
Toki poika, toki tyttönen
Koirinensa nousee vuorellen:

Ta'ustalla metsän siintävän
Näytti taivas maata etsivän,
Taivas maata etsi, vettä maa, —
Sydäntäkin sydän halajaa.

Ah, kuin kaunihisti soveltuu
Havumetsän luona lehtipuu,
Veden luona maa ja taivas maan,
Miehelläkin nainen rinnoillaan.

Nuoret lähenevät toisiaan.
Niinkuin metsä yhtyy oksistaan,
Kättä lyöden, silmää silmäten,
Liittyy poika nyt ja tyttönen.

Koira huomaa, kääntyy laaksohon,
Maata suutelee ja leuto on.
Mutta taivassilmin, käsikkäin
Nuoret kiiruhtavat laaksoon päin.

Taivassilmin, uppo onnessaan,
Kuvaellen kultalaksi maan,
Kerjuvanhust' eivät oivalla,
Jonk' on koira tieltä haukkunna.

Kerjuvanhus seisten tarkastaa:
„Nuorten myötä-, vanhan vastamaa.
Vaan kun kohtalo tuo kokkaran,
Näette taivaan maahan tarttuvan."

KOLME LINTUA.

On viljapellolla kuhilaat
Ja varpuset kuhiloissa,
Mut yllä laulavi leivonen
Ihannemaailmoissa.

Sen siipi pyrkivi aurinkoon
Ja sydämiin sulo kieli,
Ja aavistuksihin kaukaisiin
Sen kuullen puhkevi mieli.

Mut pääsky laulavi lapsilleen:
„Pois hurjankorkea lento!
Ken viihtyy laulaen pesällään,
Ei väsy eik' ole vento."

Niin ruokavirsihin varpu jäi
Ja pääskynen pesähuoleen,
Mut leivo pyrkivi yhtenään
Valohon, taivahan puoleen.

VUOSI 1885.

NYT JA SITTEN.

Astele, armas pienoinen,
Äitisi ohjaa lastaan;
Et voi langeta, lintunen,
Äitisi ottaa vastaan.
Lankeatko, no, nostetaan,
Luonas on auttajoita.
Mutta kun joudut maailmaan,
Turhaan huutelet noita:
Siellä ne töykkii toisiaan,
Harva on valmis nostamaan.

München 19/1

PEIPOLLE IISARILLA.

Kerran Suomen metsämaalla
Lauloit, peippo, muistelen;
Sama lintu, samat laulut,
Hyvin vielä muistan sen.

Oksalla nyt vierahalla
Soitat Suomen laulua,
Rannall' Iisarin vaikk' istut,
Muistat Vuoksen aaltoja.

Muistathan, kun synnyit, kasvoit
Suomen keväthengessä,
Laulathan, kun lasna kuulit
Suomess' äitis virsiä.
Siellä herännyt on henkes,
Siellä syttyi ensi lempes:
Vaihtukoonkin paikka, aika,
Laulussas on Suomen taika.

München 2/4

PIENI.

Verhossa hennon harson
Pieni nyt nukkuu vaan,
Silmät ei auenneina
Viel' ole maailmaan.
Silmät jos aukeaakin,
Harso ne verhoaa,
Harso jos poistuneekin,
Ilma tok' auertaa.
Vuosia viettyy vielä,
Auerkin siirtyy pois,
Maailma kirkas loistaa,
Jos silmäsi terveet ois!

München 16/4

IISAR.

Miks riennät, Iisari kiiruissas
Ja juokset vaahtokierroksissa?
Suo kuvain syntyä povessas,
Ihaile kaunista rannoillas
Ja opi sointua lintusissa!

„Ei aikaa!“ lausut ja juokset vaan,
„On paljon työtä ja kantamista.“
Ja rupaa raskasta aallossaan
Vie Iisar merehen valtavaan, —
Sit' aina liikenee kaupungista.

Vaan rannat Iisarin kukoistaa
Ja kaunis kaupunki loistaa,
Käy herrat jouten tai ratsastaa, —
Työmies vaan uurtaa ja puurtaa.

München /4

SUOMENLAHDELLA.

Lainehet Suomenlahtosen,
Länsimailta kun vyörytten,
Lempeä kantakaatte,
Suven lahjoja rannoillen
Suomen, orpotyttösen!

Lainehet Suomenlahtosen,
Pohjosesta kun vyörytten,
Mainetta kantakaatte,
Suloa orpotyttösen
Mailla etelän kiittäen!

Lainehet Suomenlahtosen,
Vierahista kun vyörytten,
Vihoja haudatkaatte!
Suomen rantoja kohdaten
Suudelkaatte te siunaten!

9/5

LAPSONEN.

Sä päivin istut säteiss' auringon:
Onnen-auringoisen.
Öin kuunvalo sun verhonasi on:
Lemmenkuutamoisen.
Ja kyyhky povessasi kuhertaa:
Viattomuuden kyyhkynen.
Mit' etsit vielä armaampaa,
Oi, lapsonen?

28/5

RUNOTTARELLE.

Aate puhjennut Vatikanissa Raffaelin kirkastuskuvan
(la Trasfigurazione) johdosta.

Runotar vuorelle kirkastuksen
Vei ennen aattehen maailmaan,
Ja loitsi onnen ja ihastuksen,
Ett' into puhkesi laulamaan.

Nyt, seisten alhossa, kauhistumme,
Kun lempo tempoopi uhriaan,
Apostoleihimme kumarrumme,
Vaan heist' ei terveeksi loitsimaan.

Runotar, riennä jo loitsuinesi,
Ett' inhahenkiset parantuis,
Ja paina maailma rinnoillesi,
Se armaudestasi uudistuis!

Ja temppeliisi vie sitten meitä —
Ei hetken kirkkausvuorellen —,
Pois ihanteilta yön verho heitä
Ja luonto kirkasta taiteesen!

30/7

ENSIN JA NYT.

Ensin mairekukkasin sun pääs ja rintas kaunistin,
— Katselit niin säihkysilmin. —
Ylistelin avujasi, kauneuttas kiittelin,
— Kuuntelit niin herkkäkorvin. —
Mettä luulin antavani, annoin myrkkyä;
Tein niin heikkouden synnin, tein sen lemmestä.

Nyt sua ohdakkeilla tuikin, polttiaisin hautelen,
— Katselet niin karsosilmin. —
Vasten mieltän' ivansuolaa sydämeesi kylvelen,
— Kuuntelet niin kammokorvin. —
Kuumeesen jos sairastuisit, myrkky hiestyis pois,
Vaan jos tuskaan kuolisit, niin syy mun lempen' ois.

30/7

KIERTOKULKU.

Mit' on pienet kiiltomadot noille
Suuren sähkövalon vartojoille,
Mitä laulu kevätpeipposen
Vartojoille torvisoitinten?

Joka ilta uudistaapi muistoon:
Pitäis tulla sähköliekit puistoon!
„Toiste, toiste," laulaa peipponen,
„Tänään vilkkuu kiiltomatonen."

Kansa kaipaa, kaipaa lumousta,
Luonnon pienet ei tee vaikutusta;
Vaikka iltasilla nousee kuu,
Senkin valo nyt jo vanhentuu.

Kevät kulki, tuotti satakielen,
Hetkeksi sen laulu lumos mielen.
Kyllästyttiin. Ennen kuultua!
Sehän vaan on vanhaa luontoa!

Kaasuvalon keksi eräs ilta,
Niinkuin tähdet, nouttu taivahilta.
Saksan soittokunta ilmauu.
Nähdään niitä viikko, kuullaan kuu.

Vanhentuu! „Oi, sähkövalo missä!
Autuus Italian on sävelissä!"
Huutaa kansa. Juoksee keksijät,
Sointujen ja valon etsijät.

Kansa kaipaa, rauhatonna harhaa,
Harva etsii luonnon sointutarhaa.
Vihdoin neron nuppi puhkeaa, —
Sähkövalo puiston valloittaa.

Soitto kaikuu, tuotu Italiasta,
Kiihkeä kuin nuoruus hekkumasta.
Vuoden kaks, on kansa kummissaan,
Niin jo alkaa uutta kaipaamaan.

Liian huikeaa ja konstikasta!
Hervaisee! Oi, luonto, ota lasta,
Syliis eksynyttä painalla,
Että koituis uutta tarmoa!

Miellyttää nyt peippo, kiiltomato,
Luonnonkauneuden runsas sato;
Alkaa kiertokulku uudestaan,
Mutta päättyy konstimaailmaan.

6/8

MIKKO.

Mikko marjass' ollen lapsena
Poimi ropehensa harjalleen,
Mutta palatessa kotia
Syödä noppi hän sen tyhjilleen.
Kotona kun siitä soimataan,
Itkuvirsiä hän veisaamaan.

Nyt, kun kasvanut on suureksi,
Jouluviinoja käy ostamaan.
Ostaa leilinsä hän täydeksi,
Lähtee kotihinsa kulkemaan.
Ajaa, saapuu kotilaaksohon, —
Leili tyhjä, Mikko täynnä on.

Joulu joutuu, kantaa kakkuja,
Juustoja ja raavasjalkojaan.
Miehet äissään moittii Mikkoa,
Jouluviinatonna, kuivillaan.
Mikko turvaa salakyynelin
Tupakkaan ja jouluvirsihin.

31/8

LAULUN TOSI.

Et, laulu, totta ehdotonta
Sä aina pyrji lausumaan,
Myös puolitotta, valhettakin monta
On kaunista, ne kun on ehjää vaan.
Voi lukujenkin valhe, nolla,
Se kun on ehjä, kaunis olla,
Vaikk' ynnä toisten kanssa vasta
Se lakkaa valhe olemasta.
Niin vertaukset, varjot, kuvat, —
Myös itse kuva Jumalan, —
Vaan totuudesta kangastuvat,
Niin luoden valhemaailman.
Mut kuvat, vaikka valheita,

Vakuuttavat tok' oikeasta,
Ja vertauksest' ontuvasta
Totuuden myös voi tuntea,
Ja Luojan valhekuvast' ihmisestä
Viel' löytyy merkit alkulähtehestä.

Viipuri 14/9

HENKI.

Peittyy jos kirkkaus taivahan
Yön ja pilvien vaippahan,
Peity ei sydämen
Tähtönen.
Sammuu jos valkeus maailman
Syliin kuoleman,
Sammu ei henkeni valkeus,
Rakkaus.

Pauhaos, luonto ja maailma,
Rauhanhaaksesi hukuta,
Sydämen valkamaan
Pääse et vaan!
Onnen ja kunnian kukkaset
Maasta jos surmannet,
Henki ne luova on helmastaan
Uudestaan.

Särkee myrsky jos maailman,
Vankeuslaitoksen, orjalan,
Hengenpä valta jää,
Heräjää:

Jumala ihmishaahmossaan
Raunioista maan
Elämää luo ja muotoja,
Vapautta.

9/11

EGYPTI.

Voi Egyptiä onnetonta!
Kuin monta vuosisataa, monta
Verinen on sun taivahas?
Kuin kauan sorto Niilin mailla,
Hedelmäisillä, voimakkailla,
Kuin kauan polkee muistojas?

Kuin kauan lapses kahlehissa
On voimatonna, hervoksissa,
Mies itseään ei auttamaan?
Vapaus saatu vierahalta
Vaan uuden orjuuden on valta,
Vapaus etsi povestas!

Kentiesi kurjuudesta tuosta,
Sotien julmain hurmevuosta,
Egypti syntyy uudestaan;
Niin hurme, Niilin tulvan lailla,
Luo vapauden viljaa mailla,
Miss' ennen versoi orjuus vaan.

Oi, nouse, kansa, uinuksista,
Kuin päivä yöseen kahlehista,
Tiet' ihmisyyden astumaan!
Alota itsenäinen rata,
Luo kansoillen uus vuosisata,
Ett' ohjaa kukin kotonaan!

KUKAT PINCIOLLA.

Ah, te kukat helmikuun,
Kukat Pinciolla!
Suomehen jos voisin
Teidät tuoda, — toisin,
Että maamme pohjoinen
Aina kantais keväimen,
Toisin tuoksun kiihkeän,
Vuoren aina vehreän, —
Ah, te kukat helmikuun,
Kukat Pinciolla!

Vaan te hennot kukkaset,
Kukat Pinciolla,
Ette kestä noita
Pohjan taisteloita.
Kotianne varten vaan
Synnyitte te kukkimaan.
Eihän viinirypäleet
Pohjanmaille eksyneet,
Eikä kukat helmikuun,
Kukat Pinciolla.

Vaan jos henki kukkimaan
Puhkee Pinciolla,
Sen ei kukkain kuolla
Tarvis pohjan puolla.
Kesken talvipakkasta
Voipi kansa kukkia,
Kesken hankien ja jään
Kantaa henki tähkäpään,
Kantaa kukat helmikuun,
Niinkuin Pinciolla.

31/10

SISÄLLYSLUETTELO.

Paimenelta.

Vuodet 1870—1872.

Paimenelta.

Vuodet 1872—1878.